

Det Kongerige Norges ældgamle Srihed,

Saaledes som samme har været for og efter den
Calmariske Union,

Med hosføjet Beviis, at dette Rige aldrig har været Dan-
markses Crone incorporeret, som en Provinz,

Udaf den almindelige Staats-Ræts Grund-Setninger
fremstilt

af

C. L. S.

§. I.

Sormænnernes Navn er i de midlere Tiders Historie saa be-
kiendt, at vel ikke lettelig nogen findes, der ikke skulde vide,
at dette stridbare Folk har fordum indjaget de mægtigste Be-
herskere af adskillige Europæiske Kongeriger idel Frygt og
Forskreffelse; Thi hvad AMMIANUS MARCELLINUS L. XXXI. siger
om Alanis: *Ut hominibus quietis & placidis otium est voluptabile, ita illos
pericula juvant & bella;* det kand man ligeledes sige med største Rætt
om disse Normænd, og gjøre det bevisligt for alle dem, som vilde
drage det i Tvivl, dermed, at man fører dem til Gemyt, hvor for-
skreffelige de have gjort sig for de Franske og Tydske Kongers, i sær ved
Søe-Kanten boende Undersaater, saa at man og iblant de almindeli-
ge Lande-Plager, om hvilkes Usvendelse man pleyer at bede Gud udi
Litaniet, har meldet om dem, og været vante til at sukke i alle Kir-
ker: a furore Normannorum libera nos DOMINE! Vel er jeg nu
ikke af den Mening, hvilken, foruden mange andre, JOH. BOTERUS
in Relation. de præcipuis Rebuspublicis, c. 3. og den lærde CLUVERIUS. L.III.

German. antiquæ c. 41. som og des Aarsage af GROTIO *Proleg. histor. Goth. Vandal. & Longobard. p. 11.* igiendrives, have samtykt, nemlig at alt det, der om disse Normænds Bedrifter hist og her udi Historie Bøgerne, særdeles de Franskes og Tydskes, findes antegnet, skal præcise skrives paa de gamle Norbaggers (a) Reining, følgelig legges Norriges Kongerige *privative* (b), og med andre Nordiske Folkes Udelukkelse, til Berømmelse, i det jeg meget mere holder det for at være en afgjort Sag, at fordum alle de Folk, som boede imod Norden, og (som vi ville laane den Tale-Maa-de af de Tydske Skribentere,) paa hin Side af Elven, af dem tillegges det almindelige Navn af Normænd, ligesom de i gamle Dage af Latinerne og Grækerne ere kaldne *Hyperborei* (c).
Ligesom

(a) Hørledes i de sildigere Tider af dette Ord er kommen det Navn *Norvager* og endelig paa Tydsk *Norveger*, Lat. *Norvagi*, *Norvegi*, er en Sag, som allerede af andre er tilstrekkelig ud-ført, og kand derom efterlæses *PHIL. CLUVERIUS in Germania antiqua, L. III. c. 41. §. 9. PONTANUS in Chorographica Danica Descriptione f. 690.* men aller tilføit og omstændigt den af den Nordiske Historie høist meriterede *TORFÆUS in Hist. Rer. Norv. L. I. c. 7.*

(b) Om man har mere Grund at sige *Norvegia*, (efter den Tydske Mund Art *Norwegen*) eller *Norrigia*, *Norrig*? er et Spørsmaal, i hvilket vi ikke ville indlade os. Noget af det, som derom kand siges, har *BUSSÆUS* anført i sine *Notis ad ARIUM POLYHISTOREM de Islandia, p. 5. not. g.* Saa meget er vist, at de Norste, *Norvegi*, eller, som *DUDO L. III. de morib. & actis Normannor. f. 118. ap. DU CHESNE Script. Rer. Normannic.* kalder dem, *Northgugigena*, ogsaa nævnes hos Skribenterne *Norregani*. Thi saaledes finder man hos den Munk Florentz af Worcester, som har levet ved Enden af det XI. og Begyndelsen af det XII. Seculo, at Kong *Canutus M.* har skrevet sig *Regem totius Anglie, & Danemarcie & NORREGANORUM, & partis Svanorum*, saasom og det Navn *Norreganorum* flere ganac forekommer hos denne Skribent. Dog alligevel kand der endnu disputeres om denne Læse-Art, saasom den ey fiades hos andre Skribentere, der ansøre saavel dette, som andre af *Canuti M.* Documenter: I det mindste er det vist, at, om det paa de Tider hos Munkene og eenfoldige Kroneke-Skrivere eller deres Copiister, ikke er holdet for en Eleganz, at forandre Ord efter deres Phantasie, de dog ikke have gjort sig nogen særdeles Samvittighed over, at de i slige Ting gave deres muntre Imagination nogen Naaderum: De eneste Leges *Canuti M.*, som ere publicerede til *Winton*, kunde derudi tiene os til et Vidnesbyrd; Thi kaste vi ey i det MSto, hvilket *WILKINS* har af *COTTONS* Bibliotekve ladet indrykke i sine *Legibus Anglo-Saxonicis*, saa nævnes *Canutus M.* sammesteds gaadse egentlig *Norvegorum Rex*, der dog i den Edition af disse Love hos *BROM-TON* kaldes *Rex Norviganorum*, og hos *LAMBARDUM in Archæonomia*, samt *Spelman-num T. I. Concilior. Rex Norwegiensium*; Til et vist Kændetegn, at denne Forandring har sin Oprindelse, ikke af det Kongelige Cancellie, men af Copiisterne.

(c) At de Nordiske Folk ogsaa kaldes *Hyperborei* af Skribenterne, er vel en Sandhed, hvilken at imodsiges aldrig nogen, end ikke halvlærd, er kommen i Sinde, og finde vi Vidnesbyrd derom hos

Ligesom og, uden at man antager denne Setning for sand og rigtig, de uendelige Contradictioner, der i dette Fald herske iblant Skribenterne, aldrig kunde concilieres, (d) og, efter vort Skion, siger ALBERT. KRANZIUS *bist. Dan. L. IV. c. 4. gandske ret: Poterat ex uno trium Regnorum, (Daniae, Sveciae & Norvagiæ,) aut duobus, vel forte tribus collecta manus per maria perque littora digrassari, sed, qui vim patiebantur, in commemoratione rerum non discernere poterant, unde navigarint, quod omnes ab Aquilone venientes sine discrimine Normannos vocitent: Dog troer jeg gandske sikker, at*

hos PLINIUM, L. IV. c. 12. 13. 17. PTOLOMEUM, Tab. I. MARCIANUM CAPELLAM L. VI. p. 142, og SOLINUM c. 16. Men at de deraf skulde have dette Navn, fordi de ere meget ædlere og ypperligere, end andre Folk, havde den lærde Verden aldrig vidst, dersom ikke den store Dromme-Væster og lærde Phantast OLAUS RUDBEK in sin *Atlantic. T. I. c. 9. f. 367.* havde villt et indbilde sig og andre, at dette Ord havde sin første Udspring af Soerrig, og skal være kommen af det Soeriske Ord yfwar, yferborne, der bemærker høybaarne, excelso loco editos, eretos sanguine illustri; thi ved slige entusiastiske Etymologiers Dyræignelse maa man billig i Forvejen raabe til en oprigtig Læser:

Spectatum (auditum) admisi risum teneatis amici!

Omenskiønt nu Herodotus i det øvrige ikke er tilfreds dermed, om man med Strabone L. I. Geograph. vilde troe, at de Folk, der boe længst imod Norden, kaldes Hyperborei, i det han L. IV. skriver: *quod si qui sunt Hyperborei, (Superaquilonares,) erunt & alii Hypernotii, (Superaustralis,) sicut et deinde Ordet naturlige og eenfoldige Derivation, efter andre Lærdes almindelige Biesald, langt mere antagelig, end den Rudbekiske Etymologie,*

(d) Thi saaledes tilstaaer vores ypperlige Historicus IOH. ISAAC. PONTANUS i sin *bist. R. r. Danic. L. IV. f. 92.* ikke utydlig, og THIETHULDI in *Annal. Francor. ad a. 777. 780. 782. & 789.* Vidnesbyrd bekræfter det fulkommen, at Nortlindi eller Nortlendi, som de kaldes ab EGOLISMENSI MONACHO in *vita Caroli M. p. 244. & 259. apud Pithoeum, ADONE VIENNENSI in Chronico et. 6. a. 796.* og SIGEBERTO GEMBLACENSI a. 780. som dog efter adskillige troværdige Skribenters nærmere Beviis, i ser den i de gamle Tydske Geographie velforfarne Bittendbergiske Professoris JACOB CARL SPENERS in *Notitia Germaniae Mediae c. IV. p. 402.* utmodsigelig have været Tydske, og Indbyggere af det gamle Nordalbingen, eller nu værende Holsteen, hos Histori: Skriverne ere kaldede Normanni, enten at samme, som i Almindelighed alle Sachser, efter MUNSTERI Vidnesbyrd, L. III. *Cosmograph. c. 432. f. m. 867.* nedstamme af Normændene, eller og, at det, som sagt er, har været et almindeligt Navn for alle Nordiske Folk. Og hvem er det ikke bekiendt, at dette Navn har strakt sig end og til Russerne, fornemmelig da for rum Tids siden Ivarus Herzholmius i hans lille *Welt,* som han har inscriberet *de præcellentia Daniae & Norvegiæ, c. III. tit. 8.* ikke har forlangt at negte det; Thi endskiønt der ikke staar et Bogstav derom hos den Corbejiske Mand Witichindum, paa hvilken han beraaber sig, hvormed dette kunde beviises, og man folgelig deraf seer, at denne ærlige Mand citerer en Auctorem, den han ikke har givet sig den Umage at opkaste og eftersee: saa kand man dog gøtgøre det med LUITPRANDI L. 4. c. 3. og L. V. c. 6. samt REINECCI ad *Pectam Saxon. Anonym. L. II. p. 21.* og flere andres Vidnesbyrd. Hvorved den lærde Herr SCHOETGEN i sine *Originibus Russicis Sect. IV. S. 8.* utlegat vel bemærker: *Patere hinc, Germanos, quibus Russi tunc parum cogniti erant, ex Aquilone illos derivasse, qui tamen ab Oriente venerant.*

at i hvor stor end den Confusion fand være som findes iblant Historie-Skriverne i Henseende til dette Navn, (e) saa fand det dog alligevel aldrig med dygtige Grunde gøres beviisligt, at ikke en stor Deel af de om Normændenes over de af dem betvungene fremmede Folk antegnede Seyervindinger, i alle Maader, ligesaavel bør tilskrives de af Norge udgangne Colonier, som de Danske og Svenske; (f) Og i denne Meening troster jeg mig til

(e) Det er meget forunderligt, hvorledes Skribenterne imodsig hinanden, hvad Normændenes Fæderland anlanger, kaste vi vore Øyen ikkun paa nogle faae af dem, saa finde vi strax en Mængde af Contradictioner; Thi saaledes foregives positive f. E. i *Chronico Carionis L. V. f. m. 502.* at Norge er de Nordmænds Fæd raeland der have sat Frankerige og Britannien i saadan Fægt og Stræk; derimod er denne samme Sandhed hos bemeldte Auctorem *L. IV. f. 335.* sat paa Skruer, naar det h:der: *Existimo Normannos vel partem esse Danorum, Cimbriam Cherfonesum incolentium, eam scilicet, quæ altius in Boream summota est, vel quos hodie Norvegos vocant, nomine a Svedis distincto, a sedibus altioribus in Septentrionem longius porrectis.* Skiont derfor *ADAMUS BREMENSIS histor. Eccles. L. II. c. 43.* og *ALBERTUS STADENSIS ad. A. 984, & 1029.* iblant de gamle, men iblant de nyere Munsterus jaen ig i hans *Cosmographia* udtrykkelig har distingueret Normannerne fra de Danske, som f. E. *L. IV. c. 24 f. 985.* saa fand dog dette ligesaa lidet gjøre de Danske Væren af denne Benævnelse tv. v. aagtig, som det fand fæde de Norske, naar nest bemeldte *ADAMUS BREMENSIS L. I. c. 40. & L. II. c. 9.* eller, iblant de nyere, *AVENTINUS L. IV. Annal. Bojor. p. m. 480. edit. de A. 1027.* *CONRINGIUS* i hans *Examine Rerumpublicarum totius orbis*, som udi hans af Herr Hof-Raad *GOEBEL* ederte *Operum T. IV.* er indrykt, f. 102. og hans sitrige Compilator *CHRISTIAN FUNCCIUS l. c. P. I. c. 1. qv. 151.* med de Norske's Udeluifelse ville gjøre bare Danske og Svenske af Normannerne.

(f) Dette er en af de troværdigste Historicis fast over alt vedtagen Meening, hvilken allerede *ALBERTUS KRANZIUS in Descript. Daniae L. IV. c. 14.* og *in Prologo & L. II. c. 1. descript. Norvegiæ*, saa og *PONTANUS* i den hans Historiæ *Rerum Danicarum* hosføjede *Descriptione Chorographica Daniae f. 691.* *THORMODUS TORFÆUS in histor. Rer. Norvegic. P. I. L. I. c. 8.* *MUNSTERUS in Cosmographia L. II. c. 26. f. m. 87.* *JACOB SCHÖPPER in bislor. Germaniæ f. 133.* *BOXHORNIIUS in hist. univers. p. 474. og p. 1020.* vitløftigere have udført, og til Deels med mangfoldige af andre Skribentere samlede Vidnesbyrd overflødig have bestyrket. Endskiont vi derfor finde hos *Geographum Ravennatensem*, som *JACOB GRONOVIUS* har udgivet, *L. I. §. 1.* at han anviser Normannerne deres Føde-Stavn i Danmark, og *L. III. c. 11.* meget eftertrykkelig siger: *quarta ut hora noctis Nordmannorum est patria, quæ & DANIA ab antiquis dicitur, cujus ad frontem Albes vel patria Albis (Transalbingia vel Nordalbingia) Manringia (Möhrland, Marschland, som den Høy berømte Herr Hof-Canzler von WESPHÄLDE i hans mageløse Prefation ad T. I. Monument. inedit. Rer. Cimbr. f. 41. litt. V. formeener,) certissime antiquitus dicebatur, in qua Albis patr a per multos annos Francorum linea remorata est, & ad frontem ejusdem Albis DATIA MINOR dicitur, & quæ hinc super exaltata est, MAGNA ET SPATIOSA DATIA dicitur;* eller og *EGINHARDUS* ikkun allene synes at belegge de Danske og Svendske med Normændenes Navn: saa har dog *ADAMUS BREMENSIS*, der vel er en yngre, men dog alligevel en udi de Nordiske Sager meere forsæren Skribent, gandske ret, naar han *l. c. L. I. c. 13.* setter til, at dette Navn

til at forsvare, at hvad de Lauerbær-Cranze angaaer, hvilke de ved deres lyffelige Søe-Noterier og Expeditioner uden for deres Fæderne-land

har strakt sig til de Danke, og alle de Folk, der boe paa sin Side af Danmark; *Nam Dani, siger han, & ceteri, qui trans Daniam sunt populi, ab historicis Francorum omnes Nordmanni vocantur.* Da med denne billigmeffige Hypothese Antagelse maa man i sær læse DUDONEM de Actis & moribus Normannorum: Fordi, da det ellers synes, at denne Skribent ret har gjort sig Umage for at betage de Norske og andre Nordiste Folk den Ære at have Deel udi Normændenes Bedrifter i Frankrige, og at tilegne samme de Danste alleene; Saa har han dog ikke kundet tage sig saa vel i Agt, at han jo selv har imodtaget dette sit Præjudicio; Thi saaledes forestiller han os f. E. L.III. f. 131. en fornemme Tydsk Herre, der siden i Rouens Beleyring fatte Livet til, og ellers af ham kaldes *Nepos Regis Ottonis M. talende, at han udtryffeligen distinguerer Normændene fra de Danke, naar han siger: Contra Dacos & Alanos, Gothosque & Hungaros sæpe dimicavi, verum contra Normannos nunquam certamen inii.* Vi ville udtægne os af denne Skribent nogle heel merkverdige Steder, hvor Normændene positive kaldes Danke: Saaledes forskrer han f. E. at Normændene, der under deres Anfører Hasting holdte ilde huus i Frankrige og Italien, have været Danke, L. I. f. 63. og de selv kalde sig, i deres til Biskopen og Folket i Luna holdene Tale, Danke: *Dacos, sorte Dacia expulsos, l. c. f. 64.* Saaledes kaldes Normændenes store Anførere Rollo ofte af ham, en Danke, f. E. L.III. f. 120. 121. 122. og om hans Fader heder det, L. II. f. 70. at han har været en riig Herre, *qui Dacia Regnum fere univversum possedit.* Hans egne Gesandter, som han affærdigede til den Engelske Konge, kalde ham f. 73. *Ducem Dacorum fortissimum,* og beklage sig, *quod injuria Dacia pulsus sint,* og Kongen svarer dem derpaa: *Nulla tellus effert viros magis quam Dacia præcipuos, armisque strenue edoctos.* Da Rollo siden kom til Søe-Kongen af Neustrien, gif forb nævnte Hasting ham i Røde, og tilspure ham paa Danke, (*Dacica lingua,*) h'o han var? og hvad for et Folk han commanderte? Da de under Rollonis Anførsel itaænde Normænd svarede: *Daci sumus, Dacia advecti huc,* f. 76. hvilket Svar bevægede Indbyggerne i Neustrien at sige til Hasting og hans Folk, fordi de, som vi kort tilforen have hørt, ligeledes havde udtaget sig for Danke: *Vos ex illorum gente estis, vos artem præliandi more Dacorum non ignoratis,* f. 77. Ligeledes kaldes siden Hertug Wilhelm, med Tilnavn de longa Spada, denne Rollonis Søn, *Dux Dacorum* af ham, L.III. f. 92. og Magnaterne iblant Normændene hede *Principes Dacorum* f. 93. saasom og Grev Bernhard, een af de fornemste iblant dem, kaldes *Miles Dacigena,* f. 95. & 96. Disse Normænd tale p. 92. saaledes til næsbemeldte Hertug Wilhelm: *Cum patre tuo, olim Rollone, olim Rollone, Dacia exterminati &c.* Og Normændene, da de vare bleven misforvøede med ham, sige f. 96. til ham: *Navigio Daciam, nostræ nativitatæ terram, repetemus.* Paa dette selvsamme Fundamnt giver DUDO Hertug Rollonem ud for en nær Slægt (consanguineum) af den Danke Konge Harald, f. 122. 125. og Tetboldus, efter at hand var falden fra Hertug Richardo I. og til den Franste Konges Parthi, siger f. 142. at Rollo med sine Danke (*adscita Dacigena gentilitate*) havde anfaldet Kong Carls Rige. Ja, da Hertug Richard, efter hans første Gemahlines, der var Hugonis Capeti Daater, Død, gifte sig med en adellig Dame af Danst Blod, saa heder det f. 152. at Normændene havde glædet sig derover, efterdi de nu kunde haabe, at deres tilkommende i Vente havende Lands-Arving udsammende paa Fæderne-og Moderne-Side af Danst Blod: *ut patre matreque Dacigena hæres eorum terra nascatur.* Hertug Richard overgav ogsaa sin Søn Wilhelm de longa Spada til een af sine fornemste Generaler, ved Navn Bobo, for at opdrage ham, paa det han kunde lære det Danste Sprog, følgelig, som WILHELMUS Geme-

tican

land have forhvervet, kunde man med Rette endnu meget disputere, om de tillige med andre gode Egenheder, hvilke her og der af Skribenterne tillegges Normændene, (g) stærkere burde tilegnes den Danske, end deres Nation, (h) og af en uparthiist Dommere

ticensis Monachus, *histor. Normannor. L. III. c. 8. f. 237. ap. DU CHESNE* figer, være i Stand til at tale med sine Undersaatter i deres Moders-Maal, *ut suis sciret aperte dare responsa.* Og da allerede mange Aar vare foreløbne, efter at den anseelige Franke Proving Neustrien var Carolingerne frataget, og af Normændene bragt under Aaget, talde man endda Dansk, (*Dacica lingua*), i Bayeux, een af de fornemste Stæder i dette Land, som atter DUDO L. III. f. 122. beretter os. Vilde nu nogen spørge mig paa min Samvittighed, om jeg, ved saadan en anseelig Mængde af Bevisninger, ikke feer mig nødsaget til at troe, at Normændene egentlig og præcise ere Danske? Da svarer jeg med et kort og categorisk Nej! Thi da alle disse Argumenter komme ifkun fra een eneste Mand, saa udgiøre de allesammen, om man skulde legge dem paa en uparthiist Vægtstaa, ikke meere, end et eneste Bidnesbyrd. Nu er det jo hos alle, saa vel Historie-Skrivere som Rættens Lærere, en afgjort Sag, at eet Bidne er ingen Bidne, selvgelig herover DUDONIS Udsigende paa svage Fødder. Men vil man indvende, at denne Skribent har jo kundet lære sit Udsigendes Vished af dem, hvis Forældre eller Forfædre selv have været med i Rollonis Tog; da svarer jeg derpaa, at jeg derom vel ey bærer mindste Tvivl, men er dog ey forsilket om, at hand rettelig har fattet de Fortællelser, som han har hørt af disse Folk, og ikke meget meere corrumperet dem af Uvidenhed i de Nordiske Rigers Geographie, (thi at han skulde have gjort det af Dndskab eller med Forset, troer jeg aldeles ikke.) Nemlig de midlere Tiders Skribentere have, formedelst den liden Kundskab de havde om det saa kaldede Scandinavien, biidet sig ind, at under dette Navn forstodes ifkun eet Rige og eet Folk: Da de nu have læst meere om de Danske, end om de andere Indbyggere i dette Land, have de let kunde fatte den Tanke, at de vare den eneste Nation, der bebøede dette Land, og at f. E. de Navne af Norste, eller Soenste ikke have været end et Svabers, Sachsers eller Bayrers Navne i Hensigt til de Tydskes almindelige Navn. At jeg i denne Gissning er ikke viget meget langt fra Sandheden, skal den in nota sub litt. h, anførte locus af Genealogia Ducum Northmannorum giøre meere klart.

(g) Naar det ogsaa heder hos meere berørte DUDONEM L. III. f. 125. at Normændene ere særdeles kloge: *Majoris consilii, quam cetera gentes, sunt Northmanni:* saa laad de Norste ligesaa lidet tilegne sig denne Berømmelse alleene, som den af den Engelske Konge dem tillagte Noos: *Nulla tellus effert viros magis, quam Dacia, præcipuos, armisque strenue edoctos,* kommer de indfødte Danske alleene til gode; Thi at han her egentlig nævngav de Danske, kom deraf, fordi han holdt de hos ham ankommende Normænd fornemmelig for Danske, og saaledes per Synecdochen, som man kalder det i Rhetorica, har taget en Part for det heele. Noget nyere bliver denne Sag udtrykt i *Excerptis Annal. in Monasterio Fuldensi scriptorum, f. 18. ap. DU CHESNE*, hvor det heder: *Erat gens fortissima inter Normannos Danorum, quæ nunquam antea in aliqua munitione capta & superata auditur;* Thi hvis alle Skribentere bestandig saaledes havde talet, saa vidste man, hvor meget de Danske alleene kunde tilegne sig af slige Berømmelses Taler, og hvor meget deraf der kom til Deeling imellem dem og deres Naboer.

(h) Thi saa heder det, f. E. in *Genealogia Ducum Northmannorum*, hvilken ANDREAS DU CHESNE har publiceret af en gammel Codice manuscripto og indlemmet i sine *Scriptoribus Rer. Normannicar. f. 213. Anno Dominica incarnationis 896. regnante Francorum Rege Carolo,*

mere tilkendes. Dog som jeg troer, at Sagen er af den Bestaf-
fenhed, at begge Nationer, efter at de af den Christelige Religion have
lært meere at skamme sig ved deres Forsædres Foretagender, end at
rose sig deraf, i Mindelighed skal forlige sig med hinanden derom, ja
endog gierne kunde tilståede, dersom man, efter nogle Lærdes Mee-
ning,

Nr 2

qui simplex appellatus est, pyrata Danorum ex insula Scanzia, quæ Northvega dicitur, egressi, cum in Francia multa gessissent prælia, Regnumque devassassent, Carolus prædictus, acceptis obsequiis, eis Neustriam tradidit, quam ab ipso tempore vocarunt Northmanniam, eo, quod ab ipsis, qui ex Northvega venerant, possessa erat, og Gesta Normannorum ante Rollonem Ducem, som vi illigemaade antrefse hos DU CHESNE, sige os f. 7. det samme: Carolus Simplex Rodoni (Rolloni) Neustriam tradidit, quam Northmanniam Northmanni vocaverunt, eo quod de Northvega egressi essent. Naar dertor IVAR HERZHOLMIUS i hans forhen be-
rørte liedet *Berk de præcellentia Regni Danie & Norvegie, c. III. tit. 8.* foregiver: *Danis præcipue adscribendum esse nomen Normannicum non solum de jure sitis, sed & de causa facti neminem denegaturum, nisi affectibus occæcatum libidinem suam constituerit titulum juris,* saa ved jeg i Sandhed intet andet at sige end et saa dristigt og usandsfærdigt foregri-
ende, end at der findes et Slægt lærde Mand, hvilke af Kiærlighed til deres Fæderneland falde næsten til sam-
me Daarlighed, som man maa belee hos de fleeste Haandværksfolk, hvoraf en hver, fordi hans
Profession skal være stiftet i Paradiis, bemøyer sig at disputere andre deres Videns Værdi og an-
dre Fordæle; og iblant disse latterlige Patrioter distinguerer den ærlige Ivarus Herzholmius sig,
som en stella primæ magnitudinis. Thi ville vi allene betragte de Grunde han har til slige med
al Historisk Sandhed fridige Drømme, da er alt det, som han siger os, mera petitio principii,
og, for at give Sagen paa det allerlemfældigste, saa siger den gode Mand med mange Ord min-
dre end intet. *Quotquot enim fuerint monumenta, sicut han fremdeles, qui causam rei aspe-*
xerunt, Danis hoc ex folido concedant, idque eo, quod Dani Principes rerum gestarum exti-
terunt omnium, quæ sive in Anglia, sive in Germania, sive in Gallia, ubi maxime Normanni-
cum nomen invalescere cæperat, acta sunt. Og dernest Punctum! Men jeg maatte gierne vi-
de, af hvad Marsag man skal troe HERZHOLMIO paa hans bare Ord, uden at see noget nær-
mere Beviis, at de Danste i alle Normændenes Krigs-Toge have været commanderende
Hovedsmænd og de ypperste Anførere? CVSPINIANUS de Casarib. atque Imperatorib;
Roman. f. 295. BECMANNUS in *hist. Orbis terrar. Geograph. & civili P. II. c. 5. p. 619.*
og nogle andre nyere Tydske Skribentere ere mig vel meget vel bekiendte, der sige lige det sam-
me; men deres Vidnesbyrd kand intet hielpe HERZHOLMIO; thi i gamle Sager bruger man
gamle Vidner; og det's uden holden man en Fremmed meget tilgode, hvilket man en lader pas-
sere for en Indsøb i hans Fædernelands Historie. Lad da være, at JOH. CLUVERUS in *E-*
pitome histor. totius mundi p. 432. skriver om de Danste, *quod Normannorum præcipui fue-*
rint: Lad dem af HENRICO KIPPINGIO in *Recens. histor. univers. p. 427.* kaldes *progeni-*
tores Normannorum, saa vinder man dog dermed intet videre, end at de Wildfarendes Tal blif-
ver forøget. Det gjør mig ont for den eeneste REINER, RENECCIO, at jeg maa sette ham
med i denne Klasse; Thi denne lærde Mand havde virkelig læst alt for meget, at man skulde ha-
ve tænkt ham til, at han ligeledes i dette Stykke skulde forløbe sig, og dog alligevel gjør han det
i hans til Kong Christianum IV. stiledede Dedication for den anden Part af hans *Historia Julie,*
og det med saadan Iver og Alvoerlighed, at han legger EGINHARDO det til Last, at han ikke
har tilskrevet de Normænds Navn bar og alleene de Danste; og udeluft derfra alle andre imod
Norden boende Folk. Dog kand maa skee derimod indvendes, at det er skeet i en Dedication,
hvor man ad captandam benevolentiam, skriver meget, der ikke præcise er Sandhed.

ning, vilde befale dem at deele Vren af dette sælles Navn med Svevis, en ved Øster: Søen boende Tydsk Nation, (i) (i sær hvis det er sandt, hvad nogle gamle Skribentere foregive, nemlig, at disse Tid efter anden af de Nordiske Lande udtagne talrige Colonier bære

(i) Alt Svaberne ogsaa ere blevne regnede iblant Normændene, er en umægtelig Sandhed. Udi *Gestis Dominorum Ambaziensum ab incerto Auctore scriptis*, hvoraf DU CHESNE har excerperet noget i hans *Scriptoribus Rerum Normannicarum*, heder det f. 24. *Tempore Caroli Calvi, Francorum Regis, Dani, SVECI, quos Theotisci lingua sua NORMANN, id est Aquilonares homines vocant, nunc in ripas Ligeris, nunc Sequana, urbes vastantes invehantur.* Den for de Tydske Rigs Sager forudm vel mereterede Speyeriske Syndicus CHRISTOPH. LEHMANN har altsaa ikke aldeles Uret, naar han i hans skionne Bog, hvorudi man finder langt meere, end som Titelen lover, jeg meener i hans Speyeriske *Krønike L. I. c. 13.* holder Normændene og Svaberne for eet Folk; Men derudi tager denne vel belæste Mand Fejl, at han, som det synes, indbilder sig, 1.) at Normændenes Navn egentlig har tilkommet Svaberne, da dog, (hvis man ikke med den lærde CLUVERIO L. III. *Germ. antiqvæ C. 24.* vil letsindig troe, at alt hvad der har boet i Blegind, Skaane, Halland, Sverrig, Norge og saa videre, har været luter Svaber) saa mange andre Folk, som vi allerede have sagt, have dette Navn tilfældes; 2.) tager LEHMANN Feil derudi, at han beskifter det nu værende Thyringen og Weissen til Svabernes Boligs Sted, da dog, (endskjønt vi ikke kunde overtale os til at bifalde forbemeldte Cluverio, eller med OLAO RUDBEK T. I. *Attland. c. 24. §. 3. p. 622.* at søge Suevos i den Evenst: Provinz Smaland,) det neppe kand nægtes, at ikke en Deel af dette store og mægtige Folk, hvilket, førend det tillige med Vandalerne ansalt det Romerske Rigs Provinz, i Særdelseshed Spanien og Africa, have boet langs ved Øster: Søen, som og af samme har bekommet det Navn mare Suevicum, har sat sig ned i det gamle Cimbrien og Holsteen, og i sær har havt sin Bopæl ved Elie: Floden i det Landt Nab Angeln, saasom deraf kommer det Navn Angel: Svaber, og saavel AUCTOR ANONYMUS *in libello de Suevorum Origine ap. GODAST. Script. Rer. Svevic. p. 15.* anviser dem deres Boliger imod Norden, som TACITIUS *de morib. German. c. 40.* og STRABO *Geogr. L. 7.* udgiver Anglos og Suevos for eet Folk, af hvilke Eigne i Cimbrien og Holsteen, dersom man kand lide paa bemeldte AUCTOR ANONYMUS *ap. GOLDASTUM* allerførst i det 6. Seculo maa være kommen en Colonie til Thyringen; thi p. 17. fortæller han, at det skal være skeet i den Krig imellem den Frankiske Konge Theodorico, og den Thyringiske Konge Jarmsafrid, som man gemeentligen henreigner til Aaret 524. 3.) Farer LEHMANN vild derudi, at han meener, at den tappere Marabodus, som forudm har skaffet de Romere saa meget at bestille, har været de Svabers Hoved og Ansørere, da det dog meget meere har været Marcomanni, som denne berømmelige Feldherre har commanderet imod de Romere; hvilket dog nøyere her at undersøge vilde blive alt for vittløstigt. Dette er end nu nyttigt et berøre til vores Nymerke, at, efter den vedtagne hypotesin, at Svaberne have været Normænd, ingen tør forundre sig over, hvorfor Canutus M. efter INGULFI og WILLAMI MALMESBURIENSIS Vidnesbyrd, in sin Titel har kaldet sig: *Rex partis Suavorum* eller *Suavorum*. Men allermindst tør man indbilde sig af denne Titel at ville bevise det Kongerige Sverrigs Undervingelse. Thi STEPHANIUS og PONTANUS bemene sig forgiæves, naar de foregive, at i det Ord *Suavorum*, eller, som den Munk Florenz fra Worcester, i den forhen lit. b. berørte Kong Canuti M. Titel, skriver *Svanorum*, skal være begaaet en Forseelse af Copiisten, der har skrevet det af, og sat *Suavorum*, i Stæden for at der skal sættes *Suecorum*; i det jo, dersom man agter en criticl Emendation nødvendig paa dette Sted, lige saa let af *Svanorum* ved tvende Bogstavers Omstiftelse, kunde læses *Suevorum*, som *Suecorum*.

bære Vidne om de gamle Normands store Løssagtighed og Palygamie, (k) kunde man endnu paa saadan Maade ved en saa billig Condescendenz meget let befrie dem fra en deres Navn vedhængende Skamstok. Saa vil jeg sette til Side alle de herved forekommende Tvivlsmaale og Knuder, og heller umage mig for at afgjøre, efter den liden Formue, jeg besidder til at decidere sig en Controvers, en anden i begge Nationers Historie forekommende Tvistighed, der, efter min ringe Indsigt, er af større Betydning, og med Rette fortjener nøyere at undersøges. Vi læse nemlig nesten overalt hos de nyere, saavel Danske som udenlandske, Skribentere, at an. 1536. Kongeriget Norge, som i det mindste indtil den Tid havde været et frit, og ingen anden end Gud allene underkastet, men ellers med Danmark confædereret Rige, paa Herredagen i Kiøbenhavn, formedelst det Danske Rigens Raads Slutning til evig Tid er bleven incorporeret under Danmarks Crone: Og af denne Tradition er det siden kommen, at de fleerste, ikke allene fremmede, men og indenlandske Lærde er falden paa den besynderlige Tanke og Indbildning, i deres Skrifter uden Undseelse at udgive Norge for en Provinz af Danmarks Rige: Ja CONRINGIUS in Descriptione Danie T. IV. Opp. ex edit. DN. GOEBELII f. 393. har understaaet sig, til den Danske Nations ikke ringe Ulempe, at tilskrive samme den Uretfærdighed, at man har sat Norge i en bedrøvelig Trældoms Stand; *Regnum Norvegiæ, siger hand, a Danis in servitutem & solitudinem fuit redactum.* Hvormed videre f. 397. kand confere-res, hvor det heder: *Norvegi hodie plane sunt effæminati, non quidem vitio naturæ, sed quod Dani, qui ipsi per CC. annos imperarunt, dederunt operam, ut illos redderent effæminatos, ut illis eo melius imperent; serviliter enim habiti sunt, & adhuc habentur* (1). Saa lidet som jeg derfor er vidende, at no-

Rr 3

gen

(k) He namque gentes petulanti nimium luxu exardescentes, fæminasque quum plurimas singulari turpitudine stuprantes commiscendo, illinc soboles innumeras obscæna illiciti connubii commissione patrando generant, & sic concretis humana connubii stuprique copula plurimis Dacigenarum pubium turmis bellorum incendia inter se & in patres & avunculos frequenter parant, ere DUDONIS Ord, L. I. de morib. & actis Normannor. f. 62 & L. II. f. 69. ap. DU CHESNE, hvillen og WILHELMUS Gemmeticensis monachus, histor. Normannorum L. II. c. 4. f. 218. apud eundem DUCHESNIUM herubi følger.

(1) Og f. 400. heder det endnu meere expressiv hos CONRINGIUM dict. T. IV. *Certum est, quod non amplius sit singularis respublica Regnum Norvegiæ, d. e. at det er en afsjort Søg,*
at

gen i de noble Norskes Navn hidindtil har imodtaget dette urimelige og usandfærdige Foregivende, saa vigtig og værdig synes mig den Sag at være, at den efter Naturens og Folke Rettens Grund-Regler, af hvilke den allene fandt forklæres og decideres, samt ex retro actis monumentis historicis burde efterforskes og oplyses. Lykken har ved Fødselen ikke været mig saa gunstig, at jeg som en Spiire tør regne mig enten til den eene eller anden af disse i Sandhed ædle Nationer; men den guddommelige Forsyn, der uden min Tanke og Forventning har underlagt mig, som en Udlænding, vores Stormægtigste Monarchs, der med lige uomskrænket Magt hersker over begge Riger, hans helligede Scepter, forbinder mig til at ønske enhver af dem fra Kongernes Konge al Lykke og Velsignelse paa Jorden. Som derfor disse Lineer ere udflydne af et fra al Partiiskhed frit Sindelag, saa lever jeg blot af den Marsag i det sikre Haab, at hvis jeg med mine forebragte Grunde ey skulde være saa lykkelig, at give fuldkommen Oplysning om en saa vigtig Sag, eller tilfulde at kunde opløse den, jeg dog af begge Nationer skal erholde det Skudsmaal, at et for deres Vre opvigtigt Hierte og Kierligheden til Sandhed har overalt ført Pennen.

§. 2. Til-

at Norge ikke meere udgør en sær og independent Staat: Men gjør det ikke det meere, saa følger ja nødvendig, at det er en med Danmark incorporeret Provinz. Den Geneviske Professor PHILIPP ANDREAS OLDENBURGER har gandske ikke indseet Statum controversæ, naar han i sin Edition af denne *Thesauri Rerumpublicarum* p. 260. sætter til den oven i Texten staaende locum, at man med Glid har gjort de Norske feige og quindagtige for at bringe dem desto lettere under Danmarks Nag, denne meget latterlige Forklaring: hoc esse intelligendum de Statu Regni ante Friderici III. tempora: Og fort der efter, nemlig p. 266. lader han disse Ord: *Cum ante hac Norvegia paris esset libertatis & juris cum Danis, hi paulatim omnem potestatem ad se solos traxerunt, stæe uden al Censur, da dog om det, at Norge er bleven en Dansk Provinz, inet kunde siges tydeligere, end det CONRING i det efterfølgende melder, naar han skriver: hinc tandem tota Norvegia fuit sub servitute Danorum redacta. Inter Regem vero Daniæ & ejus Procures de Regno Norvegia non convenit. Nam Reges prætendunt jus hereditarium in Norvegiam, contra Optimates dixerunt, Norvegiam ad se pertinere. Og derudi bestaaer Knud n: Thi er dette sandt, saa er Norge det Danske Riges Provinz: Der havde Oldenburger nu skullet bevise sin Skarpsindighed; Men da det kom dertil, var han ikke hjemme. Og dog alligevel har denne Mand fordristet sig til at dedicere en med saa mange Usandheder opfyldt Bog til trende da levende Danske Ministre, nemlig til Statholderen i Høisteen, Detlev, Greve af Ranzau, den Danske Gesandte ved det Franske Hof, Christian, Greve af Ranzau, og Store-Canzlern, Peder, Greve af Grifsenfeld.*

§. 2.

Tilstanden, udi hvilken Norge har befundet sig i de ældre Tider, staaer med denne vores Afhandling ikke i nogen videre Forbindelse, og ville vi derfor paa nærværende Tiid ikke længe opholde os med at fortælle samme, saa og lade de Spørgsmaale ubesvarede: Hvilket der af begge Kongeriger, Danmark eller Norge, er det ældste? Hvilket af begge først har undertvinget det andet? (m) og med hvad Ret hver af dem har ført Krig? (n) Thi som Tidsens Længde i Almindelighed forandrer alle Ting, og det er Guds Forsyn en let Sag at giøre et Folk, der tilforn har været Hovedet for andre Folk, herefter til deres Godskammel: saa vil det sandelig, rebus sic stantibus, ikke hielpe meget, om man vilde paaastaae, at Norge fordom har været en Beherskerinde af hele Norden, eller man vilde tilskrive Danmark den

Ere,

(m) Vel er jeg ikke iblant dem, der med en blind Lettroenhed pleyer at give Saxonis Grammatici Beretninger Bisfalb. Dog maae jeg, som man siger, formere et argumentum ad hominem; Thi lad være, at hand er en Fabel. Digtere, saa er det dog merkeligt, at hand, som den ældste Danske Skribent, ikke utydelig tilstaaer, at Norge før har betvunget Danmark, end dette hiint, saa som allerede Kong Gram, der, efter hans Reining, er den femte Konge i Danmark, fol. 6. af den Norske Konge Svibdagero saaledes skal være bragt i Knibe, at Riget er blevet Seeyherren til Bytte, fol. 9. og ALBERTUS KRANZIUS har ikke undseet sig, *bist. Dan. L. I. c. 6. f. 9.* at firedrage denne Fortællelse med dette Tillæg, at Danmark da første gang har maattet bøye sig for en fremmed Nation. Ligesom og HBJDSELD selv in Chron. f. m. 6. BERINGIUS in Floro Danico f. 14. & 16. og MEURSIUS f. 3. *bist. Dan.* ikke negte dette Factum. Denne Svibdagerus skal siden have givet sin Gemalindes Broder, Guthormo, Danmark til Leen, som MEURSIUS l. c. og PONTANUS *bist. Dan. f. 15.* tilstaae, der til Overfødighed skal have beqvemet sig til at give den Norske Konge Skat; SAXO l. c. f. 10. ALB. KRANZIUS L. I. c. 9 f. 10. BERINGIUS l. c. f. 17. sq. og Hadingus, den af Kong Svibdagero ihjelslagne Kong Grams Søn, skal først igien have befriet Danmark fra Guthormi Hærskab. SAXO l. c. f. 10. hvilken dog Asmundus, Svibdageri Søn, SAXO l. c. f. 13. og efter hans Død Uffo, Asmundi Søn, skal have disputeret denne Crones Eyendom.

(n) I dette Spørgsmaal at bevare har i Særdeleshed CLAUD. OERNHÆLM viist sig meget parthiisk, naar hand i sin *Historia Sveonum Gothorumqve Ecclesiastica L. IV. 3. n. 159.* gandske uforfæmmet skriver: *Sepe Norvagiam succubuisse Daniae, sed ex adverso etiam Daniam aliquoties paruisse Norragiae, subactam iusta vi & fortitudine, non dolo aut scelere, quibus sepe in Norvegos usos fuisset Reges Danicos non obscure constat.* Thi hvo merker ikke, at OERNHÆLM, i hvor stor Værdom han ellers har havt, dog ikke har kundet tvinge sine Affecter? Ligesom han nu in den heele Bog giør sig en Ere af at tale ilde om de Danske; saa maae ogsaa de gode Norske, imod deres Willie og eagen Bektendelse, give ham materie og Anledning til at sværte Danmark for sine Kædere; hvilken Parthiiskhed, som den er et Kiendemærke paa en strøbelig Hierte, saa burdeden billig med største Barfomhed styes i alle Historie-Bøger.

Vere, at det bestandig har beholdet Fortrinnet (o). Thi vil man gaae tilbage til de ældste og fabelagtige Tider, da er det at befrygte, at ved Lærdommens og Eruditionens nærværende Tilstand, da man har lært saa nøye at skille det sande fra det falske udi Historien, ikke nogen skulde ansee sig vores Beviis for gyldig. Hvor stor ogsaa Uvissheden maae være hos dem, der have villet sammensmede en lang Historie om det, som for Christi Fødsel sig i disse Riger skal have tildraget, fand strax deraf merkes, naar man alleene betænker, at den ældste Skribent, som vi have tilovers om Norske Sager, ARIUS, som for sin Lærdoms Skyld har fortient det Tilnavn Frodi eller Polyhistor, allerførst ved Enden af det XI. Seculo, ligesom SAXO GRAMMATICUS og SVENO AGGONIS, de første Historie-Skrivere, som den Danske Nation fand foreviise, i Mitten af det XII. Aarhundrede, have taget Pennen i Haanden til at beskrive deres Fædernelands Historie, følgelig disse tvende Nordiske Nationer have haft lige Skiebne med andre Europæiske Riger, der fordum ere undgaaet det stolte Roms Herskab, at deres Indbyggere vel fand have forrettet mange store og roosværdige Bedrifter, men derhos, fordi det, førend den Christelige Religion blev indført udi disse Egne, det ey syntte giortligt at udfinde et andet Middel til at fortplante deres Umindelse til Efterflegten, uden den mundtlige Tradition og deres Kæmpe-Viser, hvilke begge dog (saasom de have lettelig været underkastede mange slags Falskhed og Forglemmelsen selv,) ikke have været saa lykkelige at kunne see deres Bedrifters Berømmelse tillige med deres Navne at blive giorte udødelige ved et evigt Minde udi de følgende Tider. Ved saadan Tingenes Beskaffenhed synes os intet vissere, end at Norge, der ligesom Engelland, Sverrig, ja Danmark selv, fordum har været behersket af mange smaa fyrster eller Konger, endelig under den tappere Harald Haarfager, en af Kongelig Svensk Blod

(o) At Danmark imidlertid fra gamle Tider af har havt et Fortrin frem for de andre Nordiske Riger, kunde med adskillige Grunde gøres beviisligt, dersom dette var det Sted, hvor slikt af os kunde søges. Dog er det heel merkeligt, hvad derom staaer i en gammel Niim-Kronike, om hvilken de roosværdige Herrer Forfattere af det saa kaldebe Danske Magazin P. I p 31. melde, hvorledes ved det under Kong Svend Tiuagestra foretagne Grøndske Skiel imell. m disse trende Riger, den Norske Konge skal have holdet Toynen paa den Danske Konges Hest, men den Svenske Stig-Toynen.

Blod udstammende intz, (p) ungesehr i Aaret efter Christi Fødsel 875. (hvilket Nars-Eat TORFÆUS i hans ypperlige *Historia Norvag. P. II. L. I. c. 12.* egentlig fastsætter,) er bleven til et Monarchie, og fra den Tid af meere og meere bebygget. Endskiont nu kort derefter Norge er kommen under den Danske Crone, og i sær Haco eller Haqvin maae ansees, som en af den Danske Konge Harald Blaataand der sammesteds forordnet Regent, saasom hand i samfædde 13. Aar ikke har veigret sig ved at betale Skat til Danmark, saa opsagde hand dog siden denne Konge Huldskab og Troskab, paa samme Tid, da hand var geraaden i Krig med den Tydske Kayser Ottone M., og hverken hand selv eller hans Eftermand, den for sine store Bedrifter og den Christelige Religions Planteelse i Norge høyst meriterte Konge Olaus Tryggvinsøn vilde fra den Tid af agtes eller ansees som Vasaller af den Danske Crone. Nu gjorde vel det an. 1000. holdne store Søe-Slag, (hvorudi den Danske Monarch Sveno Tiuggeskæg med hans Allierte, den Svenske Konge Oluf, der af hans egne Undersaatter, fordi hand havde be-

qvem-

(p) Hans Genealogie har allerede forbemeldte *ARIUS FRODI* antegnet for os udi hans Bog *de Islandia*, der ved den lærde Borgemeister Herr *BUSSÆI* berømmelige Forsorg er kommen for Lyset, hvilken vi saaledes, som den sammesteds p. 5. staaer, ville forestille i dette Schema:

Olaf, Konge i Sverrig, med Tilnavn Trætalgia, eller Lignator, fordi han har gjort det nu saa kalbde Vermeland, ved at lade udrydde en stor Deel af de tykke Skove, til et Byggested for Mennesker.

Halfdan Huitbein, eller Albipes, Rex Vplandorum,

Aisteinus Fretr seu Bombus,

Halfdan, som kaldes baade den runde og den sparsommelige, fordi hand gav sine Solbater vel Penge, men libet Brød,

Godrodus Venator,

Halfdanus Niger,

Harald Haarfager.

ovemmet sig til at erlegge Skat, eller den saa kaldede Denarium S. Petri til den Rømerste Pave Benedictum VII., kaldes Skotkonung, endelig gav forbenvante Kong Olaf Tryggvinsøn sin Rest,) atter en stor Forandring i Norge, siden dette Kongerige blev strax derpaa deelt imellem de tvende Seyervindere; (q) Men Olaus Sanctus, en af Kongelig Blod og af forbemeldte Norske Monarchs Harald Haarfagers Stamme udspiret Prins, frelst sit Fæderne Land igien fra dette fremmede Herskab, og forsvarede sin Fæderne Throne, omendskjønt den mægtige Danske Konge Canutus M. gjorde ham Regieringen temmelig suur. Nu kand man vel ikke sige, at denne Herre har haft lige Egenstaber med de fleerste Konger og Fyrster, hvis Navne udi Historierne tegnes med dette herlige Tilnavn af hellig og fromm, og bedre forstaaet sig paa at læse et Breviere, end paa Regierings-Kunsten: (r) Alligevel har hand derudi forset sig imod sine Norske Landsmænd, at hand ved den Christelige Religions Udbredelse mere betiente sig af voldsomme, end saadanne Middeler, hvorved Menneskenes Forstand i disse allerhelligste Sandheder kunde undervises og oplyses; Hvorover da hand lod see saadan Uvovrlighed i denne Sag, at hand paa det skarpeste straffede alle dermed stridende Forseelser, fornemmelig Afgauderie, hvortil Folket var meget hengiven, saa skeede det endelig, at forommeldte Danske Konge Canutus M. til hvilken Malcontenterne af Norge i Mængde forsamlede sig, an.

1029.

(q) Dette vores Skribenters Foregivende kommer meere overeens med Sandhe' en, end det, som de Svenske meene, nemlig, at deres Konge Olaf Skotkonung skal have bekommet Norge alleene. *LOCENIUS* in *hisp. Svecica* L. I. p. 16 skriver: *Regnum vero Norvegiae justis praesidiis firmatum aliquamdiu Olaus Skotkonung, fore in remunerationem auxilii Dano praestiti, possedit. Ubi d. r. som det ikke havde været de Danske derom at atbre at conqvetere Norge, eller i det ringeste en Deel deraf, havde de aldrig begynt Krig med Kong Olaf Triguinsøn. Og hver Mand ved desuden, quod jura foederatorum sint equalia. Altsaa havde dette været societas leonina, dersom de Svenske alleene, med de Danikes Udulufelse, havde profiteret af alle emolumentis, ved den over den Norske Konge erholdte Seyer. Derfor taler og *JAC. WILDE* i sin *bist. Svec. Pragmatica* c. 3. sect. 1. §. 14. n. 3. ey om meere, end en tredie Deel af Norge, som efter denne Seyer skal være de Svenske tilfalden.*

(r) Fornemmelig maas han været vel have været kyndig i Krigs-Konsten, dersom det ellers er sandt, at den Kongelige Svenske Prinzesse Ingris med nogen Grund har toort sige til hendes Fader Olaf Skotkonung, da han en Morgenstund havde fanget 5. Uggerhøns, og han spurte hende: Om hun kunde nærne ham en bedre Fugere, end han var? at Kong Olaf i Norge havde een Morgen drabt 5. af de smaa Norske Konger, og indtaget deres Lande. *LOCENIUS* *bist. Svec. L. 1. p. 21.*

1029. nødde ham til at flye af sit eget Rige; hvor da imidlertid den Danske Prins Sveno, i hans Sted, under hans Herr Faders, benævnte Kong Canuti M., Protection, opførte sig i Norge, som Konge. (s) Dog varede dette de Danstes Herredomme i Norge ikke længe; men Magnus, næstbemeldte Olai S. Søn, hevnedes an. 1034. hans Herr Faders voldsomme Afriettelse saa eftertryffeligt, at hand atter blev Herre af det heele Norske Monarchie, og ikke alleene nødde den Danske Prins Sveno til at drage hjem igien, men og efter Kong Canuti M. Død fik og maintainerte Danmarks Crone selv imod hans Søster-Søn Sveno Ekstrithsøn saa lykkelig, at hand af den Uarsag endnu efter Kong Magni Død maatte føre Krig med hans Halv-Broder Kong Harald Hardraade, som efter ham blev Konge i Norge, og ikke allene ey torde tænke paa, at erobre paa nye Kongeriget Norge, men maatte og være glad ved, at hand endelig beholdt Danmarks Crone, den hand dog har baa- ret under mange Uroligheder, som baade ind- og udvortes Fiender for- aarsagede ham.

§. 3.

Denne Harald Haardraade er det, hvis Afkom siden i mange hundrede Aar udi een bestandig Linie arveligt have besiddet den Kongelige Throne i Norge, og, ligesom de enten, snart deelede Riget, snart igien een alleene beherskede Monarchiet, har staaet hos deres Naboer, Danske og Svenske, i mindre eller meere Anseelse, indtil Guds Forsyn paa det sidste føyede det saaledes, at, efterat de Svenske an. 1319. havde jaget deres Konge Birgerum II. ud af Landet, for den paa hans Brodre Erico og Waldemaro udøvede Grumhed, hvilke begge hand havde ladet døe i Fængsel af Hunger, den Norske Konges Haqvini VI. Daatter-Søn, Magnus, der tillige var den saa ynkelig af Hunger omkomne Svenske Prins Eric's Søn, endskjønt

§ 2

hand

(s) Dog begyndte de Norske ikke da først at hænge efter Kong Canutum, men allerede mange Aar tilføra havde denae Monarch sine Clienter iblant de Store i Riæet. Thi s. E. i den Armée, hvormed han A. 1017. underbanaa Engeland, befandt sig en Ruff Førfte, ved Navn Eric, om hvilken det heder in *Encomio Emma Anglorum Reginae ap. DU CHESNE f. 169. Eric quidam Dux & Princeps provincie, que Norvegia dicitur - - Cnutonis Regis intererat officialibus, FAM DII ILLI SUBDITUS, vir armis strenuus, omni honorificentia dignus.*

hand paa den Tiid ikkun var et Barn paa 3. Aar, eller lidet derover, eenstemmig blev samtøkt til Konge. (t) Denne Magnus nu, (hvilken de Svenske for hans Letfindighed, som hand siden i hans Regierings Tiid i adskillige Tilfælde skal have udviist, da hand i sær meget let lod sig betrefke af dem, der talte ham efter Munden, til Spot kaldte *Smek*, i. e. *blanditiis delinitum*, en Herre, der har Godhed for Sytlere og Gretudere,) var, formedelt hans Fru Moder *Ingeburga*, forberørte Kong *Haqvini VI.* Daatter, at ansee som en Cron-Prinz af det fra *Arilds* Tiid arvelige Kongerige Norge, og hand bekom det ogsaa endnu i dette selvsamme 1319. Aar, da Kong *Haqvin* uden at efterlade andre mandelige Arvinger dode. Saaledes vare ved hende de tvende mægtige Riger, Norge og Sverrig, kommen under eet Hoved, og den elendige Tilstand, i hvilken Danmark befandt sig under Kong *Christophori II.* Regiering, bragte hos Skaaningerne, (hvilke vare misfornøyet med den til Grev *Gerhard* og

- (t) Hvorledes Rigets Forstandere, *Matthias Kettelmundi*, har denne unge Prinz paa sine Arme frem for Folket, og derved bevægede det til Medlidendehed, at samme satte ham hans Foredres Krone paa Hovedet, er en Ting, der forekommer hos alle Historicos: Men at han i Sverrig *ex jure sanguinis* har bestaget Thronen, fand vel ikke negtes: Dog maae man forundre sig over, hvorledes den i de Nordiske Historier ellers ikke usofarne *ALBERTUS KRANZIUS* *hist. Suecica* L. V. c. 28. f. m. 504. har vilket skrive: at det var ham ubevidst, hvoraf det var kommen, at denne Prinz har bekommet begge Riger, Sverrigs og Norges Scepter, da dog *Uarfagen* klarlig ligger for Øyen i dette Schemate genealogico:

Magnus Rex Sueciæ,	Haquinus IV. Rex Norvegiæ,
Birgerus II. Rex Sueciæ, Regno pulsus ob crudelita- tem.	Ericus, Sueciæ Princeps, fame necatus in carcere,
	Ingeburga, Hæres Norvegiæ, Erici uxor.
	Magnus Rex Sueciæ.

Men saa stittig som *ALBERT. KRANZIUS* end maae have været, saa begaaer han dog i dette Capitel tvende merkeliqe Feil: Den første er, at han fingerer tvende Magnos, den ene *Erici* Søn, og den anden *Erici* Sønne-Søn, og foregiver, at den første skal være død som Konge i Sverrig A. 1326., da dog dette er falskt, og Magnus, *Erici* Søn, Konge i Sverrig, om hvilken her tales, allerførst er død A. 1374. efter at han tilforn var fordrevet fra Land og Rike. For det andet, at han udgiver den Norske *Ingeburga* for den af ham benævnte *Magni, Erici* Søn, Gemalinde, da hun dog var hans Moder, og just den selvsamme Dame, der efter hendes Gemals Død ægtebe den navnkundiae Danste Herremand, der siden blev Hertug i Halland, *Knud Pors.* Hvillen Irving han og totidem verbis begaaer i hans *hist. Norvag.* L. VI. c. 4. §. 5. p. m. 748. hvortil han endnu paa dette Sted leaager den tredje Feil, foretvende, at Kong *Magnus* af Sverrig har overvundet Kong *Haquin* af Norge, og saaledes *ex jure victoriae* skal have herstet over begge disse Riger.

og Johann til Holsteen og Bagrien gjorde Cession og denne Herres derpaa fulgte flette Regiering,) den Resolution til veje, at de virkelig vilde overgive sig til Kong Magnus, der og, for at blive desto vissere paa denne Provinzes rolige Besiddelse, tilkøbte sig Grev Johann af Holsteen hans Prætension, (u) og folgelig var, i sin Tiid, den mægtigste Konge i Norden. Dog Guds Forsyn havde under hans Person tiltænkt de Nordiske Riger en endnu større Lykke. Thi da hand giftede sin Prins Haqvin, hvilken hand ikke allene overdrog Fælleledskab i Regieringen, men og Kongeriget Norge selv, med den Danske Princessse Margareta, Kong Waldemari IV. Daatter, blev der lagt Grund til de 3. Rigers siden paafulgte Foreening, hvorom vi nu, siden det følgende berøer altsammen derpaa, ville indføre en kort Beretning.

§. 4.

Nemlig højbemeldte Dronning Margrete havde an. 1365. i dette hendes Egteskab med Kong Haqvino avlet en Prins Olaum, der efter

S 3

hans

(u) Spørsmålet selv, hvorvit man kand ansee dette Riob for gyldigt eller ikke? kand nu omfundder i vore Tider være de Danske saavel som Svenske ligemeget; thi hverken den eene eller anden Nation har nu nogen videre Ansag i henseende til denne Provins at reflectere paa saa længe siden forløbne Tider. Imidlertid er det dog at undre paa, at der endnu findes lærde Mænd, som ville udgive dette Riob for gyldigt; Da det dog er en særnuftig Regel i Natur-Retten, quod nemo plus juris in alterum transferre possit, quam ipsemet habet. Undersøger man nu efter denne Provins den Contract, hvilken Kong Magnus har sluttet med Greverne af Holsteen, saa skal man finde, at det er plad umæliagt, at hand formedelst samme har kundet acquirere jura dominii, da jo disse Herrer selv intet dominium havde, saasom Kong Christophorus II. ikke havde solgt dem Skaane, men ifflun sat det i Pant. Setter man fremdeles endnu dette dertil, at Kong Christophorus II. af Danmark, som en Rex usufructuarius eller fideicommissarius, som Politici og Publicistene pleje at tale, ikke engang har høit Rettighed til at pantsætte sine Staater og Provinzer, og altsaa at den imellem ham og de Holsteenske Grever foretagne Handling ipso jure var ugyldig og magtesløs: saa finder man et nyt Uraument, hoorsore Kong Magnus ved denne Cession ikke havde kundet erlange et Jus irrevocabile & perpetuum: Saa kunde en heller den af de Skaanske Stænder gjorte godvillige Deditio patrociniere ham; Thi saa lidet som Kong Christophorus II. kunde imod deres Willie stille dem fra det Danske Riges Corpore, lige saa lidet kunde de uden Kongens og Riges Samtykke overgive sig til et fremmed Herskab. Alle Naturens og Staaters Rets-Lovere ere udi disse af os fremførte Slutninger saa eenige, at vi ikke engang have nødigt at nævne nogen af dem i Særdelighed: Da maaffet det er skeet i Henseende til disse Grunde, at, efter BZOVII Vidnesbyrd, paa hvilket PONTANUS L. VII. f. 458. i dette Tilfælde beraaber sig, Haven selv, hos hvilken man ellers kand erholde alting for Penge, har vearet sig, at confirmere Kong Magno Skaanes Eyendom, endstønt han frivillig bad sig til derfor at erlægge aarlig Skat til den hellige Fader.

hans Herr Mor-Faders, den forbenevnte Danske Konges Waldemari IV. Dod, lykkelig overvandt de i Henseende til hans Succession i Regeringen af nogle Rigs-Stænder saavel, som den Mæklenborgiske Fyrste Albrecht, der udstammede af Kong Waldemari IV. ældste Daatter Ingeburga, ham giorte Sværigheder, fornemmelig ved de Jydske og Skaanske Stænders Hielp, som af Decreto Electionis ap. HVITFELD. f. 556. og PONTAN. f. 503. sees, og besteed 1375. i sit Alders ellefte Aar det Danske Monarchies arvelige Throne. (w) Jeg troer og, at Dronning Margrete paa den Tiid godvillig

(w) Jeg kalder denne Throne med god Betænkning en arvelig Throne, og følger herudi den Mæning, hvilkken nogle i dette Lands Historie meget vel verlerede Mænd, af hvilke jeg ifkan vil nævne OTTO SPERLING in *Commentar. de Regio nomine Scritulo Septentrionalibus omnibus usitato*, p. 286. sqq. og THORMODUM TORÆUM in *serie Regum Danie*, p. 248. alle de med gode og uomstødelige Grunde have beviist Saa som og iblant Fremmede, der med Flid have afhandlet denne thesin, i sær JOH. BUNO fortæner sit Sted, hvis *defensio juris hereditarii* imod Baron Rosenkrantz er saa bekient, at det ey er nødigt at bruge mange Ord derom: Alleeneste, est i min ringe Indsigt, er dette at udsætte i dette hans Arbeide, at, (1) da den gode Mænd selv ikke har havt nogen synderlig Kundskab om den almindelige Staats Ræt, har han sammenstræbt gode og stette Argumenter, uden tilstreffelig Judicio, hvilket end og i den beste Sag giver Lejlighed til usodig Mund-Klammer: Derhen veigner jeg f. E. naar han p. 81. vil beviise noget deraf, at Haldanus ved et Testament har indsat Unqvinum til en Cron Arving; da dog det heele Factum er meget uvisst, og maaskee har Haldanus og alle hans Regerings-Forretninger alleene været Saxonis Digt og Paafund. Item, naar han p. 64. p. 74. sqq. og p. 90. der af tager et Argument for Kongernes Arve-Rættighed, fordi undertiden umyndige og endnu mindreaarige Prinzer have baaret Kronen. Ligeledes naar han p. 89. slutter; fordi at Stænderne efter Kong Christiani II. Affættelse dog alligevel have tilbudet hans Gemalinde Isabellæ Kronen, saa maa Danmark have været et Arve-Rige. Saa staaer det og (2.) mig ikke an i dette Verk, at, naar han vil beviise noget, tager hand af nyere Skribenters Ordene, hvormed de fortælle et Factum, alt for nye, da det dog er bekient, hvor tilslige Mænd in factis historicis give deres Tanker frie Lovel: Man kand see et Ex-mpel derpaa p. 78. hvor den Emphasis, han søger i Ordene, alleene berøer paa MEURSI og PONTANI Beretninger, hvilcke maaskee have skrevet disse Ting for det løse, uden at betænke, at der nogensteds skulde komme en Tiid, da de Ord afsignare, *successorem sibi statuere, partem Regni alicui possidendam tradere*, skulde bemærke det, som BUNO deraf vil beviise: Dog betager alle disse ufalssomme Slutninger denne Sags Sandhed intet, nemlig: At Danmark i forrige Tider virkelig har været et Arve-Rige: Og kunde man endelig indvende til Bunonis Forvar, at endskönt disse theses ikke kunde passere for guldige Argumenter, saa vare de dog Argumenta ad hominem; Thi lad være, at MEURSIUS og PONTANUS have mere skrevet ex ingenio, end efter Sagens hoye Overveelse: saa ere dog deres Bøger trofste, enten just paa den Tiid, eller kort tilforn, da Danmarks Rigers Rand allermeest havde sat sig den Indbildning om en uomstrænk et Val-Rættighed i Hovedet. Hvorfor har man da ikke paa samme Tiid søgt at beviise, at deres Beretninger vare falske og opdigtede? Da dette samme er det, som man i henseende til SAXO kand indvende. Thi lad være at hans heele Historie om de ældre Tider for Christi Kjøsel er fingeret, saa er det dog rimeligt, at hand saaledes har fingeret den, som det best kunde passe sig paa de Tidens Til-

villig af Rigets Stænder har ladet sig gaae forbi, for at see begge Rigers, Danmarkes og Norges, Crone foreenet paa hendes Søns Hoved, (x) saasom ikke det allerringeste land fremføres, hvorfor den Kongelige Prins Olaus, og ikke meget mere hans Fru Moder skulde følge hendes Herr Fader, Kong Waldemaro IV. udi Regieringen, da dog al jus succedendi, som denne Prins til sin faveur havde kundet allegere, havde sin Udspring fra denne hans Fru Moder, og formedelst hende er devolveret paa ham, hvilket vi af den Aarsag anføre, for at bane Vej til desto lettere i det følgende at viise, hvorfor efter Kong Olai III. tilige Død Danmarkes Crone nødvendig igien maatte falde tilbage til denne store Dronning, saasom det i sliq Tilfælde hedte med hende: *quod differtur, non aufertur.* (y) Fem Aar derefter, nemlig 1380. døde og den unge Danske Kong Olai III. Herr Fader, Kong Haqvinus VII. i Norge, og altsaa havde

Denne

Tilkand, da hand skrev den. Men nu gaaer hans Beretninger over alt ud paa en Arveskettighed. Ergo galt samme i det mindste i SAXONIS Tid udi Danmark. Til de mange i saa Fald af andre fremførte Besiver kunde man endnu maastee sove de Ord, som vi finde hos DUDONEM *de morib. & actis Normannor. L. III. f. 122. ap. DU CHESNE*, hvor det he-der meget eftertrykkelig: *Gens Dacigena nescit famulari, nisi uni soli Seniori.*

(x) Men om da allerede, eller i det mindste 1380. efter Kong Haqvins Død, er oprettet et udtrykkeligt Fordrag imellem Dronning Margrete og Rigens Raad i Norge, at Norge efterdags til evig Tid skulde med Danmark være og blive foreenet under een Konge, som HVIT-FELD *f. 565.* foregiver, er en Sag, den vi ikke understaae os enten at bekræfte eller negte, saasom han om *facto quæstionis* ey har givet saa fuldkommen Dplysning, at man tilfulde fandt lide paa hans Forællelse. PONTANUS, der, som bekendt er, har skrevet sin Historie meesten- deels under den lærde Rigens Cenzlers, Christian Frises, nærmere Correction, taler derom *f. 508.* som om en Sag, den man paa den Tid først begynde at behandle: *Agi cum Regni Norvagici Proceribus ceptum, ut ipsi in gratiam Danorum, qui Olavum, ipsorum etiam suasu, ad Regni Danici diadema promovissent, id vicissim operam darent, ut Dania Norvagiaque in perpetuum conjunctæ uno sub Rege haberentur.* Vige det samane, og iniet meere, siger os ogsaa MEURSIUS *lib. IV. f. 95.*

(y) Dersom ALBERTUS KRANZIUS var en Scriptor coævus, saa behøvede man ikke engang denne Præsumtion, men vi skulde strax see, at den kloge Dronning Margareta der ved, at hun lod Cronen sette paa hendes Prins Olai Hoved, lige saa lidet havde saqt sig fra Danmarkes Rige, som i vore Tider intet fornuftigt Menneste kunde fatte i Sinde at statuere sliqt, efterat nu værende Konge i Spanien Philippus V. for nogle Aar siden resignerede Cronen og Excepter i sin Søns Hænder, og siden, da denne alt for tilta gik alt Riids Vej, igien besteg denne engang forladte Throne. Vi ville dog høre KRANZIUM selv, omendskont vi, af forberorte Aarsag, ikke kunde toinge nogen, at han skal anta ge hans, som en yngre Skribent's, Beretning for fulde: *Margaretha Regina, siger han, L. VIII. Chron. Dan. c. 40. profecta in Jutiam cum Olao filio, Proceres Regni Daniæ sibi devinxit, filioque jurare COËGIT.*

denne Herre kundet føre sig op, som en retmæssig Konge til Danmark, Norge og Sverrig, hvis ikke det sidste Rige allerede an. 1363. havde begyndt at opsigge sin retmæssige Konge, den forberemdelte Magno Smek, Troskab og Lydighed, og i hans Sted udvaldt og udraabt Hertug Albrecht af Mecklenborg til Konge, hvilken ogsaa Krigslykken var i saa vit gunstig, (2) at hand i et an. 1365. med Kong Magno holden decisiv Feld-Slag, fik ham fangen, af hvilket Fangenskab hand ikke førend efter 7. Aar, nemlig an. 1371. ved hans sidst benævnte Søn, Kong Haqvini af Norge, seyrerrige Baaben, blev befriet, dog uden at hand igien havde den Lykke at komme paa den Svenske Throne, saasom hand faae Aar derefter, nemlig 1374. elendig druknede. Men det er saa langt fra, at Kong Olaus III. der imidlertid, for hans Ungdoms Skyld, stood under sin Fru Moders Margaretæ Børge-maal, skulde have forgiæt sin retfærdige Prætension paa sit Fæderne Arve-Kongerige Sverrig, at meget mere HVITFELD. f. 557. & 570. PONTANUS f. 504. & f. 506. og TORFÆUS in hist. Rer. Norvegicar. P. IV. L. 10. c. 7. p. 505. erindre, hvorledes hand i sine Diplomatus har skrevet sig den rette Arving til Sverrig; *verum Svecie hæredem*; hvilket de af hans endnu i Behold værende Breve, hvoraf, iblant andre, de for deres roosværdige Gliid høytærede Herrer Forfattere af det Danske Magazin T. I. p. 34. & 35. have lagt den lærde Verden tvende for Øynene, tilstreffelig udviise. Imidlertid behagede det Gud ikke at skenke denne Herre en langvarig Regiering, saasom hand an. 1387. i hans Alders 23. Aar døde, da tillige med ham den gamle Norske Konge-Stamme, gik gandske til Ende, indtil een eeneste fornemme Normand, Sagen Jensen, der efter hans hos HVIITFELD i hans Rigs-Krønik P. IV. f. 518. og PONTANUM L. IX. hist. Rer. Dan. f. 516. optegnede Renunciations-Act kort derefter frasagde sig alle sine paa den Norske Crone havende Retligheder og Fordringer.

§. 5. Saa-

(2) Altsaa er det gandske urigtig, naar ALBERT. KRANZIUS Lib. V. hist. Suec. c. 323. f. m. 568. skriver: *Magnus conquievit, & Albertus Rex omnia pro jure suo tenuit per multos annos pacifice, jam dudum confirmatus in Regno, cum defuncto Magno nemo superesset, qui obganniret.*

§. 5.

Saaledes saae nu Sverrig sig først i den Frihed, for al Verden at legitimere som en retmæssig Konge, den forhen egenmægtig via facti udkaarne Kong Albertum, og endstkiønt hans Udvalgelse til den Kongelige Værdighed i sin første Begyndelse havde været en urigtig Handel, saa hørte den dog op at være det, efter som de, der forud havde forrettet den paa en ulovlig Maade, nu havde bekommet en uimodsigelig Ret, til at udvælge sig en egen Konge; Thi den bekiendte Grund-Regel i den borgerlige Ret: *Quod ab initio nullum est, ex postfacto non potest conualescere*, passer sig vel ikke paa slige frie Folkes Handlinger, siden intet er jo naturligere, end at Arve-Riger, (a) naar den Kongelige Familie, der har havt en Arve-Rettighed til dem, er udslukt, igien maae bekomme Ret

(a) Vi ansee Sverrig hidindtil, som et Arve-Rige, haabende, at ingen skal tage os det ilde op. Vi have ved andre Tilfælde yttret vores Meening, at som alle Ting, saa og et Riges Rettigheder og Regierings-Form ved Tidens Længde og Vedkommendes Samtøkke kand forandres, og vilde altsaa ikke proponere dette som et *Jus publicum Regni Sueciae modernum* betreffende Spørsmaal. Meget meere, som vi agte Kongens af Sverrig Majestæt, som af Gud helliget og forordnet, saa venerere vi Rigs-Stændernes høye Rettigheder med en ydmyg Erbdigbed, der ey tilstøder os at skrive eller lære noget, der kunde være enten den eene eller anden til Fornærmelse. In idlertid er den største Deel af deres egne Skribentere ikke imod denne Meening, saasom den si rdum lærde Professor i Aboe MICHAEL O. WEXONIUS i hans *Epitome descriptionis Sueciae, Gothia, Fenningia & subjeclarum provinciarum L. V. c. 2.* hvilken rare Bog den for tium berømte Hannoverse Bibliothecarius HAHN, har ladet indlemme i hans *Collectioni Monumentorum veterum & recentium, T. II. p. 249. sq.* saaledes skriver: *Moderato igitur Regum sive Gubernatorum imperio assueti hi Septentrionales, nihil antiquius habuerunt, (nulla etiam adhuc de eo lege promulgata,) quam UT FILIUM SUPER THRONO PARENTIS FULGENTEM ASPICERENT. Nec minus Regnum, quam cetera Patris bona, æquitate quadam & studio erga imperantes ducti, AD GNATUM PERTINERE JUDICARUNT.* Dg endstkiønt han *cap. 4. p. 254.* synes at melde om et Val, saa setter han dog dertil, at man fornemmelig havde befalet de til Vallet deputerede Rigs-Stænder, at de uden vigtige Marsager ikke skulde gaae fra det Kongelige Blod. *His Regem suo & sociorum nomine decernere competebat, indigenam, non extraneam, & si fieri potuit, Regia stirpe oriundum, qui Regno præesset, justitiam administraret, pacem tueretur.* Dg er det i sær merkeligt, at han *l. c. p. 256.* ey har trøstet sig til at byde Rigs-Stændernes frie og ubundne Val, førend ved de Tider, da Kong Magnus Sneke blev sat fra Regieringⁿ. Sjun da nu denne Skribent i sær befyrtter vor Meening: saa lader det Spørsmaal sig og let besvare af disse Præmissis: om det paa de Svenskes Side har kun det stee *de jure*, at de kunde affette denne Konge, og med ham forandre *modum succedendi*?

Ret til et frit Val. Og endskjønt, dersom vi havde en tilforladelig Efterretning om disse 3. Rigers Oprindelse, det maaskee vilde komme Soleklart for Dagen, at de saavel ex propagatione sangvinis, som quoad ipsarum civitatum multiplicationem havde en med hinanden fælles Udspring: saa vilde det dog blive vanskeligt at bevise, at nogen- sinde slikt Pactum inter Reges cohæredes vel inter ipsa hæc Regna var oprettet, at cuius Regni Rex ejusqve familia extincta sit, illud cum alio Regno denuo coalescat: Uden hvilket Fordrag man dog, endskjønt man vilde præsupponere en almindelig fælles Oprindelse, ey kunde andet, end sige med den lærde PUFENDORFF *in Diss. de Systemat. civitat. §. 4. in Analectis Politic. p. 272. quod divisio Regnorum semel facta in perpetuum durare intelligatur, nec in unum coëant illa regna, quæ ex uno provenerunt, nisi novo utrinque suscepto actu.* Vel pleyede Dronning Margareta, efter PONTANI *in hist. Rer. Danic. L. VIII. f. 503.* og TORFÆI *in Hist. Norveg. P. IV. L. 10. c. 7. f. 504.* Vidnesbyrd, altid at skrive sig DEI gratia Norvegiæ & Sveciæ Regina, hvilket hendes Diplomata, hos HVBÆLLE *Chron. P. IV. f. 563. 573. 575. 576. 578.* og PONTANUM *l. c. L. IX. f. 514. 516. 518.* udviise; dog er dette meere den Titel, der tilkom hende som en Enke-Dronning i Hensigt til hendes Gemals Haqvini VII. Prætension, end at man deraf skulle kunde slutte, at hun for hendes Person havde haft nogen Prætension paa Sverrig, hvilken hun ikke engang var i Stand med nogen Skin af Ret at formere paa Norge; saasom man i Christenheden ikke skal finde et Arve-Rige, som og paa Kongernes Gemalinder er arveligt; men, dersom dennem Successionen forundes, er det altid en Character af et Patrimonial-Rige, og at Successionen fuldkommen dependerer af Imperantis frie Villie. Ligesaå tilkom, efter Kong Olai III. Død, de Norske en u disputerlig Val-Ret, (b) ihvorvel det synes, at de selv ikke have erindret sig det; siden

(b) Bore's lærde Herr Etats-Raad Hojer setter vel i sin Kurfzgefascften Dännemärkschen Geschichten p. 100. ganske ret, at Norge altid har været et Arve-Rige; Men naar han først begynder den af Rigets Stænder sig tiltagen frie Val Rettigheds Periodum, med Kong Christiano I., saa er det en Sag, som behøver nærmere Oplysning; Thi, som allerede er erindret, saa har den mandtæe Dronning Margareta, efter den almindelige Staates Ret's fornuftige Grund-Regler, ikke kundet komme til denne Trone, uden ved et frit Val; med mindre man vilde fingere og sige, at de Norske havde meent, at ligesom, efter Borgerlige Love, forældre arve deres Børn, saa kunde og deres Kongerige ved Sinnen arveligt transfereris paa Moderen; Thi da de, saavit mig er vitterligt, ikke have haad nogen særdeles Legem de succē

siden de endnu i de sildigere Tider, i sær i den Hyldings-Act, hvilken de have tilskillet den Pommerke Hertug Eric, da Dronning Margrete havde udseet ham til hendes Efterfølgere, med udtryffelige Ord bekiende, at de, efter de Norske Loves nøye Undersøgning, have befundet, det sandt at være, at denne Eric maatte være den rette og nærmeste Arving til Kongeriget, saasom de derhen hørende Documenter heele hos HVITFELD *l.c.f.* 577. og 587. og PONTANUM *f.* 55. ere anførte. Men denne Knude synes mig dog ikke at være af den Beskaffenhed, at den jo kand opløses. Jeg troer meget mere, at de Norske, da de havde seet deres gamle Konge-Stamme udslukt med Olao, have i Førstningen, allene af frie Villie, udvalt Dronning Margrete, og ved den Leilighed overdraget hende Cronen for sig og hendes Arvinger. Men da denne Dame var en Enke og uden Livs-Arvinger, saa er det Spørsmaal faldet dem ind: Hvo der da egentlig engang skulde blive deres Cron-Arving, i fald hun en skulde tænke paa nogen videre Forandring, følgelig døe uden Børn? og dette sidste Spørsmaal havde de da examineret efter deres borgerlige Love, og sluttet, at Crone og Scepter skulde gaae i Arv, ligesom det pleyer at gaae til ved andre Successionibus ab intestato iblant de Norske Indbyggere; ved hvilken Leilighed det forskrevne Resultat til Prins Eric's Faveur og Beste er da befundet meest lov-skiftet og saaledes bleven affagt. Anseer man nu Sagen paa denne Maade, som da efter min ringe Indsigt er den na-

Et 2

turligste

successione Regia, hvorved denne Punct var afgjort, saa synes det, at de have decideret paa lige controversias Juris Publici efter deres Privat-Ret, som det næstfølgende Exempel om Erico Pomerano endnu tydeligere lærer. Dog vilde dette ifkun blive en Fiction; hvilken vi vel ikke ville sette imod, det man ellers lærer i Skolerne, at Contröversiaz Juris Publici, af hvilket Slags denne er, ikke kunde dømmes efter Leges civiles; thi vi begribe lettelig, at man skulde døomme anderledes, dersom et frit Folk, der har Jura autonomiæ, selv vilde bruge sine borgerlige Love som en Rettefærdig i saadanne Ting, der ikke kunde komme andre til Forsfang, end dem selv: Men som Fictioner altid in rebus historicis ere af ringe Betydning, saa vilde og det beste fattes ved denne Objection. Dog vores Herr HOFENS forberorte Lærdom connecterer en heller med det, som han selv i bemeldte sit Skrift, *p.* 460. har foregivet; thi der lader han sig forholde, at Rigs-Ständerne i Danmark havde fra den Calmarste Unions-Tid af haavt en frie Val-Ret: Men hvo merker ikke strax, at dersom denne Foreening kunde bringe saa meget tilveje, at Danmark formsdelst samme var bleven et Val-Rige, saa havde visseli Norge og maattet blive det samme, om end og den gamle Konge-Stamme, eller den saa høyt elskte Dronning Margretes Slægt havde længere vedvaret. Vi bemærke derte ifkun for det løse, for at bevise, hvor nodiat det er, alle Tider ubi factis historicis tillige at se paa deres Forbindelse med den almindelige Staats-Ret; thi uden samme er Historien kun blot en Tidsfordriv, hvoraf man en har videre Nytte, end at man kand fortælle noget om forbigangne Ting.

turligste og letteste Vey til at entledige sig paa eengang fra alle i dette fald mødende Tvivlsmaale: saa lader sig af Kong Erics Arve-Rettighed ikke drage nogen Følge til en Arve-Rettighed, som Dronning Margrete skal have haft for ham, meget mindre følger deraf med noget Skin af Ret den Slutning: Eric er *succederet* Dronning Margrete *ex jure hæreditario* i Norge, ergo har Dronning Margrete paa samme Maade fulgt hendes Søn Olao, eller hendes Gemal Haqvino, formedelst en Slags Arve-Rettighed, i Regieringen ydi Norge.

§. 6

Saaledes blev iblant de 3. Nordiske Riger bar allene Danmark tilovers, der endnu ingen Aarsag havde at ansee sin gamle Kongelige Arve-Stamme som fornet og visnet, og af denne Grund at tilegne sig et frit Val, (c) uden med saa Skiel, at man enten vilde paaastaae, at uagtet den fra Arilds Tid her i det Kongelige Huus indførte Arve-Ret, dog aldrig den saa kaldede *Successio Castiliana* har været brugelig, men *Descendenterne* af *Spille-Linien*, ligesom i Arve-Riget Frankrige, ere bleven holden som udnygtige til *Successionen*; (d) eller, da hidindtil ingen Dame havde hersket over Danmark,

(c) Vel ere *HVITFELDII* p. 555. og *PONTANI* f. 503 Vidnesbyrd os herudi tvært imod; Thi dersom vi skal troe dem, saa er strax efter *Waldemari IV.* Død den gamle Konge-Stamme i Danmark af nogle Rigers Raad, som gierne havde ønsket, at Cronen maatte settes paa nogen af den Indfødte Adel, bleven agtet og anseet som slukt og udgaaen; hvorfors de og fornemmelig af dette Fundament skal have sat sig imod den Norske Prinz Olao: *quoniam non decore satis existimabant, Danicæ Regnum, quod JURE ELECTIONIS Regem sumebat, quodque per se Regi sustentando sufficeret, Norvagiæ submitti, Regno non libero, aut suæ potestatis, sed HÆREDITARIO*, som *HVITFELDS* Ord, efter *PONTANI* Doversættelse, lyde. Men at disse tvende lærde Mænd enten have skrevet dette af en blot forefattet Tanke og Præjudicio, uden at have nogen videre sidem actorum publicorum for sig, eller og, saa fremt Sagen og saaledes er passeret paa Herredagen, at dette da meere maae have været nogle Malcontenters, end de redbelig finde de Patriots, Foregivende, det skal uskyldig vise sig i det, hvad strax videre skal fremsættes.

(d) Vi ville her vel ikke præcise undersøge, hvorvid denne Indvending kunde behage en Danst, der studerer sit Fædernelands Historie; men saa meget synes os at være vist, at adskillige *Exempla domestica* sigge der imod. Vi ville ikke just gaae tilbage til de fabuleuse Tider, men blive staaende hos dem, i hvilke vi finde meere Visshed. Men hvorledes kunde vel, efter Kong *Hemmingi*

mark, man med VITO BERINGIO *Floro Dan. f. 513.* vilde tilskrive det Danske Rigens Raad: *Quod nefas crediderit, antiquissimum orbis Regnum dejicere ad colum.* Men som vi, i det mindste efter vores Begreb, agte begge disse Indvendinger for ringe og ugrundede: saa ere vi fuldkommen hos os selv overbeviste, at Dronning Margrete, ikke saa meget som hendes Søns retmæssige Efterfølgerinde i Danmarks Crones Arv, men som den, formedelst hvis blotte frie Villie denne Herre saa tilig har besteeget sine Forfædres Throne, der har seet den af hendes Herr Fader, Kong Waldemaro IV. til hende forplantede Arve-Ret, reviviscere. Thi dersom man og her vilde applicere den thesin, som nogle Feudister har vedtaget: *Quod foemina, semel per marem exclusa, semper censeatur exclusa*: saa var det dog paa den eene Side ikke saa let at giøre beviisligt, at dette Brocardicum feudale ikke meget mere er en vilkaarlig, end en naturlig Grund-Sandhed, følgerig af ingen Gyldighed ad decidendas controversias Juris Publici, udi et Land, hvor slige Jura feudalia ey ere vedtagne; paa den anden Side vilde det blive vanskeligt at troe, at samme lader sig extendere til den casum, da en Dame i Faveur af hendes Søn frastiger sig et Riges Arve-Succession, i det saadanne abdicaciones Regnorum & Renunciationes successioinum ifskun ere at forstaae conditionate, og under den tacita exceptione: *nisi filius ante matrem moriatur*, og endnu derforuden i de Tilfælde, hvor den Canon skulde føre nogen vim decidendi med sig, pleyer den af Staats-

Et 3

Rets

mingi Død, Kong Gotrici eller Godofridi tvende Børnebørn, Siguardus og Ringo, (eller Amulus, Annulus, som de Tydske Schribentere kalde ham,) have indladt sig i saa blodig en Krig for Successionen paa Danmarks Throne, deriom denne Throns alleene kunde arves efter successio-nem Francicam? Da jo, saa fremt MEURSIUS end har uret, der *in bist. Dan. f. 37. sq.* gjør dem begge til Gotrici Døttre-Børn, SAXO GRAMMATICUS *f. 168.* dog selv ikke begierer at negte, at i det ringeste Sivardus har været Gotrici Daatter-Søn, og har ikke havt en Dansk Prinz til Fader, men den Norske Konge af lige Navn; og dog alligevel har hans Søn Regnerus Lodbrog, efter at han selv havde sat livet til i et Slag imod sin Æmulum, Ringo, siden obtineret den Danske Throne. Saa heder det og, for at give et andet Exempel, eftertryffeligt om Kong Suen Estrichsøn hos MEURSIUM, *f. 58.* *Exempto ex humanis rebus Magno, Regnum est adeptus Sueno, Canuti M. ex sorore Margarita Estritba nepos. Unde & Estritbius fuit cognomento appellatus. Eum Dani, non amore aliquo ducti, sed NECESSITATE ACTI, QVIA E PROSAPIA REGIA NEMO ALIUS SUPERESSET, Regem sibi elegerunt.* Endes skönt man nu ikke præcise kand bygge paa disse Meursii Ord, saa bliver dog Factum i og for sig selv ueguelig, at Kong Suen Estrichsøn har erhholdet sin Successions-Ret til Danmark af sin Fru Moder, og ikke af sin Fader Ulf, der var en Udlandling. Og paa samme Maade har Eric Lamus ligeledes erlan get den Danske Crone.

Nets Lærerne at restringeres allene til hæredes collaterales. Dog det maae være dermed, hvordan det vil, saa kunde vi og gierne tilstøde, at nogen, formedelst de endnu hos HVITFELD *l. c. f. 573. sq.* og PONTANUM *l. c. f. 514.* i Behold værende Hyldings-Acter imod os vil paa-staae, (e) at Dronning Margareta er ved de Danske Rigs-Stænders frie Val 1387. kommen paa hendes Forsædres Throne, (f) endskjønt vi ikke kunde indsee, hvorledes dette rimer sig med

- (e) Man kunde vel indvende imod disse Diplomata, at Margareta maafee, som Kong Waldemari IV. yugste Daatter, Rigs-Stænderne til Gefall, saaledes, som i vore Tider den Højsfaldige Dronning Ulrica i Sverrig, glørværdigste Zhusommelse, af en særdeles Staats-Kloghed havde efterladt noaet af hendes Arve-Rettighed, for desto snarere at see sat paa hendes Hoved dette Riges Crone, hvilken Descendenterne af hendes ældre Søster, jea meener de Mæklenborgiske Hertuger, gjorde hende sribdig, som iblant andre erfares af HVITFELD *f. 561. sq.* og i saadant Fald kunde siden HVITFELDS Dom, den han *f. 561.* har sælbet, nemlig, at Kong Olaus V. i den henseende har havt en retsfærdig Sag, frem for de Mæklenborgiske Fyrster, fordi han meere kunde forlade sig paa sit Val til Danmarks Crone, end paa sin Sødse, ansees for noaet goldigt; Men jeg troer, at dersom man noye vil prøve og undersøge Sagen, behøver man ikke engang denne Exception, og at endog disse Documenter selv skalde bevise meere for, end imod vores Meening: Thi ikke at tale om, som allerede den lærde HERTIUS i hans *Notitia veteris Francorum Regni* har gotgiort, at det Ord *Electio* hos Scriptores ante renatas litteras ikke alletider tages i sin egentlige og indskrænket Bemærkelse for et Val, i det samme ofte beteaner solemmnem inaugurationem & promissionem subjectionis, hvilken Meening selv det eene af disse Documenter meget bestyrker, da Concipienten af sig selv gjør denne Forklaring, udi de Ord: *in veram suorum Dominam, Principem & Plenipotentem totius Regni Daciae tutricem, videlicet Formynderiske, benevole recollegerunt & acceptabant, videlicet unanimiter & concorditer ELEGÉRUNT, & placabant, videlicet HVIDEDE:* Saa er i selvsamme Diplomate causa electionis saa tydelig anført, at man vel kand see, at de formeentlig betegnede Val-Stænder i Danmark have meere rettet deres Øyemeed paa Dronning Margaretes res Successions-Ret, end nogen dem selv tilkommende Val-Rettighed: propter generis propinquitatem, heder det sammesteds, *quoniam dixerunt, nullum hominem, linea notionis, DE SANGVINE REGIO IPSA ESSE PROPINQVIOREM, in veram Dom. nam - - - elegerunt.*

- (f) Spørsmålet selv: om Danmark i de ældste Tider har været et Arve-Rige eller Val-Rige? har paa nærværende Tid visselig ingen Indflydelse i vores Jus Publicum: Og endskjønt jeg tilforu §. 4. n nota sub litt. w. har yttret min Meening for det første, ligesom jeg og fuldkommen er overbevist om, at, saa længe testimonia historica, og de paa samme i deres Application sig grundende almindelige Regler af Natur- og Staats-Retten noget kand giælde hos den upartheiiske Verden, intet andet nogen siade med noaen Sandheds Skin skal kunde bevises: saa troer jeg jea dog, at jeg ikke skalde have imod en god Borgers Pligter og en der Allerhøieste Kongelike Arve-Huus med allerunderdantigst Trofskab forbanden Undersaats Stiklighed, om jea endskjønt vilde bifalde nærværende thesi om Dronning Margaretes Adkomst til den Danske Throne; I ingen af mine Læsere er saa uforfaren i Natur-Rettens Regler, at han jo af sig selv skalde indsee og forstaae, at et hvert frit Folk strar, naar den Stamme, der har havt en Arve-Ret til samme,

de Diplomatus, som af bemeldte tvende Skribentere, HUITFELD l. c. f. 578. og PONTANO l. c. f. 516. & 518. ere heele optegnede, udi hvilke hun udtrykkelig kaldes VERA HÆRES ET PRINCEPS REGNI DANIÆ, d. e. Danmarkes Riges Syrstinde og rette Arving: (g) vi kunde, siger jeg, indrømme og tilstaae enhver slige Postu-

samme, er uddød, sand efter Behag forandre den forhen i Brug værende Reglerings-Art, og ved Fordrage forbinde den frivillig udfaarne Regent, saavel til en indskrænket Magt, som til en tydelig Fragsigelse fra al den hans Formænd i Regieringen ellers tilstaaede Arve Ret. Eigesom det nu staaer sig en udsalt Regent frit for, om han under saadanne Forbindelser vil imodtage den ham af Rigs-Stænderne tiltænkte Crone, eller ikke: saa følger af dens Modtagelse for ham og alle hans Efterfømre en Forbindlighed, der ikke anderledes, end ved nye Fordrage, igien sand op høves. Naar derfor den allerglorværdigste Stiftere af det nu regierende Allerdurchleuchtigste Kongelige Arve-Huus, Christianus I. i hans Capitulation, den HUITFELD f. 844 har opskrevet, udtrykkelig tilstaaer de Danske Rigs-Stænder en Val-Rettighed, saa forstaaer det sig af sig selv, at den foregaaende arvelige Periodus i hans Kongelige Afkom har derved ophørt saa længe, indtil det har behaget Guds allerviseste Forsyn at fremstille den A. 1660. igien med langt herligere Glands og Fordeele, og, da forhen de gamle Arve-Konae i Danmark ikke kunde rose sig af en uomskænket Magt, da til dette Riges største Lyksalighed, at give den Stormægtigste Konge Friderico III. ikke allene en Arve-Rettighed for hans høye *Posteritas* af begge Rion, men og en *absolut* Magt i Stænderne. Riger, der ikke paa saa eclatant en Maade formedelst samtlige Undersaaters samtydige Velbehag, som Danmark og Norge, have forandret deres gamle Reglerings-Form, kunde vel finde Aarsag, hvorfor de ikke gierne tillade, at man meget friioer og disputerer om deres forrige Staats-Indretning: Men hos os har Guds Gods bed selv bygget den Kongelige *souveraine* Throne, og grundet den paa Undersaatternes Kierlighed til deres faderlig sindede Monarch saa fast, at der vel ikke findes et eenes e Menneske disse Riger og Lande, der ikke af Hiertet skulde ønske, at det Kongelige Allerdurchleuchtigste Arve-Huus maae føre Danmarks og Norges Scepter i uforandret Flor og Velfaand indtil Verdens Ende.

(g) Ja at Danmark indtil den Tid har været et Arve-Rige, sligt beviser og det Brev, som Rigens-Raad har skrevet til Hertug Christopher af Bayern, efter at Kong Eric syntes aandske at have forladt Riact. Thi endskont HUITFELD i hans Dedication til Kong Christian den IV. siger: at Rigens-Raadet i Danmark ved hans Val fornemmelig havde ladet see den samme tilkommende Magt og Anseelse, og nøyagtig beviist, at det kom ikke an paa en Sleatfkabs Rettighed med den afgangne Konge, men paa sin, Rigens-Raadets, gode Villie, hvem det vilde forunde *Successionen* i Regieringen: saa udviser dog bemeldte Skrivelse det gandske anderledes, siden derudi denne Prinz *inviteres* til Cronen, ikke alleene *ut sanguinis Regii Regno proximus*, og ombedes at modtage den *per amicitiam, qua stirpis ratione Regno conjungitur*, men Riact-Raadet selv anfører iblant andre Aarsaager til sin Misforvøelse mod Kong Eric og dette, at denne Herre havde vilbet spille sin Fætter, Hertug Bugis-lao i Pommern, Cronen i Stænderne, der dog ikke var født af Kongelig Blod. Og er det betant ligt, at Rigs-Stænderne have søyet til disse Beretninger, at de af den Aarsag havde sat sig op imod deres Konge Eric, fordi saadan hans Affigt med at befordre en Udiansding til Cronen, saa længe endnu nogen af Kongelig Blod var tilovers, var ubillig: *Nos ei hac parte perpetuo obstitimus ac tergiver sati sumus, quod id ex æquo & jure minus com-*

petere

Postulata, siden de ikke staae i nogen nødvendig Connexion med nærværende Afhandling, og, ihvorvel vi holde dem for ubeviislige, dog denne sunde give efter, naar man kun iligemaade vil tilstaae os, at denne behiortede Dame formedelst et ikke mindre frie Val an. 1388. har besægtet den Kongelige Throne i Norge, og at det følger ligesom uden Grund, hvad HVITFELD. f. 573. foregiver, at formedelst Kong Olaf V. Danmark og Norge under een Herre og Konge ere bleven foreenede, meget meere at Danmark indtil den Tid lige saa lidet har havt den allerringeste Prætension til Overherstskabet over Norge, eller til en nødvendig Forbindelse dermed, som dette har havt til hiint.

§. 7.

Allene denne uforligelige Dronning Margrete saae sig neppe stadfæstet paa begge Rigers Throne, før hun declarerte Krig imod den Svenske Konge Albertum. Vi ville her ikke længe opholde os med Grunden dertil, men ifkun berøre med faa Ord, at det paa hendes Side aldeles ikke har manglet paa bevægende Aarsager til at være vred paa denne Konge; thi hand havde ikke alleene paa en uretfærdig Maade fortrængt hendes Sviger-Fader Magnus Smek, som allerede ovenfor §. 4. er fortalt, fra Crone og Scepter, (h) og saaledes forholdt, saavel

petere existimavimus, quamdiu e Regio genere & AD REGNUM QVASI LEGITIME PROGNATUS PRINCEPS superesset; med det endelige heel merkværdige Tillæg: at, ifald Hertug Christoffer ved denne Skrivelse ikke vilde lade sig bevæge til at antage Cronen, vilde de være angerløse, dersom samme paa den Maade blev hans Efterkommere unddraget: Si autem eripi hoc pacto e manibus Celsitudinis Tue EJUSQUE PROSAPIÆ Regnum contingat, non Nobis, sed sibi suæque socordie, quod imputer, habebit; som Ordene lyde hos PONTANUM f. 60. hvilke han har oversat efter den hos HVITFELD f. 805. insererte Copie.

(h) De Herrer Svenske vilde vel ikke tilstaae dette, og synes i det mindste JOH. LOCCENIUS L. III. p. 75. *hist. Rer. Suecicar.* at være heel fortørnet derved, at nogle Skribenter have villet paabyrde Kong Alberto slikt. *Magno non vi erupuit, siger han, nec per nefas, ut quidam volunt, inuasit Regnum, sed consilio consensuque Procerum & jure electionis occupavit. Allene denne selvsamme Auctor setter Krav, saa Læser derefter, til: nec ille (Albertus,) forsam ambitu plane liber fuit, og kuldfaster altsaa igien alt det, han har villet sige til hans Forsvar. Dog vi behøve ikke heller dette engang. Sagen viser sig klar, naar man ifkun vil merke, at Albertus, som Moralisterne pleje at tale, vel ikke har været causa moralis til Kong Magni Dethronisation,*

saavel hendes Gemal, Kong Haqvino, som og hendes Søn, Kong Olao, hvilke dog, som før er meldt, Kongeriget Sverriges Besiddelse med al Rette havde tilkommet, deres Arve-Riger og Herkaber; men hand havde og udøvet stor Fiendskab imod hendes Herr Fader, Kong Waldemarum IV. i Danmark, og endnu under Kong Olai Regiering an. 1383. ved et fiendlig Indfald i Skaane og Halland giort en Begyndelse til videre Blods-Udgydelse; derforuden pleyede hand, til hendes og begge hendes Kongerigers Præjudiz, i hans Titel at kalde sig Konge til Danmark og Norge, sølgelig, uagtet at den Guddommelige Forsyn havde givet hende begge disse Rigers Scepter i Haanden, ikke vilde erkiende hende i denne retmæssige Kongelige Bærdighed: Udfaldet paa Krigen var og efter hendes Ønske: Hun erobrede ved hendes seyerrige Vaaben den største Deel af Sverriges Rige: Biskopperne og Adelen i Landet, hvilke begge Stænder fornemmelig vare ilde til frede med Kong Alberti Hunsholdning, samt med den til hans ubodelige Skade i Altide af ham brugte Staats-Maxime i at befordre de Fremmede alt for hyppig, antog hende
god-

tion, men bør dog anses som *causa physica* eller *instrumentalis*. Saa ere og Marsagerne, hvorfor denne Konge er bleven affat, af ingen Vigtighed, og de Svenske selv vide, foruden det Puds han lod sig spille af Kong Waldemaro i Danmark med den hans Søn Haqvino tiltænkte Brud, Grev Henriki ferrei af Holsteen Daatter, intet andet at foregive, end at han har været en løssagtig Herre, og uden Nød affaaet Skaane til Kong Waldemarum IV. i Danmark. (Thi at nogle ogsaa ville legge ham til Last, at han i det mindste har været vidende om, da hans Søn Ericus af hans kiedelige Moder Blanca blev forgiivet, fortæner ikke engang at igiendrive, saa som dette factum selv endnu er tvivlagtigt og uvist, og mange meene, at denne Prinz er død en naturlig Død.) Men som Undersaatter ikke ere deres Herres Dommere, saa kand denne Konges foregivne Løssagtighed ikke legitimere hans Uffættelse; Thi den Straf, han dermed havde fortient, kunde ikkun tilkiendes ham for Christi Domstoel, der bruger gaudske andre Executores til at fuldføre sine Domme, end Mennesker. Og Skaanes Ustrædelse er den Tid med saa stor Billighed fæet af Kong Magno, at samme i hans Levnets Beskrivelse giver den deyligste Prøve paa hans Retfindighed og Kierlighed til Retfærdighed; Thi da Grev Johannes af Holsteen, der havde søgt dette Land til ham, som vi allerede tilforn have sagt, selv ikkun havde det i Pant, saa maatte man gierne vide, med hvilket Skin af Ret Kong Magnus har kundet acquirere et Dver-Herskab eller bestandig Eiendom derpaa? Vilde de Svenske indvende, at Magnus havde kiøbt denne Provinz med Svenske Penge, saa er dette dog af ingen Vigtighed; thi dertil, at man acquirerer noget bona fide, hører fornemmelig, at den, som afhændiger samme, ikke notorie maa holdes *pro non Domino*. Og dersom det synes dem uret, at deres Konge unyttig har sat Penge over styre, hvorledes kunde de da tage de Danke det ilde op, at de klage over, det Kong Christophorus II. har paa en ubillig Maade formindsket Rigets Provinzer?

godvillig til deres Dronning; Og da hun paa ingen anden Maade vilde modtage den tilbudne Svenske Crone, end med det Vilkor, at den samme Arve-Rettighed, som hendes Gemal havde haft, blev hende igien indrømmet: saa holdte de misfornoyede Svenske Rigs-Stænder, som de der ingen anden Bey saae til at blive den dem i høyeste Grad forhadte Konge qvit, det for raadeligere, at samtøffe derudi, end at de længere skulde sukke under Alberti Nag. LOCCENIUS L. III. *hist. Rer. Svecic. p. 79.* beretter dette aabenhjertig: *Qui stabant a partibus Margarethæ, ejus opem contra factiosos & Alberti vim exposcebant. Quam illa promisit ea lege, si se Reginam agnoscant, & Regni Svedie Principem, VELUT EJUS MARITUS FUISSET. Hoc quam nonnullos Procerum non leviter percallebat, plerique tamen quidvis potius experiri, quam sub Alberti jugo degere præoptabant. Itaque Principes Ordinis Equæstris Margaretham, datis codicillis pro Regina acceptant. Alle Ting gif og Dronning Margrete i denne Krig efter Dnske: Thi omendskiont Albertus intet havde forsømt, for at sette hende en anseelig Armée imod: saa har hand dog maattet erfare et andet Udfald af denne Krig, end hand havde formodet; thi just denne Munkedøye og Dronning Brogelos, som Albertus af Spot stedse pleyede at kalde hende, havde en mandelig Forstand og magelos Bestandighed i hendes Resolutioner; saa at hendes Herr Fader ey har sagt for meget, da hand siges at have ladet denne Betænkning om hende falde, at Naturen i hendes Skabning havde begaaet en Fejl, og i Steden for en Mand's-Person, frembragt et Fruentimmer: Og virkelig vidste denne ulignelige Dronning noget mere, end at fordrive Tiden med Syemaalene iblant hendes Fruentimmer; Hvorfore man vel kunde sige, at hendes Soldater, ved den Slibesteens haanlige Tilfendelse for at spidse hendes Naale, have erindret sig, at det var nu Tid ret at skarpe Sverdet til at dæmpe den overmodige Kong Alberti Stolthed, hvilket de og mesterlig have udviist i det an. 1388. paa Kaloner Heede i Vest-Gothland holdne store Feldtslag, da Kong Albertus selv tillige med hans Son Eric faldt som overvunden den tappere General Jvar Lyffe i Hænderne: thi dermed bleve Kong Alberti store Deseins paa eengang til intet, og denne ulykkelige Herre maatte nu, som LOCENIUS *l. c. f. 81.* meget artig siger, med sin største Forstrækkelse erfare, at man ikke just behøver Buxer til at regiere en Staat vel.*

Dum Regina absqve braccis Regem braccatum in acie cesum & comprehensum ex campo in carcerem agit, ubi ipsa re experiebatur, caput, non femora aut braccas imperare. Og er i sær ved denne Ulykke, som her overfaldt Kong Albertum, dette, som et Kiendemærke paa Guds retfærdige Hevn, mærk- værdigt, at, ligesom hand forðum havde handlet med Kong Magno Smek, saa maatte hand ligeledes vandre i et 7. Aars Fængsel, og det paa den selvsamme Dag, paa hvilken denne Herre var taget til Fange af ham. Nu kom hand vel an. 1395. paa frie Fod igien, men fordi hand ey var i Stand til at betale den samme Tiid stipulerede Ranzion af 60000. Mark lodig Sølv, og (esterat imidlertid de Svenske ikke alleene an. 1396. havde hyltet den Pommerske Prinz Erik, hvilken Dronning Margrete havde erklæret til hendes Successor i Danmark og Norge, men endog, som vi snart udførligere ville faae at høre, An. 1397. disse 3. Riger formedelst den Calmarske Union paa det nyeste vare blevne foreenede med hinanden,) hand dets uden let kunde giøre sig den Reining, at det vilde blive ham, som en fra Land og Rige forjaget Fyrste, rebus sic stantibus, saa got som aldeles ugiørligt, med Vaaben og Magt igien at komme til sit Rige, i sær efter at hand engang havde spildt sine Undersaatters Kierlighed; saa vilde hand heller an. 1405. solenniter frasige sig alle sine Prætensioner, dem hand tilforn ved sit Val havde erlangt, paa Kongeriget Sverrig og alle dermed forbundne Lande, (Copie af Frasigelsen kand læses hos HVITFELD l. c. f. 620. sq.) og gik siden udi det Mecklenborgiske i et Kloster, hvor hand endte sit Liv i Noe, end at hand, i Følge af den Tractat af an. 1395. igien vilde indstille sig som en Fange hos sin Overvinderinde, den oftbemeldte Dronning Margrete.

§. 8.

Nu havde denne floge Dame strax betient sig af den hende, ved Regieringens Tiltrædelse i Danmark og Norge, i forskrevne Hyltings-Act af Rigs-Stænderne, givne Frihed til at udvælge sig en Successor, og, endskiont hun endnu selv var en ung Dame af 34. Aar, der ved et nyt Egtekab vel havde kundet vente Livs-Ærvinger; saa vildt hun dog heller dertil udnævne hendes Søster-Søn, Prinz Eric af Pommern, end tænke paa at forandre sig igien: altsaa tager

ZIUS feyl, naar hand *L. V. hist. Svec. c. 35.* og *L. III hist. Norv. c. 9.* meener, at Dronningen formedelst tiltrædende Ulde, havde adopteret denne Prinz. Hand blev og, formedelst Dronningens Underhandling, uagtet hand endnu var et Barn, an. 1388. af de Nordiske Stænder saaledes hylbet: *Quod debeat Regnum Norvegiæ retinere, dominari, uti & cum omni plenipotencia, jure & auctoritate Regi convenit, prout & quantis ante ipsum Reges Norvegiæ perusi fuerant in dicto Regno, sicut etiam verum Regem Norvegiæ oportuerit, & decuerit omnibus modis possidere. Hoc etiam præviso, quod quando Dominum Nostrum, dilectum Dominum Ericum, Regem prædictum, ab hac mundi vita decedere contigerit, ex tunc Filius dicti Domini Nostri Erici Regis post Eum superveniens, aut Frater hujus Domini Erici Regis, Filio suo non vivente, sive Frater Patris Ejusdem Domini nostri Erici Regis, prædicto filio dicti Regis Erici & fratre Regis ejusdem non existentibus vivis, horum quolibet, videlicet unus, qui post alterum sic, ut dictum est, supervixerit, dictum Regnum Norvegiæ cum omni modo, jure Regali, hereditate, & debito succedere teneatur; &c.* som Ordene af denne Hyldings-Act videre lyder hos HVITFELD *f. 577.* og PONTANUM *f. 515.* hvortil endnu en anden, som hos samme HVITFELD *p. 587.* forekommer, fortiener at føyes. Dette de Norskes Exempel fulgte de overvundne Svenske allerede an. 1396. efter, endskjønt deres Historie-Skrivere ville indbilde os, at Sagen, i Henseende til dette Rige, havde forefundet mere Sværigheder, og Dronning Margrete havde lidt megen Modsigelse af Rigs-Stænderne, ey heller anderledes fundet trænge igiennem med hendes Ansøgning, end under det Vilkor, at dette ikke skulde være et Exempel, der i Fremtiden maatte allegeres imod deres gamle Val-Rettighed og Rigets Frihed. Dog, det er umødtigt her at udføre, om det saaledes har forholdt sig, eller ikke, siden det intet gjør til Sagen, om de Svenske gierne eller ugierne have hylbet Prinz Eric? og det er os nok, at de have hylbet ham. Som hand nu foruden alt dette de jure var berettiget til at gjøre Prætension paa Danmarks Crone, som sin Arv paa sin Fru Mor-Moders Ingeburgæ, Kong Waldemari IV. Daatters, vegne, saa er ikke at tvivle paa, at de Danske Rigs-Stænder saa meget mindre have sat sig imod deres kække Dronnings Billie og Dnske, som det var billigere, paa saadan Maade i Tide at udelukke de Meklenborgiske Hertuger, der ellers havde fundet foregive en varmere Rettighed, men, formedelst deres imod Danmark udøvede Siendtligheder, og trofaste Bistand, som de havde beviist

beviist den Svenske Konge Alberto, havde paadraget sig den Danske Nations Had, og saaledes at forebygge al videre befrygtende Spliid. Paa saadan Maade saae Kong Erik sig fra an. 1396. af i Besiddelse af de 3. mægtige Nordiske Riger stadfæstet, og den flogne Dronning Margrete, for ikke at tabe saa let igien, det hun med saa stor Omhue og vit udsende Prudence havde bragt til Beye, var nu betænkt derpaa, at, fordi efter de Tidens Overtro, og den Pavelige Kæts Grund-Regler, en salved Konge kunde troste sig ved en større Sikkerhed og Inviolabilitæt, end en blot udvalt Konge, at, siger jeg, denne hendes Successor af alle 3. Rigers samtlige Stænder maatte blive cronet. Hvorom den an. 1397. for denne Cronings skyld til Calmar oprettede Acte, hvoraf atter HVITFELD *f. 610.* anfører en Afskrift, kand give nærmere Oplysning. Dog blev det endnu ikke derved, men der blev endog i samme Aar til bemeldte Calmar imellem disse 3. Rigers Stænder oprettet den bekiendte og navnkundige Confæderation og Union, i følge af hvilken disse 3. Croner efterdags til evig Tid skulde blive samlede, følgelig disse 3. Nordiske Folt, som de formodentlig ere Børn og Afkomme af een Fader, saa skulde de og i Fremtiden udgiøre med hinanden et perfectum Systema civitatum, saaledes, at vel et hvert af dem skulde beholde sine gamle Friheder, Rettigheder og Love ukrænkede, men skulde midlertid under een Konges Person herefter staae for een Mand, og befordre alle Rigers fælles Beste med samlede Kræfter; hvorom HVITFELD *f. 611.* kand give videre Efterretning, som legger sine Læsere for Dyen og in extenso communicerer dette Pactum, der kand betragtes og billig ansees som det fornemteste Capitel i det gamle Jure Publico Daniæ. Allene i hvor længe end den Staats-forstandige Dronning Margrete og hendes flogne Ministerium maae have studeret paa en slig for disse 3. Nordiske Riger og deres Indbyggere høystfordeelagtig Forbindelse, (i) saa varede dog alligevel den derudi imellem

Uu 3

disse

(i) At denne store Dronning eller det Danske Riges Raad alt længe tilforn har haft disse 3. Rigers Forening i Sinde, kand sluttes af mange datis, dersom man ellers betragter dem med paaagtede Dyen og efter arcana imperii & dominationis. I det ringeste er det at formode, at hun af ingen anden Aarsag har ladet hendes Prinz Olao sette den Danske Crone paa Hovedet, end fordi han, som en Arving til Sverrig og Norge, efter menneskelig Begreb, var best fikket til at udføre dette store Werk. PONTANUS *in histor. Dan. L. VIII. f. 503.* taler vel ifkun om

disse Nationer til evig Tid stipulerede indbyrdes Foreening ikke længe; Thi da den ypperlige Herr **VON PUSSENDORFF** in *dissert. de Systematibus civitatum* §. 19. meget vel har anmerket: *quod fundamenti loco in civitatibus fœderatis habendum sit, ne quis præ altero sese studeat efferre, & ut dispares licet inter se opibus par sit omnium libertas*: saa synes det, at man alt for meget har sat denne fornuftige Grindring til Side; (k) Thi da Dronning Margareta an. 1412. havde luft Dnyene, (l) Kong Eric

en intenderet Foreening af Danmark og Norge, naar han sner: *Alii (Proceres Daniae,) Olaus nominarunt, Haqvini, Norvegiae Regis, & Margaretae filium, utpote qui matris aspectu non modo Regni proximus esset, sed qui aliquando etiam utraqve Dania & Norvegia sceptrâ hæredii & successiois jure conjungere atqve unire feliciter posset*. Meere siger os en heller **HVITFELD** f. 55. af hvilken **PONTANUS** har laant, som fleere, saa og denne Tanke. Thi der heder det saaledes: Nogle raadde til, man skulde tage Herr Oluf, Kong Haagen og Dronning Margretes Søn, efter at han paa hans Møderne var næst til den Kongelige Slegt, dermed ogsaa Danmark og Norge kunde samles og foreenes; hvormed det ogsaa stemmer overeens, hvad han har sagt i Dedicationen til Kong Christianum IV.: og er Kong Oluf, som paa Møderne var fød af Kong Waldemars Blod, biesven Norges og Danmarks Konge, og disse 2. Riger **VJSSÆLJGEL** samlede. Men vi tør endnu dristig sette det tredje, nemlig Kongeriget Sverrig, dertil; Thi da Olaus, en mindre end af Danmark og Norge, var den rette Arving dertil: saa er ingen Tvivl derpaa, at jo de Danske, eller deres fornuftige Dronning Margrete, ligesaavel har rettet sit Øyemerke paa Foreeningen med dette, som med hiint.

- (k) Bist er det, at, saa flette Tanker man end maae gjøre sig om de forrige Tidens Staats-Klogskab og Regierings-Kunst, saa overbevise dog de Tid efter anden imellem disse 3. Nationer oprettede Fordrage os, at man i Norden paa samme Tid meget vel har fattet *theoriam* om disse 3. Rigers Lykfsalighed, der beroede paa en varig Foreening imellem dem, og det altsaa alleene har manglet paa Villien til at bringe det i *Praxin* og Gvelse, hvad der kunde have gjort denne Forbindelse bestandig og varagtig. Men her maae visselig alle Sandheds Elskere, naar de udi Historien komme paa denne Punct, tilstaae, at det her, uden at fornærme nogen Nation, maae hede:

Iliados intra muros peccatur & extra.

Men hvor let havde man kundet forebygge alle de Ulykker, der siden af denne Unions-Krænkelser have reist sig, dersom det alleene var bleven taget i Agt, hvad der endnu a. 1483. ved denne Foreenings Fornyeelse er bleven stipuleret og aftalt: At der aarligen af hvert Rige 3. Personer skulde *deputeris*, for at overlegge, hvorledes Forbindelsen meere og meere kunde befastes, og tillige, i fald een eller anden Nation skulde have Aarsag at klage, at der blev handlet imod Foreeningen, at raade Bod derpaa.

- (l) Vel føre de Svenske de bitterste Klagemaale allerede over Dronning Margrete og hendes Regiering, og beskylde hende, at hun ifkan imod de Danske har opført sig som en ægte, men imod de Svenske som en Stif-Moder, i det hun betroede hine alle Tæstninger og høye Embeder, men, hielden undte disse nogen Befordring, og endda desforden afsviste den Svenske Nation, naar

Eric uddvaldte gandske andre Regierings-Maximer, og ikke alleene ikke aarlig residerte 4. Maaneder i Sverrig, som i den Calmariske Foreening var lovet, mens endog beviiste sig saa parthiist mod de Svenske i at bortgive høye Embeder, at de maatte see til, at de Danske og andre Fremmede i alle Ting havde Preferencen, endskiont nogle af dem saa lidt fortiente det, at deres Navne hos alle uparthiiste Læsere, endnu den Dag i Dag er, ikke kunde læses uden Bæmmelse og Forbandelse. (m.) Saa er det endelig des Narfage kommen dertil, at der reiste sig en mægtig Spliid imellem disse tvende Nationer, og der ikke fattedes meget udi, at is de udi høyeste Grad over Kong Eric's Regiment misfornoyede Svenske, an. 1433. da en tapper Patriot, ved Navn Engelbert, barnefødt i Dalekarlien, gjorde sig til Hovedmand og Anfører for Malcontenterne, paa eengang havde gjort Ende paa Leegen; Thi saa meget er vist, at denne Engelbert, som en Rigens Hovedsmand eller Høfding, forsvarede med Raard en sine Landsmænds og heele Sverrigs Riges Frihed imod de Kongelige Embeds-Mænd og deres Tilhængere, saa at det saae slet nok ud med Kong Eric's Auctoritæt i Sverrig: Endskiont nu Engelbert an. 1436. mistede Livet, i det en Svensk Adelsmand, Magnus Benedictson, hvilken det sinertede, at hand, under Paaskud, at hand var alt for meget Dansk-sindet, paa en uretfærdig Maade havde confisceret hans Faders Gods, gjorde det af med ham:

naar den gjorde Foresilling om, at sigt vare tvært imod de af Dronninaen selv, ved hendes Regierings Tiltrædelse, udstødte Forordninger og Privilegier, med dette korte Svar, at de, nemlig de Svenske, maatte kun paa det bedste glemme deres Privilegier, Dronningen derimod vilde saa godt, som hende mueligt var, forvare hendes Fæstninger. Dog ere alle disse Klager ikke saa gandske naayagtig beviiste, og staaer det derhen, om de ere saa gandske sandfærdige. Dette er en afgjort Sag at omendskiont de ere sande, saa ere de dog ikkun at reise for Borneverk imod de Beskyldinger, dem man finder hos dem imod Ericum Pomeranum. Dog vil Efterslækten maafee med Tiden domme meere retsindig, end vore Forfædre have gjort, og en stor Deel af de Beskyldinger, som man nu om stunder legger denne gode Dame til Last, om man vilde syne dem med saadanne Øyen, der med Præjudicier ikke ere formærkede, byrfalbe: Thi man saae mig dog f. E. hvad kunde være mere uskyldigt, end naar denne Dronning skal have sagt til Erico: Sverrig kand være mere uskyldigt, og Danmark forsvare dig! Og dog alligevel gjør JOH. LOCCENIUS L. III. hist. Suec. p. 90. deraf den Slutning: *Sagaces haud difficulter divinabant, ut Suecia & Norvegia fructibus, sudoribus ac servitute, si possent, Danica Regnum extolleret ac se tueretur.*

(m) Her henføres i sær Jens Erichson Asdalu, hvilken til sidst som Gouverneur i Dalecarlien, om man vil troe de Svenske, skal have begaaet saadanne Excesser, som man ey finder i Historien om barbariske og vantroe Folk, eller kand indbilde sig værre og al Mennejslighed meere modkæende.

ham: saa blev dog den invortes Uroe dermed ikke formindsket eller stillet, men Carl Knudsen traadde, som Rigets Hofding, igien i den drøbte Engelberts Sted, og førte imidlertid saa got som et Kongeligt Regimente over sine Landsmænd, saa at alle, der ikke vilde ydmyge sig for ham, enten maatte bøde deres Gienstridighed med Livet, eller rømme deres Fæderneland. Dog just denne hans Strengthed gjorde Kong Eric's onde Sag god igien; Thi da de af Rigets Stænder, der holdte med Carl Knudsen, an. 1438. havde besluttet, at lade Kongen vide, at, hvis hand ikke inden 3. Maaneders Forløb vilde indfinde sig til Calmar, og behørig antage sig Rigets Tarn, vilde de ikke meere erkiende ham for deres Konge: saa satte ikke alleene Biskoppen af Upsal med nogle af Rigens Raad sig imod den forehavende Afsettelse: men og disse sidste, efterat Biskopen imedens var med Forgift rømmet af Beyen, bragte det saa vit, at endnu i dette Aar den Calmariske Union blev fornyet, og de Svenske selv nu ikke vilde have Navn for, at de havde trakt Kaarden imod Kong Eric, eller for at ophæve og til intet gjøre den Calmariske Confæderation, men hvad som skeet var, skulde alleene hede at være gjort for at forsvare sig ved deres Friheder, og for at gjøre sig Luft at de ikke i deres eget Fæderneland skulde af de mange Fremmede gandske og aldeles udelukkes og fortrænges fra de anseeligste Embeders Forvaltning; af hvilken fornyede Confæderation HVITFELD ligeledes *f. 797. sq.* har anført Afskriften. Men i det næstfølgende Aar forlod Kong Eric godvillig disse 3. Riger, og befattede sig ikke mere med Regieringen, fordi hand forud saae, at, efterdi hand havde forspildt alle sine Undersaatters Kierlighed, havde hand intet videre at vente, end en almindelig Rebellion og Opstand, som dog endelig vilde nøde ham til at forlade Scepter og Crone. I denne Tilstand nu offererte vel det Danske Rigens Raad i Forstningen alleene, uden at tage de Norske og Svenske i Raad med sig, Hertug Christopher af Bayern, eller, rettere at sige, af Over-Pfalk, Rigets Crone; men da siden begge de andre confædererte Kongeriger, Sverrig og Norge, ligevel godvillig erkiendte og antog ham, som deres retmæssige Konge, og atter an. 1439. fornyede den oft benævnte Calmariske Union, hvoraf ligeledes findes en Afskrift hos HVITFELD, *f. 820. sq.* saa er ikke at tvivle paa, at jo denne Pagt hidindtil er

for

forbleven i sin fulde Gyldighed, følgerlig disse 3. med hinanden foreenede Riger ere blevne hinanden i alle Maader lige i Frihed, Ere og Høyhed.

§. 9.

Der kunde vel endnu, efter den almindelige Staats-Rets Regler og første Grund-Sætninger, ved hvilke Undersaatterne forbindes med deres Fyrster, og disse derimod igien til hine, meget disputeres om denne heele Confæderation, dersom man noye vilde prøve dens Indhold, og uparthiist undersøge alle derudi befattede Puncter; men i sær vilde det Sporsmaal blive vanskeligt at besvare, hvorledes Kongeriget Norge, der allereede an. 1388. som vi nyelig i den foregaaende §. have erfaret, havde overdraget *Erico Pomerano* en arvelig Rettighed, kunde indlade sig i en Foreening, hvorudi der blev handlet om et frit Val, som i Fremtiden skulde øves? Ja, hvorledes Danmark (n) selv, hvis Rigs-Stænder dog, som tilførn

(n) Thi at jeg med den meer bemeldte Herr Etats Raad HJERHANS Kutzgefasten Dänne-markischen Gesch'chten p. 460. skulde troe, at Danmark i det mindste fra den Calmarste Unions Tider af har været et Val-Rige, kand jeg endnu i denne Time ikke overtale mig til; ikke alleene, fordi det er gaadffe en anden Sag at disputere de jure, og en anden de facto; men og fordi Rigs-Stænderne i deres forberorte Skrivelse, hvorved de have indbudet Hertug Christophers af Bayern til at antage deres Erone, have talt af en gaadffe anden Tone, som vi allerede in not. sub litt. g. ad §. 6. have hørt; Saa at, efter min ringe Indsiat, den *Periodus*, i hvilken dette Rige har bekommet en frie Val-Rettighed, umuelig kand begyndes før, end med Kong *Christophori* af Bayern dødelige Afgang. Jeg er derfor hos mig selv ofte falden paa den Tanke, at den heele Calmarste Union i sin første Begyndelse har været, saa at sige, et bare politisk Spille eller Blend-Verk, som den Staats-forfarne Dronning Margrete, har gjort de Store i Landet for Pynene, for at holde trende saa mægtige Riger desto bedre i Lydighed, og for desto vissere at forsikre sig og hendes elste Sætter, den unge Prinz *Erico*, eller hans Efterkommere, Thronen i alle disse Riger; Og i saa fald har jeg altid anseet denne Union som et Mesterstykke af *arcanis dominationis*; Saa som derved, at alle 3. Nationer paa eengang skulde vælge, al contemptus, der nødvendig havde maact reise sig deraf, hvis det eene havde tiltaget sig nogen besynderlig Rettighed og Prærogativ frem for de andre, og tilfide al befrygtende Miiighed og Jalousie iblant dem blev ophøvet, men dog alligevel intet blev betaget den designerte unge Kongelige Prinz *Eric*, men meget meere hans og hans Efterkommeres Herfskab i Sverrig ifkun meere og meere, endfiont tecke og per indirectum, blev besfordret; Thi man kunde alletider, saa ofte en Val-Forretning forefalbt, være forsikret paa, at de 40. som af de Danske, og de 40. der af de Norske dertil skulde depute-

tilforn af os ad §. 6. litt. g. er bleven beviist, ved *Christophori af Bayern* Kald til Cronen, vel vidste at erindre sig, at, saa længe no-
gen

ris, ey vilde reflectere paa nogen anden, end paa deres neste Cron-Ærving, og saaledes steds ud-
giore majora, sølgelig de af de Svenske udnævnte 40. Val-Deputerte lettelig nolentes volentes
maatte see sig nøbte til, ligeledes nolentes volentes at sigte til ingen anden, end den, hvilken, re-
bus sic stantibus, hans høye Fødsel havde beskiftet Cronen i Danmark og Norge. Og end-
skiont Dronning Margrete, efter det, som vi forhen §. 7. af *LOCCEPIO* have anført, maatte
have erlanget nogen slags Ærve-Ret i Sverrig, saa gif det dog ikkun paa hendes Person, hvoraf
Ericus Pomeranus og hans Efterkommere havde liden Fordeel at vente, men at noie de Sven-
ske ham paa med Magt, kunde synes den snilde Dronning alt for farligt, efterdi et Folk, som
man har bundet med Vaaben, meget let kand bringes i Harnisk til at see sig om efter et andet Her-
skab; Derimod, saa snart i Fremtiden et Val skulde udfalde til *Erici Alfoms Bøste*, og de Sven-
ske vilde træde derfra: saa var det en *Calus fœderis*, hvilken de andre tvende Nationer vare beret-
tigede til med Raarden i Røven at udføre; Thi endskiont den, i henseende til Natur og Folke-
Retten, uadeliq meriterede Herr von *PLÜZEMDORFF* *Jure nar. & gent. L. VII. c. 5. §. 20.*
og i den lærde Disputation, der findes i hans *Analectis Politicis, de Systematibus civitatum. §. 18.*
meener, at, saa længe der handles de unionibus civitatum regularibus, kunde man aldeles næg-
te, *quod universitati sociorum, aut majori parti sit potestas in singulos aut pauciores circa il-
la negotia, ob quæ societas fuit inita, & quæ ut communi consilio gerantur, expresse in fœde-
re fuit designatum, (af hvilket Slags den her omtalte Forretning, et nyt Konge-Val angaa-
ende, er,) hactenus ut ad id, quod majori parti placuit, pauci quoque dissentientes nolentes
volentes teneantur; og fornemmelig legger dette til Grund, quod libertas civitatis, quæ nihil
aliud est, quam facultas ex proprio judicio de negotiis ad conservationem sui spectantibus
ultimato statuendi, intelligi nequeat, ubi ipsa pro imperio ad aliquid suscipiendum invita ab
alio possit adigi, og vil derfor deels have den bekjendte Regulam juris, quod major ad se tra-
hat partem minorem, bare maae ansees, som en viltsaarlig thesis i de Borgerlige Rette, deels
og agter den ikke at være applicable i slige Systematibus civitatum: saa tilstaaer han dog selv, at
i dette Tilfælde alletider en jus belli kand finde Sted, naar han siger: *quod si tamen alicujus
sociorum malitiosa & rationi cedere abnuens pernicacia caterorum salubri consilio sese ad-
jungere aspèrnetur, communemque salutem aut utilitatem hoc modo proditum eat, licebit
adhibere ea media, quæ contra violatores pactorum natura indulsit; og er det da ligesaa
meget, som om han med reere Ord havde sagt, at man aldrig kand optage det andeleedes, end
som en Fornærmelse, naar pars minor uden Grund forsætter vota majoris partis, og vil træde fra
sligt et communi deliberato: Som og dets uden den Engelske Geiandt *SVENSEN* meget
syndig har sagt: *Rempublicam, (Systema civitatum fœderatarum) in qua jus plurium senten-
tiarum non valeat, virgini esse similem, quam præci auctores memorant disceptam conten-
dentium inter se rivalium munibus: Og den Franke Minister JANIN har været af samme
Laike, naar han saaledes har ytret sin Meening: Hoc uno, ut pauciores cedant pluribus, sta-
re populorum imperia, aliter casura; sic apud Helvetios majoris partis placita, etiam qui
contradixerunt, exequi. GROTIUS L. XVI. hist. Belgic. ad a. 1608. Jeg bliver endnu saa
meget meere besyrfket i denne min Meening, om den under Dronning Margrete blot af
Strants Raison og pro forma oprettede *Calmarste Union*, naar jeg betænker, hvorledes
denne forsigtige Dronning har endnu a. 1405. af hendes Svenske Æens-Ærænd labet sig rever-
sere, at de skide levere de Slotte, som de havde i Forleening af hende, i Sald saa vel hun, som
hendes designerte Thron-Følger, *Ericus*, ved Døden skulde afgaae, til ingen anden, end
til den Pommerste Prinzess *Catharina*, (der siden blev Kong *Christophori Bavari*, Mo-
der.)***

gen var tilovers af den gamle Kongelige Stamme, stod det ikke til dem at foretage et frit Val; Hvorledes, siger jeg, Dan-

Ky 2

mark

der,) og om saa skulde hende sig, at ogsaa denne Prinsess døde, da skulde de levere Slot-
tene til den, som blev udvalst til Konge over alle disse tre Riger; Thi at saadanne For-
skrivelser ere store, lære vi ikke alleene af **HVEJLED** f. 620. og **PONTANO**, f. 536. men end
og af min store Velnydere, den uden min videre Roes formedelst sine udbødelige Fortienester noksom
bekiendte, Herr Justiz-Raad **GRAMM**, har beviist mig den Kierlighed at meddeele mig en rig-
tig Afskrift af saadan en Revers, hvilk-n jeg, siden den, saavit jeg veed, endnu ingensteds er trykt,
her vil inserere, saaledes lydende: *Jac Hemming Augustyn a Wapn, kœmmas math thetta mit
opne Bress, at jœc i rœtta tro oc i eingœ andra mata, œn som her œfter fœlgœv, aff myn
natbughœ Herrœ oc Fruœ Konning Eric oc Drotning Margretœ thœt SLOT OC FÆSTÆ
EDZHOLM I WERMELAND, math Wermeland annamœt oc vntfongit hauœ, sua at
nar fornœmpdœ myn Herrœ oc Fruœ, annen therrœ eller bothœ thet fornœmpdœ Fœstœ crœfua oc
yghen hauœ wile meth Wermeland: tha scal thet thœm bothœ eller annen therrœ, hwilkœn
therrœ thet fœrst crœfuaœ, bliffwœ antworthet frœit oc umbeworet, utan alle Gheensethn oc
lengre Tœfning. Wara thet oc sua, att annen therrœ afgingœ, hwilket Guth forbwthœ,
fœrœn the thet igben crœfte: tha scal thet antworthes thœn, som yghen lesuer aff thœm, ge-
nist tha then thet crœfuaœ. Dœthœ the oc bothœ her for innen - - - thœ, Tha scal thet
holdes til **JUNCFRU KATHRINÆS** Hand forn. myn Herrœ Sœsters, oc wil jœc widhe
thet swa at rathœ, besœryœ oc betruœta meth Guths Hiœlp i alla mata, som jœc wil ant-
swara, swa - - - som myn Herre Konningen oc min Frw Drotningen fornœmpdœ mik til tro.
Wilde oc Guth swa, at the **ALLÈ TRY** for innen affgingœ fœrœn noker therrœ thet crœf-
thœ, thet Guth forbywthœ! Tha wil jœc oc holde thet til Righeffus Hand i Swerighœ, i sua
mata, at hwilkœn Herrœ thiffœ try Konings Riken samilighe œfter forn. myn Herrœ oc
Fruœ **OC JUNCFRUE S Dœdh** taghœ oc vntfa til therrœ rathœ Herrœ oc Konning i thiffœ
try Konninga-Righœ, then Herrœ oc Konning scal thetta fornœmpdœ **FÆSTÆ EDZHOLM
I FORN. WERMELAND METH WERMELAND** genist antworthœs, tha han thœm
crœfuaœ oc hauœ wil. Item thœn Stund forn. min Herrœ oc Fruœ mich til thetta for-
nœmpdœ Fœstœ Edzholm meth forn. Wermeland tro, tha wil jœc oc scal alle som byggœ oc
bo i Wermeland, baldœ oc ladœ widh Fridh, Lagh oc Rœt, œfter myn bestœ Macht, oc
hwat Kronen oc the Rœt til hauœ, thet jœc vm tala, at the wether bliffuaœ, oc thet œy
forsymœ, œk then stund forn. myn Herrœ oc Frw Konning Erik oc Drotning Margretœ, annen
therrœ eller bathœ leswœ, tha sculœ the thetta fornœmpdœ Slot oc Fœstœ fullelicœ wechtughe wœre,
at fongœ, crœfuaœ oc hafuaœ oc antworthœ hwem thœm bathœ eller annen therrœ thetœcker, ge-
nist tha the thet crœfuaœ oc hauœ wila. Alla thiffœ forscreffnœ Stuckœ oc Arthiklœ lesuaœ
jœc forn. Hemming Augustyn a Wapn, oc wi Lambrecht Augustyn, Peter Augustyn oc Ja-
cob Augustyn, forn. Hemming Augustyns Brœdbœ, oc wi Sigge Bugœss, Vicke van Kalcu,
oc Arend Stub a Wapn, meth wœre Arwinghe meth œen sampneth hand forn. war Herrœ
oc Frw, Konning Erik, og Drotning Margretœ, **OC JONCFRU KATRINÆ** oc Riket sta-
tughœ oc fastœ oc vbrœkelicœ at holdes i alla mata, som her forœ screuit star, widh war
gothœ thro oc sammind, utan allœ argelista oc hialparœthœ oc lenger tœfning. Oc til me-
rœ bewaring alla tiffœ forscreffnœ Stuckœ, tha hauœ wi fornœmpdœ wœre Incigla meth
Wilghœ oc Witscap hengt for thetta Bress. Datum Anno Dni MCD quinto, sabbatho ante
Purificationem beatœ Virginis. Nu spœrger jeg en hver: Dersom disse 3. Rigers Strœnder
havde, i Sœlge af den Calmarfke Union, tilkommet en fuldkommen Val-Rettighed, saa
at de, i Sald ingen Kongelige Bœrn wœre tilovers, havde fundet wœlge, hwilkœn uden-*

landst

mark og Norge have kundet uden Betænkning indgaae denne Calmariske Union? Saasom jeg oprigtig tilstaaer, at jeg ikke lidet forundrer mig over, naar jeg læser vore Historie-Skrivere, een efter anden, af hvad Aarsage dette vigtige Dubium, ved at fortælle dette Pactum, ikke er falden nogen af dem i Sinde, eller, dersom det er falden dem ind, hvorfor det da ey har behaget dem at opløse det paa en, Sagen anstændig, Maade: Dog mit nærværende Forsæt tillader mig ikke at indlade mig i slige Dubiorum nye Undersøgelse eller Besvarelse: Jeg vil derfor ikkun erindre dette, at efter Kong Christophers af Bayern Død, blev den glørværdigste Stifter af det endnu florerende Stormægtigste Kongelige Arve-Huus, hvilket GUD indtil Dagens Ende vilde opholde i blomstrende Velstand og Velsignelse! jeg meener Christianus I. an. 1448. af de Danske udvalst til Konge, (o) og, end-

skiont

landst Herre de vilde, hvorledes der da i disse *litteris reversalibus* udtryffeligt kunde meldes om den Pommeriske Prinzess Catharina? Thi man maae læse den Calmariske Unions-Akt saa tit igiennem, som man vil, saa skal man ikke finde meere, end at de Kongelige Børn alleene derudi en *Successions*-Kæt er bleven betinget; hvilket man vel, (som klarlig sees, naar man ligner *primum Pactum* de a. 1397. med det siden a. 1436. oprettede *Concluso.*) allerforst i det sidste saa laxt har extenderet, at, i Fald Kongen skulde efterlade flere end en Prinz, skulde den være Konge, hvilken Stænderne dertil vilde kaare, enten han, hvad Fødselen angaaer, var den ældste eller yngste; Alleene udi alle disse Foreeninger ligger ikke det allermindste til den Pommeriske Prinzesses Catharina, eller hendes Søn Christophori af Bayern Faveur, hvilken dog i Konge-Vallet at forbigaae, de Danske selv, efter deres egen Skrivelses Bydelse, eragtede at være imod deres Pligt. Vi vilse derfor oprigtig sige: den Calmariske Union har, i sin første Begyndelse, ikke saa meget været et *Pactum*, der har haft i Sigte at gjøre Val-Riger af disse 3. Riger, thi dette ere de ikke engang fuldkomne bleven ved den a. 1436. tilfattede *Clausul*; men dens heele Øyemærke har gaaet derhen meere og meere at stadfæste Arve-Rettigheden i den Kongelige Familie: Og at den floge Dronning Margarete imidlertid, der, som en vitudseende Dame, foresillede sig mange Ting, som nærværende, har ved dette Kunst-Greb, og de derpaa fulgte *Reverser* fra hendes udi Sverria havende Leens-Mand, erholdet det, som hun maaskee ikke havde kundet for dre direkte af de Svenske, nemlig at hendes Blodsforvandte og Paarsørende, der som Gud havde ladet dem florere, ligeledes havde arvelig besiddet den Svenske Throne: Thi tage vi Sagen paa den Fod, saa tør man ikke undre over, hvorfor f. E. de Danske og Norske, der havde de Kongelige Slotte i Forleening, ikke have udstædt lige *Reverser* i Prinzess Catharina Faveur, (hvorum forbenævnte Herr Justiz-Raad GRAMM har forsikret mig, at han ingen Exempel deraf er vittetlig;) Nemlig, det behøvedes ikke, fordi denne Prinzesses Arve-*Succession* i Danmark og Norge *per jura Regni* allerede nok som var forsikret.

(o) At denne Herre ligeledes kunde derivere sin Slegt af de gamle Konger i Danmark, berudere alle vore *Scribentere* eenstemmige, hvilket og dette *Schema genealogicum* udvisser:

skiont efter nogen Modstand af de Nordlige Norske, der inclinerede paa de Svenskes Side, og lode deres Riges Crone ved Erke-Bisshopen af Trundhiem an. 1449. offentlig sette paa den i Sverrig udvalte Konge Carl Cnutson, saa skeede det dog endelig ved GUDs Direction, at hand an. 1450. ogsaa af dem i saadan Qualitæt blev erkjendt og antagen; hvilkes Exempel siden de Svenske efterfulgte, efter at de begyndte at blive kiede af deres, for sig selv udvaldte, Konge Carl Cnutson,

Er 3

for:

Christophorns II. Konge i Danmark, † 1333.

Waldemar IV. Konge i Danmark, † 1375.

Sophia, hendes Gemal Conrad I. Churfyrst af Brandenb.

Ingeborg, hendes Gemal H. Henric af Mecklenb.

Margretha, Dronning i Danmark, Sverrig og Norge, † 1412.

Waldemar I. Churfyrst til Brandenb.

Maria, hendes Gemal H. Wratislaus VII. i Pommern.

Olaus III. aliis V. Konge i Danmark og Norge, † 1387.

Catharina, hendes Gemal Magnus Torqvatus, H. til Brunsvig Lyneborg.

Eric VIII. aliis X. Konge i Danmark, Sverrig og Norge, forlod Riget 1437.

Catharina, hendes Gemal Johannes Pfalz: Greve ved Rhinen.

Catharina, hendes Gemal Gerhard VI. Greve af Holsteen.

Christophorus III. Konge i Danmark, Sverrig og Norge, † 1448.

Hedewig, hendes Gemal Dieterich den Lyfsalige, Greve af Oldenborg.

CHRISTIANUS I. Konge til Danmark, Sverrig og Norge.

Hvilket vi alleene derfor have villet herhos sæge, fordi de tvende Schemata, som PONTANUS i Christiani I. Levnets Beskrivelse har givet os, og vi finde i Herr Canzelers von WELPHERD Monumentis ineditis Rer. Cimbric. T. II. f. 718. mange Stykker ere urigtige. Dog synes det, at Dannemarkes Riges Raad i det til hans Fordeel udvaldne Val, meere have ageret ex rationibus prudentiæ & sapientissimi consilii, end at man skulde finde noget Spor til, at den Glorværdige Kong Christianus I. selv, ex capite juris ejusdam hereditarii, skulde have gjort nogen Prætension paa den ledige Throne.

formedelst (p) hans alt for despotiske Myndighed, som hand tiltog sig, og an. 1457. offererte ham deres Riges Erone. Utsaa saae man vel den fordum stiftede Forening imellem de 3. mægtige Nordiske Riger, (der saa kort Tid det end var, at den denne /sinde var opløst, dog foraaragede saa megen Spliid imellem disse modige Nationer, og gav Anledning til saa megen Blods-Udgydelse;) atter igien sat i Stand; men den Glæde man deraf skulde have nydt, og den deraf forventende Nytte, varede ikke længe, saasom Sverrig an. 1463. atter begyndte at skee. Nu fortælles vel af COCCENIO *hisor. Svecicæ I. IV. p. 115.* at, førend det endnu kom til den bemeldte nye Forbindelse, havde de Danske allerede paa den an. 1449. til Halmstad anstillet Convent ladet declarere, at denne deres Konge Carl Cnutson var den, der havde handlet imod Unionen, i det hand ikke alleene havde gjort sig til Konge i Sverrig, men endog bragt Norge, der dog hørte arvelig til Danmark, med Svig og Vold paa sin Side: *ruptam a Carolo Unionis legem, non solum in Svedicæ, sed etiam Norvegiæ Regno, DANIÆ HÆREDITARIO, per vim & fraudem occupato; og at derfor ogsaa*

(p) Hvilken af disse 3. Nationer først haver brudt den Calmariske Union, derover vil man vel disputere saa længe, som man ikke vedbørlig vil betænke, at en evig varig Fred og en alernøiest Forbindelse imellem disse Riger og Lande, er det eeneste, beste og sikkerste Middel til deres allerherligste Flor og Velstand; Men til denne at erholde og stadfæste vil det være høyst nødvendig at fordrive al det gamle Had og Avind af Hierterne, og derhos at forglemme de Forseelser, som paa de Sider, i Mangel af en ægte Staats-Klogskab, paa begge Sider ere begangne, og, saavit GUD giver Leilighed dertil, samme grundig at forbedre. Nig, som en Ublænding, og derfor upartihist Skribent, vilde dog de Herrer Svenske venligst forlade, det jeg oprigtig skriver, at det er uden al Grund, naar de *imputere* de Danske, at de allerede ved Kong Christophori af Bayern Val have begaaet noget, som var denne Forening *e diametro* imod. Thi kiære! hvor urimelig er denne Imputation? Have vi dog nyelig hørt, at Kong Christophori Moder allerede en Eventual Successions-Ret i Sverrig var betinget: Var det derfor end sandt, at denne Prinz af det Danske Rigs-Raad, uden nogen i Forveien med de Svenske holdne Overleggelse, egenmægtig var indbudet til at paatage denne Erone, (hvorom vi paa nærværende Tid ikke ville indlade os med nogen i Dispute,) saa var dette *Factum* dog alligevel ingen *casus fœderis violati*; Efterdi jo rettsindige Svenske dog ikke, bare for en Ceremonies skyld, der var bleven forlømt, ville disputere Kong Christopher hans eengang, ved de paa hans Fru Moder stilede Reversales, erlangte lovlige Aldomsf: Dog naar vi høre en nyere Svensk Skribent, nemlig LOC-CENIUM, om denne Sag, da siger han os, *L. IV. hist. Rer. Svecic. p. 111. & 120.* at det har alleene været Carl Cnutson og hans Anhang, der, (saasom denne Historicus selv ikke vil friklænde Carl Cnutson, i henseende til Eronen, *a crimine ambitus*.) for dets snarere at trænge igennem med sine Hensigter, har paabyrdet de Danske dette; da derimod Erke-Bispen af Upsal og andre rettsindige Svenske, endnu før Christianus I. blev udvalgt, have paastaet, at det var en Samvittigheds-Sag saa reent at gaar fra den Calmariske Union, og, med at udelukke de Danske, at vælge sig en egen Konge.

ogsaa de Svenske Gesandter selv havde fundet for billigt, at deres Konge skulde frasalde sin Paastand paa Norge, og overlade samme til sin Arve-Herre Kong *Christiano I.*: *Ut Carolus Norvegie jure Christierno, veluti hereditario ejus Principi, cederet, æquum videri.* Men ikke at melde, at det er en gammel og høyst fornuftig Canon juris: inter alios acta aliis non præjudicant; saa ere denne Halmstadste Convents Acta saaledes beskaffne, at man ikke med Bished kand sige, om de dertil beskaffede Stænder have i alle Stykker gaaet reent til Verks: Saa meget negter imidlertid HVITFELD f. 843, & 845. ikke selv, at de Norske, efter at de havde hørt, at den af de Danske udvalte Konge *Christianus I.* stod med den af dem saa høyt agtede Dronning *Margareta* i Slegtsskab, og altsaa havde nogen Deel i Arve-Rettigheden til deres Rige, have de strax godvillig erklæret sig for ham. Dog da dette er et Factum, det man ikke kand sige at være foretaget enten af den heele Nation, eller a potiori parte, efterdi de Nordre-Norske, som før er sagt, hængte alle efter Kong Carl Cnutson, og det altsaa var kun de Syder-Norske og en Deel af Adelen, som holdte med Kong *Christiano I.* saa ere vi af den Tanke, at man ey kand giøre stort Facit derpaa. Imidlertid maa det være os nok til vores Dyemerke, at vi have meldet, at Kong *Christianus I.* høyløvlig Ihukommelse har atter seet de 3. Nordiske Croner under sig foreenede, og endskiont hand ligeledes, som sagt er, har oplevet deres Aldskillelse, efterat de Svenske an. 1464. havde kaldet den af ham tilforn fra Thronen fordrevne Carl Cnutson tilbage fra Dansig, hvor hand opholdt sig in exilio, og af Had til de Danske og andre Fremmede, hvilke Kong *Christianus I.* havde betroet de fornemteste Embeder i Sverrig, med begge Hænder modtaget ham: saa var dog Guds Forsyn, efter Kong Carl Cnutsons Død, endnu en gang betænkt paa at inspirere disse 3. mægtige Riger Freds-Tanker, i det de under denne samme Konges *Christiani I.* Herr Søn, Kong *Johanne* an. 1483., ihvormegent end det Svenske Riges Forstander, *Steno Sturlson*, der selv havde stor Lyst til den Svenske Crone, gjorde sig Umage for at forhindre det, paa nye igientog denne Forbindelse. Alleene, endog denne gang blev den meget slet efterlevet; thi ikke alleene bemeldte *Steno Sturlson* og hans Anhang gjorde Kongen Cronens rolige Besiddelse stridig, men opvakte

og an. 1501. en nye Rebellion, (q) som endnu vedvarede under Rigets Hovedsmændene Svanto Sturlson og Steno Sturlson den Yngre, indtil 1520.; Men dog alligevel blev Foreeningen ikke fuldkommen paa de Svenskes Sidedissolveret, førend ved Kong Christiani II. Afsættelse: da samme saa længe blev ophævet, indtil det maastee maatte behage GUD efter sin Wiisdom, der styrer alle Ting, paa en anden Naade igien at forbinde disse 3. Kongeriger, i hvilken hand har plantet sin reene Evangeliske Kirke, til disse ædelsindede Nationers sande Nytte, og hans hellige Evangelii uforsalstede Sandheds Forfremmelse, til en evig varig Fred og Eenighed, da de hidindtil paa alle Sider begangne Forseelser lettelig ex regulis prudentiæ & justitiæ kunde rettes og forbedres.

§. IO.

- (q) Vi er ikke fubede at skrive noget til nogens Ulempe, og allerminst at angribe en heel Nations Handlinger med en hid sig Pen. Vi skrive dets uden paa saadan en Tid, der meere, end de forrige, fandt rose sig, at det gamle Had og Fiendskab, der forud har sat Mistroe i disse 3 Nordiske Rigers Indbyggeres Sindelav til hinanden, ved Guds Naade hos de fleerste gandske er udslett, og en hver Patriot ønsker, at det til evig Tid maae være udslettet: Dog maae vi billig forundre os over, naar LOCCENIUS, en Lovkyndig Mand, for at frieliende og absolvere Steno Sturlson a nota perfidix, L. IV. hist. Succ. p. 143. saaledes skriver: *Num perfidus fuerit Steno, qui ante Johannem Regem jam Regni Princeps a subditis factus erat, & post Regem ab iisdem electum in imperio retentus, Regi non negavit, sed distulit imperium, ex populi arbitrato, aliisque causis, alii judicent. Equidem monitus de deponendo imperio, sic ipse se excusat: Se non tantum a Proceribus, verum etiam a plebe principatum accepisse, nec, se maxime vellet, eum illa invita abdicare posse.* Men hvor lidet denne Undskyldning, at han var ophøyet til Rigets Statholderskab, ikke alleene af de Fornemteste i Riget, men ogsaa af den gemeene Mand, og derfor uden sammes Forevidende og Samtøkke ikke kunde overantvorde Riget til den retmæssig udvalte Konge, rimer sig, det begriber enhver af sig selv: Dog vil man tilfulde betragte Stenonis Dpførsel efter 1499., da skal man finde, at det har været denne Herres Herste-Syge, der har haft den største Part udi alt paafulgte Foretagende imod den fromme Konge Johannem i Sverria: Thi efter at de Svenske ikke alleene i dette Aar eventualiter havde hyllet den Kongelige Prinz Christierno, men havde og forfattet den Rigs Daos Slutning: ut si quis adversus Regem Johannem aut filium ejus rebellis esset, exstimatione, favore regio, immunitatibus fortunisque privaretur; LOCCENIUS l.c. saa fandt det vel aldrig undskyldes, at Steno og hans Anhang ikke alleene a. 1501. have ført det bitterste Klagemaal imod Kongen, men og, som Ordene lyde hos LOCCENIUM p. 145. have declarert, *se ex pacto Calmariensis sub exstimationis & juramenti vinculo obligari, ut ab unione Regisque obsequio digrediantur, ut contra prefectorum exterorum sevam dominationem, cum jure non possint, vi & armis se tueantur*: Hvoraf da siden al paafulgte Banheld og Blods Udgydelse har haft sin Oprindelse.

§. 10.

Dog vi ere gangne noget for vit fra vores egentlige Nyemerke; Thi da vi ikke ere sindede i en udførlig Sammenheng at fortælle alt, hvad der fra den Calmarſke Unions Stiftelse af, i Henseende til disse 3. Rigers Foreening, i samme har tildraget sig, saa vil det være Tiid, at vi præcise rette vores Hensigt til Kongeriget Norge. Nu var vel dette Rige bestandig bleven ved den udi denne Conföderation stipulerede Gendrægtighed, dog siger KRANZIUS alt for meget, naar hand *L. V. hist. Svec. c. 33.* skriver: *Ex illo die (nemlig fra den Calmarſke Unions første Indretning af,) semper permansere conjuncta tria hæc Regna, Norvegia NUMQVAM discrepante, licet Svecia aliquoties se tentaverit sejun- gere;* Thi vi have allerede hørt, at efter Christophori Bavari Død, endskjønt ikke alle Noſke, dog de Nordenſke, have offentlig erklæret sig for den af de Svenske udvalte Kong Carl Cnutſon. Omendskjønt nu siden, an. 1450. Rigers Raadet og Undersatterne i det heele Kongerige Norge ved en solenne Protestation erklærede Kong Carl Cnutſons Val for ugyldig og magtesløs, og saavel hyldede Christiano, som satte ham Rigers Crone paa i Trundhiem, saa og derfor uden de Svenske selv, som vi allerede have hørt, i det Halmſtadſke Fordrag, cederte denne glørværdige Konge deres formeentlig til denne Crone havende Ret: saa var dog i den bekiendte Rebellion, som an. 1502. blev yppet af en Adelsmand Cnut Adolphſon, Sagen kommen saa vit, at der ey fattedes meget, at jo Norge igien, efter de Svenskes Exempel, og paa den forbenævnte Steno Sturkſons særdeles Tilskyndelse, der just paa samme Tiid var indviklet i en offentlig Fynde med Kong Johanne I., havde skilt sig fra Danmark, dersom ikke, deels den Kongelige Prinz Christiernus, der blev skicket med en Armée derhen, deels den Roſkildſke Biſkop Jens Ebbesen og Henrik Krummedik, havde funden Middel og Udveie i Tiid at dæmpe den reiste Urolighed og Brand, og fornemmelig, deels ved at rømme Formændene for denne Rebellion, bemeldte Cnud Adolphſen og Herlôf Hydefad af Benen, deels og ved tilbørlig at faae dem afftraffede. Nu var vel, hvad den første over Kong Christiani I. Val yppede Ueenighed angaaer, som før er meldt, samme ikke af nogen synderlig Betydning, men allermindst, hvad dens Dæmpelse anlanger, af den Betskaffenhed, at man deraf med noget Skin af Ret kunde drage nogen Følge til Staa-

tens og den hidtil vedtagne Regierings Forms, samt Rettighedernes Forandring og Forvendelse: Men skulde jeg i al Fald sige formeget, (hvilket dog neppe skal kunde bevises,) i det jeg er af den Tanke, at Kong *Christianus I.* har ved det til Halmstad med de Svenske oprettede Fordrag, og ved den Leilighed, da heele Norge nu faldt ham, som sin retmæssig udvalte Konge, til So- de, ligesaavel som hans Forsædre, bekommet Arve-Rettighed til Norge, (r) saa er dog dette vist, at hand i Tide har været betænkt paa at tilvende sin Prinz Johanni saavel dette, som Danmarkes Riges Crone, som da og, medens hans Herr Fader endnu levede, lod sig hylde af de Norske, og an. 1480. af begge Riger paa offentlige Herredage blev proclameret for Konge. Altsaa er det ikke at negte, at Kong Johannes, imod hvilken (posito, sed non concessio, at vores nys bemældte Formodning, om en hans Herr Fader overdragen Arve-Rettighed, var uden Grund,) som en retmæssig udvalt Konge, de Norske ikke paa nogen Maade vare berettigede at gribe til Vaaben, havde kundet ex jure victoriae betage dem alle deres forhen hafte Friheder og Rettigheder, sølgelig og den Ret, hvilken de forhen, som Confödererte af den Calmariske Union, havde haft til at vælge en Konge over de 3. Nordiske Riger, og i Fald de tvende øvrige med-confödererte Riger ikke havde lagt sig derimellem, og supplicando udvirket meliores conditiones for de Uffældige, til Skadesløsholdelse for den ham tilføiede Ulempe, nøde dem til, at de skulde herefter erkiende ham og hans heele Afkom for deres rette Arve-Herre og Konge; hvilket og at være skeet mange troværdige Skribentere udtryffeligt sige. Men
da

(r) Ja om nogen vilde endnu gaage videre og paastaae, at Kong *Christianus I.* havde erlanget en Patrimonial-Rettighed til Norge: saa skulde det ikke mangle paa gyldige Formodninger. I det ringeste kand man ikke begribe, hvorledes denne Herre, da han giftede sin Daatter, Prinzess *Maragareta*, med Kong *Jacob* i Skotland, har kundet pantsætte til ham Dødsøerne og de Hertlandste-Infuler for den Brudekat, der var lovet Prinzessen, dersom han ikke havde været meere, end blot en *Rex usufructuarius* eller *fideicommissarius*. Sandelig, ligesaavel som Nederländerne forðum, da Kong *Phil pp II.* gav dem sin Prinzess *Isabella* til Brude-Kat, kunde indvende, *pravum esse morem, quod libera hominum capita, ceu privatam servitium, in censu ac commercio haberentur*, som *GROTIUS* in *hisl. L. VII. p. 324.* villosttig udfører: Ligesaavel havde Dødsøernes Indbyggere, ja samtlige Norriges Riges-Stænder kundet foreende det samme, dersom de ikke havde været tilfulde overbeviste om deres Konges Patrimonial-Ret; Thi denne *Constitutio dotis*, om man end skiont, som billigt er, præsupponerer, det derhos aftalte *pactum reuultionis* ikke var nogen *alienatio*, der var forarsaget af en usædvanlig Nødvendighed eller tvængende Fare, men dependerede af Kongens frie Willie.

da derved paa den eene Side ikke var tilvoret Danmarks Crone selv nogen Over- Herstabs eller Eyendoms-Ret over Norge, saasom den tilføiede Uret ikke egentlig angik Danmarks Rige, men Kong Johannes i Danmark, og paa den anden Side denne Konges Slegt igien gif til Ende i hans Søn Christierno II.: Saa fand denne Norges Uldertwingelse ligesaalidet give udi det foresatte Spørsmaal, om dette Rige fand kaldes en Provinz af Danmark? et Argumentum Decisionis, som der af samme fand tages noget Beviis, at nogen anden, end Kong *Johanni* og hans Søn *Christierno II.* derved er tilvoret nogen Arve-Ret til dette Kongerige. Ligeledes fand man umuelig af denne Uldertwingelse deducere Oprindelsen til, hvorføre samtlige Hertugerne af Holsteen have begyndt at kalde sig Arvinger til Norge? Thi skulde end den da værende Holsteenske Hertug *Fridericus*, Kong *Johannis* Herr Broder, i Henseende til en hans Herr Fader *Christiano I.* i Forstningen af de Norske overdragne Arve-Rettighed, have haft nogen Prætension paa denne Crone, hvilket man, foruden det som allerede er meldt, snart skulde formode og slutte af hans an. 1482. til Kong *Johannes* giorte Anfordring, om at overlevere ham sin Anpart af Norge, ligesaavel som af Hertugdømmene Slesvig og Holsteen, og det derpaa fulgte Forliig, hvorudi hans Arve-Rettighed ham meere forbeholdes, end fraktiendes, hos *HVITFELD f. 1238.* saa havde hand dog naturlig viis aldeles spildt sin Ret, da hand ikke tog den mindste Deel i denne Krig, paa hvis Udfald dog Norges Crones Conservering blot og alleene beroede: Og vilde man end sige, at Kong *Johannes* efter dens lykkelige Udgang havde antaget sin Herr Broder quasi in societatem af de ex jure belli forhvervede Fordeele, og meddeelt ham en eventual Arve-Rettighed, i Fald hans egen Posteritæt skulde udgaae: saa er dette dog ikke rimeligt af denne Marsage, fordi der ellers ikke har været nogen synderlig Genighed imellem disse tvende Herrer. Jeg holder det derfor ikke for raadeligt, med den ellers berømmelige Herr *AUCTORE* des *Europaischen Herolds P. II. Sect. 5. f. 250.* alleene deraf, fordi Norges Kongelige Throne i de ældste Seculis bestandig ved en Arve-Succession er bleven bestegget og eyet, at deducere den Sædvane, at Hertugerne af Holsteen, som samtlige Descendenter fra *Christiano I.*, ligeledes kalde

sig Arvinger til Norge: Meget meere, efterdi jeg formeener, at disse Jura, i Fald de og virkelig af Christiano I. vare forhvervede, ere ved Friderici I. Opførsel saa got som derelinqveret og tacite fragaaet, saa holder jeg for, at jeg gjør best, naar jeg oprigtig tilstaaer, at mig aldeles ikke er bitterligt, af hvilken Grund ogsaa efter den Tiid, høybemældte da værende Hertug Friederich, Kong Johannis Herr Broder, og fremdeles indtil nærværende Tiid, hans Durchleuchtigste Descendenter have tiltaget sig denne Titul, (s) eller og vel virkelig formeret en Prætension paa dette Kongerige; hvilket endnu under Kong Christierni II. Regiering af høybemældte Friderico I. meere end een gang er skeet. (t.)

S. II.

(s) Vige det samme tilstaaer og *HAGEMEIER in Juris Publici Europæi Epist. I. p. 15.* hvor han skriver: *Possident hoc Regnum (Norvegiæ) moderni Reges Dania, lineæ Oldenburgicæ, hæreditario jure, adeo ut his deficientibus ad Holsatia Ducæ devolvatur, qui omnes Regni hæredes in titulis se profitentur, cujus rei occasio atque origo me latet.* Og CONRING skriver i sin Afhandling de Republica Danica, som findes T. IV. Opp. ex edit. DN. GOEBELII, f. 400. *Inter Reges (Danicæ) & Proceres de Regno Norvegiæ non convenit. Reges enim in illud præzendunt jus hæreditatis, Proceres hoc negarunt usque adeo, ut familia Ducum Holsatiæ sumferit titulum hæredis Norvegiæ. Sunt enim Ducæ Holsatiæ oriundi ex Regia familia. Fundamentum hujus Prætensionis fateor me hæctenus nescire.* Men Herr Hof-Raad von G. D. BEL indbilder sig, at have fundet Noalen til denne Hemmelighed, naar han l. c. Opp. Conring. in notis litt. b. tilføyer: *At vero fratres olim Ducum & Hæredum Norvegiæ titulo decorati sunt, atque hinc est, quod iste titulus a Ducibus Holsatiæ retineatur.* Vi vilde ønske, at denne lærde Mand havde villet betegne os Steden, hvor den Acte findes, i Kraft af hvilken de Kongelige Danske Herrer Brodere er bleven tillagt denne Titul af Hertug og Arving til Norge; Thi han havde ufeilbarligen dermed gjort os i Danmark en undsigelig stor Tjeneste; saasom jeg tror, at til dato ingen af vore lærde Mænd kender den Bog, hvorudi saa rart et Document skulde findes, og er det formsøntlig ikke nogen anden, end just den samme, hvorudi Kaysers Constantini M. Gave-Brev staaer, efter hvilket den hellige Faber, Paven, er bleven Herre over Kirke-Staaten, eller det saa kaldte Patrimonium S. Petri.

(t) Det synes vel, at Danmarks Rigens Raad paa den Tiid ikke har aaget meget om denne Tituls Rettighed; Thi da, efter Kong Christiani II. Afsettelse, meer høybemældte, da værende Hertug i Holsæen, Fridericus I. var af Stænderne udvalgt og udraabt til Konge i Danmark, tillagde de ham uden al Betænkning den Titul af Arving til Norge, som af Diplomate Electionis ap. HVITFELD l. c. f. 1219. er klart. Er det da og saaledes, som vi tilforn have præsupponeret, at Christiano I. er af de Norske en Arve- eller Patrimonial-Ret bleven overdraget: saa lader sig maatte Friderici I. Opførsel i foromtalt af hans Herr Broder Kong Johanne imod de rebelliske Normænd førte Krig, og den han af os forekastede tacita derelictio dermed undskylde, at, da han i høybemældte Konges Leve-Tiid, og saa længe nogen af hans Affkom var til overs, ingen Rettighed havde til at vindicere sig Norges Crone, han en heller kunde tage somme, efter den bekjendte Regulam juris. Non valenti agere nulla currit præscriptio vel amissio juris. Hvilken Indvending vi dog nu ingenlunde ere findede videre at forsvare.

§. II.

Dog det maage være dermed, hvordan det vil, saa kand det ikke negtes, at som Kong Christiani II. Afsættelse, der skeede an. 1523. i Allmindelighed har forarsaget en merkelig Forandring i de 3. Nordiske Rigers Staats-Systemate, saaledes, at Sverriges Crone fra den Tid af gandske har frasagt sig al Forbindlighed efter den Calmariske Union, og alle Lænder haft sin egen Konge; saa begyndes her en nye *Periodus*, i hvilken Norge, saavel som Danmark, har været et frit Val-Rige; Thi efterdi det behagede den største Deel af denne Nation for saavit at holde ved de gamle Confederationer og Forbindelser, at samme ikke har valt sig nogen anden, end den i Danmark faarne Hertug Friderich af Holsteen, til Konge, saa gif dog deres Omhue for deres Privilegiens ukrænkede Holdelse iblant andet ogsaa derhen, at denne Herre ved sin Haandfæstning maatte forpligte sig til, at agte Norge, som et frit Val-Rige, følgelig at frafalde den Titel af Arving til Norge: og har de Norske saaledes vedst at betiene sig af denne af ham giorte Renunciation, at de an. 1529. da den Kongelige Prins Christian forlangede at hyldes af dem, medens hans Herr Fader endnu var i Live, negtede ham det, og dristig beraabte sig derpaa, at de, ligesaavel som Danmark, vare et Val-Rige. Tager man nu i uparthiist Overvejelse, at, i Fald endog, efter vores forhen yttrede Hypothesin, Kong Christiano I. var overdraget Arve-Rettighed til denne Crone, saa var samme dog 1.) ved denne Fravigelse gandske død og magtesløs, og setter 2.) dertil, at af høybenævnte Konge Friderico I. alle Holsteenske Hertuger i en lige Linie nedstammer, med det videre Tillæg, at 3.) Hertug Adolph, Stamme-Fader til den Fyrstelige Linie, først an. 1526. er født, følgelig at denne hans Herr Faders solenne Renunciation paa alle forrige Arve-Rettigheder, i Henseende til Norges Crone, er skeet to Aar, førend hand blev født til Verden; saa ligger det, efter vores ringe Tøffe, Sole-klart for Øynene, at, ligesom det er en almindelig og med den sunde Fornuft harmonerende Regel, ja en Støtte for utallige Handlinger i det borgerlige Selskab, og i Allmindelighed for alle menneskelige Fordrage og Pagter: quod ad jura renunciata non detur regressus: saa maage denne Titel saavel som Arve-Retten paa Norge fra

Kong Friderici I. Tider af have lidt merkelig Udfbref og Exception; Fornemmelig 4.) da derforuden alle fornuftige Jurister, end ikke de undtagen, som ellers meene, at GROTIJ Lærdom: *de Jur. Belli & Pac. L. II. c. 7. §. 26. in hæreditariis regnis, qui jus a se abdicat, nihil potest in liberos transferre*, billig maae indskrænkes inden sine visse Grendser, saasom det kommer overeens med den for sig selv talende fornuftige Billighed, at slige Renunciationes ey kunde skee af Forældrene til Bornenes Skade, fornemmelig, dersom samme allerede have erlanget et Slags jus succedendi ex pacto & providentia Majorum, ere derudi samtydige, at man maae giøre Forskiel inter liberos jam natos & nascituros, og fordi de sidste ere at ansee som non entia, følgerig endnu ingen jus certum in Regnum hæreditarium succedendi have erlanget, cum non entis nulla sunt prædicata, per consequens nulla jura; altsaa, ligesom deres existentia futura bestaaer in nuda spe, saa er og deres successio futura intet andet end nuda spes; at, siger jeg, betages og unddrages slige liberis nascituris ved saadanne deres Forældres Renunciationer, i det Tilfælde, naar Folkets udtryffelige Billie, som in casu præsentis, kommer dertil, alle uden denne Renunciation havende Prætensioner paa nogen Arve: Succession. Vi ville allene høre den store GROTIUM herom, hvilken *dicto L. II. de Jure Belli & Pac. c. 7. §. 26.* meget grundig forsvarer denne Thesin: *quod nascituris certum nondum quæsitum est jus succedendi in Regnum hæreditarium, sed nuda spes, quæ facile auferri iis potest populi voluntate, si etiam parentes, quorum interest, jus ad filios transire, illud remiserint.* Hvorfor jeg uden videre Betænkning troer, at den Titel, af Arving til Norge, i det mindste udi Kong Friderici I. høye Person maae være udslukt, og at det nu florerende Stormægtigste Kongelige Arve: Huus, efter at Kongeriget Norge, ligesom Kongeriget Danmark, med Guds bemyndiget og bekræftet den ved Guds Forsyn under Kong Friderico III. oprettede Arve: Souverainitæts Forskriivelse, aldeles tilkommer *jus prohibendi*, at ingen, uden de Durchlaughtigste Descendenter af Monarchiets pruisværdigste Stiftere, maae tilegne sig denne Titel, følgerig de allene skulle hede Arvinger til Norge, hvilke Guds Forsyn formedelst deres høye Fødsels Prærogativer tillige har meddeelt en Arve: Retighed til Danmark's Crone.

§. 12.

Dog den merkværdigste Periodus i den Norske Historie staaer endnu tilbage. Næmlig en Deel af de Norske havde allerede a. 1534. udraabt Christianum III. til Konge, der dog formedelst det stærke Anhang, som Kong Christianus II. endda havde i dette Kongerige, ikke før, end a. 1537. efter mange udstandne Besværligheder, endelig blev sat i Stand til at faae dette Rige nogenledes sat i Rolighed. Fordi nu denne de Norges Udøer høylig fortrod Kongen, saa vel som det Danske Riges Raad, og dette nu var anden gang, at dette Kongerige havde handlet imod den Calmarske Union: saa skal a. 1536. paa en Herredag til Kiøbenhavn være bleven besluttet, at afskaffe aldeles Rigestens Raadet i Norge, og at dette Land efterdags skulde regieres som en blot Provinz af Danmark, *HVITFELD l. c. f. 135.* ligesom og denne Auctor *f. 1489.* beretter, at iblant Rigsdags Acterne samme Tiid skal være insereret en Artikel, af Indhold, at Norge skedsse og altiid skulde forblive under Danmarks Crone, saaledes, at Kongen, som hver gang blev valt i Danmark uden det Norske Riges Stænders *Concurrenz*, skulde dog agtes og ansees af dem som deres Konge. Nu negter jeg ikke, at jeg jo meget gierne ønskede, at see denne Herredags-Act in extenso, saasom jeg altid har den Mistanke, at *HVITFELD*, der paa flere Steder i hans Krønike, naar det kommer an paa *Qvæstiones Juris Publici*, begaaer heel merkkelige Fejl, her ikke rettelig har fattet det Danske Riges Raads Meening, (u) og efter at Kong Christianus III. havde betient

(u) Det være langt fra mig, at jeg vil skeibe noget til den store og i Hensigt til den Danske Historie udødelig meriterede Rigs-Cansler *HVITFELDS* Fornærmelse: Alleene naar han *f. 1489.* foregiver, at af denne Herredags Slutning er saabenbar, det Hertugerne af Holsteen ikke meere med Reite kunde tilegne sig den Titel af Arvinger til Norge, efter som Norge nu havde holdt op at være et særdeles og adskilt Arve-Rige: saa er det Soleklart, at han ey rettelig har indseet *statum controversiæ* i det nærværende Spørsmaal; Thi var Norge forbleven et eget Arve-Rige indtil A. 1536., da kunde denne Herredags Slutning, som en Disposition, der var giort *super jure tertii*, ikkun være af liden Gyldighed, efterdi det Danske Riges Raad ikke havde været i Stand til at betage de Holsteenske Hertuger deres *jus qvæsitum*, og havde altsaa decreteret *nulliter super re aliena*. Vi have dei for alletider eraaget det for nødvendig udi det Spørsmaal: om denne Titel kand tilkomme nogen anden, end den glørværdigste Kong *Friderici III.* Durchlauchtigste Aftom? at distinguerer i vnde Slags Tiider: Først, hvad Det Kong Christianus I. har bekommet til Norge, og indistincte transfereret paa

betient sig af sin jure victoriae, og afskaffet det Norske Riges Raad, fordi maaskee de fleerste Lemmer deraf havde forseet sig imod ham, og gjort sig skyldig criminis læsæ majestatis, men derimod alligevel af adskillige politiske Aarsager, hvilke han, som en Staats-kyndig Herre, vel havde overlagt hos sig, ikke fundet det for raadeligt at bringe den ved før høybemeldte Kong Friderici I. Renuntiation paa ham og hans høye Agnater eller Herrer Brødre faldne Arve-Rettighed til dette Rige, som et Folk der med Sverdet igien var tvunget til Lydighed, og derforuden sig intet vissere havde at forvente, end sine Privilegiens og Friheders Forluis, igien i Brug: saa var dette, hvad her af Kongen i Danmark, og, som det synes, alleene med Rigs-Raadets consensu, vel rectius, applausu, var sluttet, imputeret den sidste, som et ikke saa meget Kongens allerhøyeste Person, som meget meere Kongeriget Danmark betreffende Sag, og de Ord, at Norge skulde regieres som en Provinz af Danmark, siden ex proprio ingenio tilsat, da maaskee Rigens-Raadets Tanke alleene var, at Norge skulde noget engere og paa en *terminos vulgaris fœderis* overstigende Naade *combineris* med Danmarks Crone, og ligesom *in speciem civitatis perpetuo duraturæ conjungeris*; Thi derved, at et Rige saaledes forbindes med det andet, at det i Fremtiden synes meere at være et Annexum af det andet, end at det skulde holdes og ansees pro æquali fœderato, lader sig ikke giøre den Slutning, at det nu ogsaa er bleven en Provinz af det andet Rige og derudi *incorporeret*; ligesom f. E. Kongeriget Lombardien, ja det Romerske Røyskerdom selv, har fra Ottonis M. Tider af dependeret af det Tydske Rige som saadant et Annexum, endskjønt ingen Tydsk Publicist derfor har understaaet sig at udgive det for en Provinz af Tydskland, eller at fingere saadan en Incorporation. Thi, man maa tage Sagen, paa hvilken Fod man vil, saa foraarsager enhver Incorporation, at et frit Staats-Corpus lader af at være det, som det før har været, og ligesom depossederes og blottes fra alle sine Juribus summi imperii og libertatis; af hvilke det intet taber, naar man ikkun præsupponerer en simple

paa sine Arvinger, indtil Kong Friderici I. Renuntiation? For det andet, om efter bemeldte Kong Friderici I. Renuntiation denne Titul endnu har kundet tilkomme hans Kongelige Arvinger, og hvilke af hans Descendenter der har kundet tilegne sig den? For det tredie, hvor vit denne Titul er bleven forandret ved den under Guds Belsignelse indførte Arve-Souveraineté?

ple conjunctionem, annexionem vel combinationem at være skeet: Thi som Menneffenes naturlige Frihed og Liighed bestaaer derudi, at et hvert Folk bliver de Midler og Rettigheder, hvilke de meener at behøve til deres indvortes og udvortes Velstands Conservation, ubetagen: saa cesserer og ophører al sliq Jus liberi arbitrii ved en Incorporation, fordi samme egentlig og necessario angaaer Staatens Regiering og de dermed forbundne Jura. / Derimod virker en saadan Conjunction intet andet, end et Systema irregulare sociorum velut inæqualiter fœderatorum; og endskjønt den betager den højest Magt noget af sin naturlige Glands, saa hæver den den dog ikke gandske op. Dog vi ville og bese, hvor urimeligt dette Foregivende er, og hvor uretsfærdig det Danske Rigs-Raad havde handlet, i Fald samme var falden paa den Tanke at giøre sliq.

§. 13.

Det er unegteligt, og i det foregaaende neyagtig udført, at Kongeriget Norge, i det mindste indtil Aaret 1536. har været en med Danmark confœderert frie Staat. Ligesom det nu efter alle bekiendte Retter er vist, qvod par in parem non habeat imperium; saa maa man, for saa vit, antage det for en rigtig og afgjort Sag, at de Danske lige saalidet have haft noget at befale i Norge, som de Norske i Danmark; Setter man nu dette, som billigt er, forud, saa kand man ikke see, hvor stor den Fornærmelse kand have været, for hvis Skyld det Danske Rigs-Raad skulde have sluttet, i Fremtiden at foreene Norge som en Provinz med den Danske Crowne; Thi at een Alliert vel kand tvinge den anden ved Vaabens Magt til at holde Allianzen ubrødelig, følgerig dette saa meget meere har Sted imellem confœdererte Staater, der leve udi et Systemate civitatum med hinanden, det have vi allerede i foregaaende tilstaaet, og ville ikke heller nu fragaae det; men at en Staat for den Sags Skyld skulde de jure kunde berøve en anden sin Frihed, og bringe den under Trældoms Naget, er ikke vel troeligt, efterdi det, ikke alleene iblant Christelige, men blot efter Fornuften levende Folk, ved conditionibus pacis aldeles maa agtes derpaa, at Skadens Erstatning ikke drives høiere, end den begangne Forurettelses Natur tillader: Thi at

ved sig total Forandring, hvorved et hidtil frit og independent værende Kongerige gøres til en Provinz af et andet Folk og Rige, revera en Art af Trældom paafores, har den lærde ALBERIC. GENTILIS i hans *Discursu de Unione Regnorum Magnæ Britanniaë* meget vel anmerket, naar han p. m. 57. siger: *Regnum in provinciam redactum jam fit membrum minus dignum civitatis, quomodo servi membra sunt familie*; Hvilket er og let at begribe, naar man ikkun vil agte dette, at herhos ikke alleene forekommer en Forkleinselse af den høieste Majestæt og Independenz, uden hvilke man ey kand forestille sig et frit Folk eller Staat, paa det Riges Side, der saaledes incorporeris i det andet; men at der og maae paafølge en fuldkommen *translatio imperii in populum socium præpollentem*, hvorved da et frit Folk nødvendig lader af at være det, som det hidindtil har været, hvilket den ypperlige GROTIUS *L. II. de Jure Belli & Pac. c. 9. §. 6.* gandske ret har observeret. Den Danske Nation vilde og i Sandhed have liden Ære deraf, dersom dette saaledes var skeet; thi det vilde stride med den almindelige Regel i den almindelig Natur: *Ret: quod tibi non vis fieri, alteri non feceris*; da jo den Slutning er aldeles rigtig, at ligesom ingen Regent, med mindre man præsupponerer et absolute Patrimonial-Rige og *imperium mere herile*, har Ret til at foralienere sit Folk, eller en Deel deraf, uden dets Billie og Samtøffe, eller at betage det noget af dets lovlige forhvervede Juribus, Privilegier og Prærogativer: Saa kand saa meget mindre den eene Forbunds-Forbandte have Rettighed til, enten at udelukke den anden, imod sin Billie, fra Forbundet og det af samme flydende Rettigheder, eller at sette den i en slettere Stand, end den er, hvilken han i Kraft af den oprettede Forening, frivillig har paataget sig. *Nam qui se societati aggregant, ut fæderati, siger GROTIUS de J. B. & P. Lib. II. c. 6. ii sibi stipulantur defensionem a toto, non autem cuiquam permittunt facultatem se alienandi, vel in deteriore statum redigendi.* Hvortil kand føyes, hvad han skriver in *Apologetico eorum, qui Hollandiæ Westfrisiæque &c. præfuerunt, c. 1. p. m. 8.* *Quamquam enim fert fædus, nationes omnes inter se uniri colligarique, ac si una natio essent, hoc ipsum tamen, quousque se porrigat, sequentia indicant, ne scilicet divellantur a se invicem, sed auxilio sint alia alii.* Neutiqvam autem id fuisse propositum, ut misceretur summa imperii, ex ipsa voce liquet fæderis, (est enim fædus multorum summo imperio utentium pactio,) deinde, quod non omnes nationes deinceps una natio futura dicantur, sed junctæ, velut si una natio essent. Hvilket

sidste

sidste, endskiont det af GROTIUS er skrevet alleene i henseende til de confœdererte Staater, som udgiøre Republicqven Holland, dog, ob identitatem rationis, billig her finder Sted; Hvilket saa meget tydeligere sees, dersom man vil kaste et Øye paa den første til Calmar imellem de 3. Nordiske Riger a. 1397. oprettede Forening, i hvilken leges tæderis, efter vores lærde PONTANI Translation l. c. f. 528. indeholdte dette: *Statutumque inter cætera, ut tria hæc Regna unum eumque, dum viveret, Ericum Regem agnoscerent, ac eo defuncto, unum similiter, non plures, deinceps Reges haberent. Nec fas esset Regnorum uni Regem assumere eligereve, nisi unanimi Regnorum singulorum suffragio. - - De bellis quoque similibusque, quæ ingruere possent, incommodis decretum, ut quod uni obveniret, id obveniret singulis, mutuasque invicem operas subsidiaque præstarent. Regnorum unumquodque secundum jura sua ac leges administraretur, nec in Dania Norvegiaque Sveciæ, nec in Sveciæ Danicæ Norvegiæque consuetudines, quæ cuique Regnorum peculiæ essent, locum haberent. Essentque hac unione discordiæ omnes veteraque Regnorum atque indigenarum odia sublata sopitaque, nec unquam Regnum alterum in alterum insurgeret, aut bello occasiones præberet.* Thi som af disse Ord tydelig erfares, hvor stor Liighed der har været imellem disse trende pacifiserende Riger, hvilken ved dette Pactum ikke skulde formindskes, men meget meere stadfæstes og fast holdes: saa fulgte af sig selv just det, hvad forbenevnte store GROTIUS in Apologetico l. c. p. 9. for at bestyrke hans Sag har sluttet: *ad illius libertatis tutelam nationem Danicam Norvagiæ obligari, tantumque abesse, ut sub communi fœderatorum nomine juste quicquam attentari potuerit adversus supremam Norvagorum potestatem.* Jeg vil nu ikke tale derom, at omendskiont de Norske tusinde gange ex capite perfidiæ havde forbrudt deres ved den Calmariske Union erlangte Friheder, saa havde dog saadan deres Utrofskab ikke givet de Danske nogen Rettighed til paa deres Side ligeledes gandske at ophæve alle Capita hujus conventionis, hvilket visselig var skeet, dersom Norge var giort til en Provinz af Danmark; I hvilket Tilfælde Herr von PUFFEN-
DORF i den meer-allegerte Disputaz de Systematibus civitatum §. 15. p. 306. og i det fortreffelige Bænk de Jure nat. & gent. L. VII. c. 5. §. 17. in fine, heel vel erindrer: *Si contingat, ut unum Regnum tanquam provincia alteri subji-
atur, unio ex fœdere resultans expirat, & in ejus locum ætior coalitio in eandem civitatem subit.* Thi endskiont vi i det foregaaende have tilstaaet, at i den Fald, da een af de confœdererte Staater vilde uden gyldig Marsag træ-

de fra det sælles sluttede Systemate, de andre da have en jus belli imod samme: saa er det dog et andet, at tale om en Jure belli, der sigter til et oprettet Forbunds Fastholdelse, og et andet, at admittere en ex jure victoriae forhvervet Rettighed til at gjøre sin forrige Allierte og Forbunds-Forvandte til sin Uundersaat; Men jeg vil endnu ikkun melde dette, hvor lidet rimeligt det er, at det Danske Riges-Raad skulde have fundet træffe og forfatte saadan en Herredags-Slutning. Vi have forhen sagt, at Kong Christianus III. a. 1534. af een Deel Norske er bleven udkaaret til Konge, og folgelig ved dette Val har bekommet en Rettighed til denne Crone, om det end er sandt, at ham, formedelst hans Herr Faders Friderici I. Renunciation, ingen videre Arve-Rettighed til Norge havde tilkommet: Hvo vilde da vel troe, at denne høyplyste Herre skulde have saa lige frem ladet sig befalde en sliq ugunstig Herredags-Slutning, der havde ligesom røvet ham en kostelig Steen af hans Crone? Ja hvo vilde troe, at Rigs-Raadet selv i Danmark paa den Tid skulde saa aldeles have forglemt og til Side sat al Respect for deres Konge, at det skulde have forfattet en for hans Majestæt saa høyst usordeelig Slutning? (w.) Thi i hvor meget end de Norske havde forlobet sig i denne Sag: saa angif dog den Forseelse meere Kongens høieste Majestæt, som den de til Deels havde antaget for deres rette Konge og Herre, end den angif Rigs-Raadet selv i Danmark, der ikkun var en

con-

(w) Herr Etats-Raad HJEX giver en meget særdeles Raifon derved, naar han i hans ofteberævnte Dännemarktschen Geschichten p. 238. siger, at de Danske derved havde gjort deres frie Val meget sikkert, i det, dersom Norge var blevet et Arve-Rige. havde de været fast forbundne til og i Danmark at udvelge Arvingen til Norge, paa det Kronerne ikke skulde stilles ad: Men man maa ikke tage mig det ilde op, at jeg atter herudi dissenterer fra denne høymeriterte Mand, for hvis Uffe jeg bærer al Hoyaatelse; Thi at forbigaae, det vi allerede §. 11. have bevist, at Norge forhen A. 1523. formedelst Friderici I. Haandfæstning har offadt at være et Arve-Rige, og altsaa har man paa Herredagen i Danmark 1536. en fundet ansee det under denne Qualitet, saa er dette, dersom nogen end ikke vilde ansee dette vores Bevist for ayldig, saa meget, som at tillegae det Danske Riges-Raad et Slags Politique, den man dog ikke kand tænke det til, hvis man ikke paa den anden Side imod den klare Sandhed vil supponere, at Kong Christianus III., en saa klog og stor Regent, havde ladet sig medhandle, som man selv vilde: Jeg vil altsaa lade enhver uwarthiist Læser selv dømme, hvormeget bedre vores Conjectur er, som den der hverken fornærmer Kong Christiani III. høye Rettighed og politiske Stats-Forsarenhed; der visselig har gjort ham agtsom for sia og sin Familie, en beller paabryder det Danske Riges-Raad nogen Imputation, der skulde have stridet imod Ketsfærdigheds Regler.

confœderert og Forbunds Forvante. (x.) *Nam in hisce fœderibus systema producentibus singuli fœderati proprio ex iudicio sese determinant ad mutuas quasdam præstationes, ita tamen, ut de cætero exercitium istius partis imperii, ex qua præstationes ille fluunt, haudquaquam socii consensui velint alligare, nec de plenissima & illimitata sua potestate rempublicam gerendi quicquam delibare.* PUFENDORFF *de Jure nat. & gent. L. VII. c. 5. §. 18. & in Diss. de Systemat. civit. §. 16. l. c. p. 307.* Derimod, hvis man supponerer sig Conjunctionem vel Combinationem, har Kong Christianus III. meget vel kundet samtykke deri, i det de Norske, som det synes, ere af ham bragte til Lydighed meere ved de Danske Rigens Stænders Hielp, end ved hans egne Daabens Magt, og i slige Tilfælde, i sær naar, som GROTIUS *de Jure belli & pacis, L. I. c. 3. §. 12. n. 3.* erindrer, en Rex usufructuarius vel fideicommissarius ikke ex proprio patrimonio, aut ex fructibus ejus patrimonii, quod Principatum sequitur, har taget Krigens Omkostninger, kand det, som den berømmelige Jurist FRANCISCUS HOTOMANNUS *Quest. illustrium I. p. m. 13.* lærer, her have Sted: *quod quando ditionem aliquam Rex solus ac per se non acquisivit, sed civium suorum sanguine, laboribus ac periculis, ea civibus potius, quam Regi, acquisita credi debeat.* Setter man nu dette eengang forud, og forbinder dermed den forhen fremsatte Meening, at Kong Christianus III. ey har havt i Sinde at *acquirere* det overvundene Norge for sig og sin Familie, saa seer man ikke, hvad der har kundet hindre ham, for saaviit at sette sig imod sammes nyere Combinering med Danmarks Crone, som den paa Norge hæftende Kongelige Majestæt, Høyhed og Bærdighed intet derved fragik, og dette for Resten frie Folk alleene tabte sin forhen ved Konge-Ballet hafte fælles Stemme: Thi da saadan en

3 3 3

Com-

- (x) Jeg berøver her ifkun løselig, at nogle af vore egne Lands-Stribentere, ved at fortælle denne Krig gaar for vit, end ogsaa da, naar de tale om dens Beskaffenhed i Hensende til det Danske Rigs-Raad, og tale citra respectum ad Regem, da de tractere de Norske som Rebell; og ønskede jeg i det mindste, at fornævnte vores i Staats-Rættens meget vel søvede Herr Etats-Raad H. J. K. endnu for hans Endeligt havde kundet eftersee og forbedre hans Kurzæfaste Danemarckske Geschichte, fordi det ikke er at trivle paa, at denne haarde Expression p. 238. so da var bleven udsløttet; Thi en Rebell er alle Tider saadan en Person, der ved en foregaaende Hyldings Eed har forbunden sig til den anden, den han med sin Utroskab har gjort imod, til Tro og Lydighed, og nu til side setter saadan sin Pligt, følgerlig handler imod det boraerlige Selskabs Bærfærd og fælles Noelighed, hvoraf han selv er et Lem. Altsaa kand denne Terminus albrig bruges, naar der tales om en frie Staat, der handler imod det Forbund, som den med en anden har indgaaet.

Combiner-og Foreening kunde giøre saavel ham som hans Efterfølger i den tilkommende Tiid meere og meere respectable in Senatu gentium, omstiont den ey har bragt Kongeriget i Danmark i og for sig selv nogen Fordeel til veye, uden en prælationem permanentem: saa kand man efter disse af os forebragte Principiis snarere supponere en Consensum i Hensigt til Kongen, end efter den ovenbemeidte Meening om dette Riges Omdannelse til en Provinz: Saa har man og, naar man anseer Sagen paa denne Maade, at Rigsdags-Slutningen ey aldeles har frakiendt de Norske de ved den Calmariske Union erlangte Jura fœderis, men at alleene i Steden for den hidtil hafte Liighed i alle Rettigheder, hvorudi de havde staaet med den Danske Nation, er alleene et fœdus inæqvale paa deres Side produceret, saa har man, siger jeg, ikke nodig videre at spørge: Hvor og paa hvad Tiid den æretikære Norske Nation har frasagt sig sin Ret til at være et frit og særdeles Solt? Thi da ingen ex sola vi armorum & juribus victoriae erlanger et jus perpetuum, saa længe pars victa ikke beqvemmer sig til sine Rettigheds Afstaaelse: saa havde vel en saadan Rigsdags-Slutning kun nyttet Danmark lidet, førend man kunde beviise, (hvilket man i Kvighed ikke er i Stand til at beviise,) at de Norske havde erkienet og antaget den, og altsaa *consensu vel expresso vel tacito, directe eller indirecte* frasaldet sit *summum imperium*: Hvorimod dertil, at de Danske Rigs-Stænder efter den Tiid privative, valide & cum effectu legitimo har brugt alleene alle Rettigheder til at vælge en fælles Konge, med de Norskes exclusion: dertil behøvedes paa de undertvungne Norskes Side intet videre, end nuda patientia, den man og meget tydelig kand spore i de af dem med behørig Lydighed antagne, endstiont af de Danske alleene og actu solitario udvalte Konger, Friderico II. (y) Christiano IV. og Friderico III.; Saa at man vel
maa

(y) Man kunde vel og excipere et og andet imod disse; Thi f. E. dersom saa var, at Norge ved denne Rigsdags Slutning de jure og simpliciter sine ulla contradictione var bragt til sigt et fœdus inæqvale, i Ligning med Danmark, som vi hidtil have supponeret: hvor havde det da vel været muligt, at, efterat Stænderne i Danmark allerede A. 1542. havde til Lybershøy i Skaanen udvalt Kong Christiani III. Prinz Fridericum II. til Successor i Riget, saa og i samme Qualitet hylbet ham, at, siger jeg, denne Prinz alligevel ikke før, end 1548. er bleven hylbet af de Norske til Dpslo? Man overlegge saadant et Factum med noget større Gliid og Ugsamhed, end
som

maa sige, at de Danske i saa Maade ere blevne *Superiores* over de Norske, dog ikke *potestate*, hvilket skeer, naar et Kongerige bliver til en Provinz, *sed auctoritate & dignitate*, hvilket findes hos et hvert *fœdus inæquale*. Er det Folk da endnu et frit Folk, om hvilket man kand sige, *quod nullius alterius potestati subjectus sit, etiamsi in fœdere comprehensum, ut is populus comiter alterius populi majestatem conservaret*, som den gamle Romerske Jurist PROCULUS in l. 7. ff. de captivis & postliminio ret erindrer, og GROTIUS i sit uskatterlige Verk *de jure belli & pacis* L. I. c. 3. §. 21. meget vitløftig har udført: Saa er og Norge efter denne Rigsdags Slutning bleven, ligesom det var tilforn, et frit Folk; (z) og kand man, dersom det skulde komme nogen fremmed for, oplyse det, som før er meldt, med det Romerske Riges Exempel, der fra Ortonis M. Tider af har været sammensøyet ved det Tydske Rige; Thi derom siger den Tydske, hvilken GUNTHERUS i hans hyperlige Helte-Digt *Ligurino* L. I. v. 249. sq. forestiller talende, gandske ret:

*Ex quo Romanum nostra virtute redemptum,
Hostibus expulsis, ad nos justissimus ordo
Transtulit imperium, Romani gloria Regni
Nos penes est, QVEMCUMQUE SIBI GERMANIA REGEM
PRÆFICIT, HUNC DIVES SUBMISSO VERTICE ROMA
SUSCIPIT, ET VERSO TIBERIM REGIT ORDINE RHENUS.*

Endskönt dets uagtet, som vi allerede have erindret, ingen Tydsk Publicist har nogensinde været saa eenfoldig, at hand skulde udraabe Rom og Italien for det Tydske Riges Provinzer.

§. 14.

som hidindtil skeet er, og sige os siden uden nogen slags foresattet Tanke, hvad man skal slutte om den anden Parthies Meening?

(z) Det er altsaa uden Modsigelse falskt, naar CONRINGIUS i sin *Thesauvo Rerumpublicarum* T. IV. Opp. f. 400., da i det foregaaende var talt om, at de Danske i sær havde villet tiltage sig adskillige Prærogativer og Rettigheder frem for de øvrige i den Calmarste Union confœdererte Staaeter, saa skriver: *quod autem non injuria conquesti sint Sueci de injuria Danorum, ex Regno Norvegiae apparet. Cum enim Norvagi antebac ejusdem essent juris ac libertatis, id*
egero

§. 14.

Dog hvad ville vi længer bestride en Meening, der tilstreffelig igiendriver sig selv. Vi ville engang stille os an, ligesom vi troede, at HVITFELD havde ikke feylet, og at ofibemeldte Rigsdags Slutning var virkelig saaledes conciperet og forfattet, ligesom hand fortæller sine Læsere den. Men kunde vi dermed betage Kongeriget Norge noget af sin Høyhed og Frihed? Jeg meener, enhver vil svare: Ingenlunde. Thi den heele Staats Indretning, som vi efter disse Tider foresinde i Norge, imodsiges dette Foregivende. Men nu er det en hos alle Natur- og den almindelige Staats-Rets Lærere afgjort Sag: *quod rerum moralium natura ex operationibus cognoscatur*; hvorom GROTIUS *de jure belli & pacis* L. I. c. 3. §. 11. n. 1. & 2. fortæner at læses. Bar derfor Kongeriget Norge nogensinde bleven forvandlet til en Provinz af Danmark, saa vilde deraf følge, at dette Riges Navn i de Kongelige Titler fra den Tid af burde været udsløttet, ikke alleene af den Marsag, *quod victis ignominie loco solet imponi, ut quum inseruntur populo victori suae nationis nomen abjiciant & amittant*; som Protectoren af Engeland, Sommerfet, i sin Skrivelse til Skotlænderne hos SLEIDANUM L. XX. *Commentar. de statu Religionis & Reipubl. sub Carolo V.* siger, men og, fordi store Herrer's Titeler skal indbefatte noget af Betydning, da det, at kalde sig af enkelte Provinzer, (hvilke dog ere foreenede i det almindelige Staats-Corpore med hinanden, ligesom i det borgerlige Selskab een Borger med den anden,) vilde klinge lige saa latterligt, som det vilde synes taabeligt, om en Proprietaire, der paa sit Gods eyer 20. Bønder, vilde, for at giøre sin Titel smuk lang og vitløftig, opregne derudi alle deres Navne, og kalde sig Herre over Peder Jensen, Claus Nielsen, Casper Larsen &c. *Provinciae sane civitates esse deserunt, factaeque sunt aliarum civitatum appendices, quae in se ipsas nihil imperii habent*, siger Herr BON PUFENDORFF i den ofte citerede Disputation *de Systematibus civitatum* §. 8. l. c. p. 286. meget vel; følgelig rimer det sig ikke med det iblant store Herrer brugelige Decoro, at nævne sig af bare Provinzer. Skal derfor alle For-

andrin-

egere Dani, ut in servitutum redigerent illos, quod & factum. Omnis enim res publica sine summa potestas in Norvagia hodie perit.

andringer in politicis have nogen Virkning i Folge med sig, hvorved en Ting holder op at være det, som den har været for: Saa skulde, dersom sliq en Omstiftelse var gaaen for sig, visselig ogsaa Kongeriget Norge have ladet af, at hede et Kongerige: Men nu finder man, efter denne Tid saavel, som tilforn, i de Kongelige Titeler det Navn, Konge til Norge: Man finder, at de Danske Konger siden, som før, have beholdet og brugt det Norske Vaaben saaledes, at, hvor man seer den Norske Løve, endog alleene, uden det Danske Vaaben derhos, at samme Skjold dog ikke desto mindre er prydet med en Kongelig Krone, (saasom man for at see Exempel derpaa, ifkun fandt faste et Dye paa de i Norge prægede Mynt,) hvilket sandelig ikke vilde skikke sig, dersom dette Rige en var videre, end alleene en Provinz. Kaste vi og op i Herr HJERS kurtzgefaste Dännemarckische Geschichte, skal vi fornemme, at denne lærde Mand siger sig selv imod: Thi da hand p. 238. reciterer tit benævnte Rigs-Dags Slutning de an. 1536. ligesom det da var bleven decreteret, efterdags at regiere Norge bar som en Provinz: saa finder man derimod p. 397. endnu under Christiano IV. særdeles i Norge holdene Herredage, saasom allerhöyßt bemeldte Konge, Christianus IV. höylovlige Jhukommelse endnu an. 1604. og 1641. til Bergen, an. 1607. til Stavanger, og 1646. til Christiania, efter hans egen Beretning, har besøgt samme, (a) da det dog er enhver, endog in Politicis ifkun halvøved lærd Mand bekiendt, at Provinzzer af et andet Rige vel undertiden ex privilegio & concessione Imperantis kunde holde saa kaldede Land-Dage eller Moder, hvilke dog ingenlunde fandt tillegges det Navn af Herre- eller Rigs-

A a a

Dage

(a) Den gode CONRINGIUS har altsaa atter været falsk underrettet, naar han i sin *Discursu ad LAMPADIUM T. II. Opp. f. 336.* foregiver: *In Norvegia jam per ducentos annos nulla fuere comitia, HERILITER enim Dani imperant illis,* og tilsetter han endnu ligesom en imprecationem nemeseos divina derpaa: *Fortē & Dani impostorum eandem experientur fortunam.* Men saa usandsfærdig og urigtig som dette hans Foregivende er, saa daarlige og forgieves har hidindtil, Gud ske Lov! saadan hans Spaadom været, og vil fremdeles blive: Thi vi agter os i Danmark og Norge under vore Monarchers milde Scepter langt lykkeligere, end andre Folk, der staaer under Aristokratisk eller Democratisk Regiering. Ellers er det noget forunderligt, at det ringe Salarium, som denne, ellers ærlige og i Sandhed lærde Mand, nød den Tid af Sverrig, har kunnet gjøre ham saa modig, ved alle Lejligheder at tale haanlig om de Danske, endog tvært imod den aabenbare Sandhed.

Dage, som nødvendig præsupponerer *summum imperium Procerum consultantium*. Ja, hvad det meeste er, saa finder man hos ham p. 504., at de Norske ikke saa aldeles have ladet sig betage deres Val-Rettighed, i Henseende til deres fælles Konger over begge Riger, at meget mere, (at forbigaae det nyelig i foregaaende S. sub litt. y. anførte Exempel, hvorom man hos ham fandt conferere p. 260.) endnu an. 1656. den allerede Aaret tilforn af de Danske Rigs-Stænder til hans Herr Faders, Kong Fridericus III. glørværdigste Sukommelse, Successor udvalte Kongelige Prinz Christianus V. ved Stændernes særdeles Val i Norge er bleven faaret til Konge over dette Rige. Vi vilde intet melde derom, hvorledes Kong Christianus IV., efter meerbemeldte Herr Etats - Raad HOFENS Beretning p. 397. har meddeelt den Norske Adels den Danske Adels Privilegier, (b) og at Norge alle Tider har beholdt sine jura autonomiæ ukrænkede, og endnu paa nærværende Tiid har sin egen og i adskillige Stykker fra den Danske differerende Lov. Thi som Politici meget vel erindre, *quod ad unitatem civitatis non requiratur, ut omnes ejusdem partes integran-*

- (b) Følgelig er det atter urigtig, naar adskillige udenlandske Sribentere giøre saa stort Væsen af de Norges haarde Sclaverie. Vel har JOH. BOTERUS skrevet sine *Relationes de precipuis rebus publicis* for Kong Christiani IV. Tider: Ikke dets mindre er det dog uden Grund, naar han p. m. 17. siger: *Regem Norvegia, cum electioni obnoxium factum esset, discordiis alisque turbis exagitatam pervenit ad Regnum Daniae, qui, ut de eo securus sit, tractat dure incolas, spoliatque eos facultatibus, nec miseris hominibus spes est melioris fortuna, quod Regi omnes aditus & portus maris sint*: Men de nyere Sribentere kand slikt foregivende ey holdes til gode; og dog skriver den een, ligesom i blinde, herudi efter den anden. Jeg vil nu intet sige om CHRISTIANO FUNCCIO, der i hans *quadripartito orbis imperantis breviario historico-politico* P. II. c. 5. qv. 78 med saadanne ugrundede Klagemaale har opfyldt Papperet; Thi med denne Skole-Mands Skrøbeligheder, der ey har haft nogen bedre Bog, end CONRINGII *Thesaurum Rerumpublicarum*, at betiene sig af, maa man see igiennem Fingre. Men naar den ypperlige Herr Forfattere des Europæischen Herolds, en ellers veløvet Minister og Staats-Raad, holdr slikt urimelig Ræremaal for sandt, saa kand jeg ikke negte, at det smager alt for stærk af et passioneret og urebelligt Gemyt; Thi hvor usandsfærdigt maa det ikke forekomme enhver uparthiist Læsere, naar det P. II. Sect. 5. f. 253. heber: *Die Norweger håit man (in Dänemark) sehr hart, und giebt ihnen wenig Occasion sich tapfer zu erweisen*; og, det som endnu er værre, naar man f. 256. foregiver: *Man hat die Stände und Untertanen des Königreichs Norwegen ganz von Ehre und Würde gebracht, die Adelichen Familien ausgerottet, und denen Dänen dero Güter zugeeignet, damit sie nicht wider die Könige revoltiren mögten. Inmassen auch kein einiges Amt, sollte es auch noch so geringe seyn, an einen Norweger vergeben wird, der Meinung, es würde die Beherrschung der Lande desto weniger Anstoß leiden*. Vi gaae med Flid forbi, hvad han videre skr. ver f. 265. saasom det kand være nok, at have sagt reengang, at disse Beskyldninger ere uden Grund.

tegrantes iisdem utantur legibus positivis, aut pari omnes conditions habeantur, sed sufficiat, si ab uno omnes imperio dependeant. & sæpe inter artes victoris sit, de pristino more & legibus eorum, quos vicit, nihil immutare; PUFENDORFF. de jure nat. & gent. L.VII. c. 5. §. 16. & in diss. de Systemat. civit. §. 8. Saa ere og begge Deele en Ting, der ikke egentlig angaaer Substantialia Regni; men en Forandring in non substantialibus fand i dette vigtige Spørsmaal ikke give noget tilstrekkelig Beviis. Og af denne samme Aarsage melde vi ikke heller, at endnu i de Aar 1660. til 1664. findes Spor af en Høieste Ret udi Norge. Thi da det har behaget Guds Forsyn ved den a. 1660. den 18. Octobris i Danmark, og siden a. 1661. den 25. Aug. i Norge af begge Rigers samtlige Stænder eenstemmig præsterte solenne Arve - Hylдинг igien at giøre begge disse Nationer hinanden fuldkommen lige derudi, at de i Fremtiden, og, Gud give! indtil Verdens Ende, arvelig skulde *devolveris* under en *souverain* Kongelig Regiering paa den Glorværdigste Kong *Friderici III. Durchleuchtigste Descendenter*; men ved den samtydig sluttede Monarchies Stiftelse al forrige nexus systematicus civitatum desuden ophører, i det disse Staater nu ikke meere bør agtes og ansees som Forbunds-Forvanter, men som Lemmer paa et Staats-Regeme, der regieres som af eet Hoved, saa og af een Land, og, med et Ord at sige, som Med-Borgere af eet og det samme Land eller Staat; (c.) saa fand dette, at nu om Stunder Appellationerne gaaer fra Ober-Hof-Retten i Norge til Høieste Ret i Danmark, umuelig allegeris til Præjudice for deres Frihed, samt Prærogativer og Rettigheder, som de nyde lige med de Danske. Thi ey at melde, at det saaledes er brugeligt, at flige summa tribunalia holdes paa de Steder, hvor Kongen og Landets-Here

A a 2

re

- (c) Den forhen berømte Herr Auctor des Europäischn Herolds maa have haft et slet Begreb om vore Glorværdigste Monarchers Regierings-Konst, naar han *cit. P. II. Sect. 5. f. 27.* gløt Forstiel imellem de Kongelige Staats-Maximer i henseende til Regieringen i Danmark og Norge, formeeneende, at Undersaatternes Tilstand er i mange Maader bedre i Danmark, end deres i Norge, hvor man rettede sin Hensigt paa Kongens Velstand og *Dominat*. Thi, hør! hvad skulde der vel kunde bevæge vores allernaadigste Monarch til at ansee Norge med andre Øyen, end Danmark, da han er en absolut-souverain Herre i begge Riger, og begge Nationer, GUD være Vere! i ham og hans Glorværdigste Forsædre have haft rette Landets Fædre til alle Eder, følgelig ere ikke Stif-Sødfænde.

re har sin Hofstat, hvorpaa man seer Exempel i det Tydste Riges Hof-Raad: saa beroer det jo ligesaavel paa hans Kongelige Majestæts uomskrænket Magt og allerhøieste Behag at forflytte den høieste Tribunal til Norge, som det hidindtil blot og alleene har dependeret af høystbemeldte hans egen og hans Majestæts Glorværdigste Forfædres frie Villie, at drage Appellationerne fra Norge til Danmark. Ligeledes kand den i lang Tiid efterladte Croning intet beviise, imod den Landet bestandig paahæstende Kongelige Værdighed, efterdi det i vore Tider tydelig nok er forklaret, at man iblant Christelige Konger og Kaysere intet har vidst af sliq præstelig Salving og Indvielse, førend Paven med Kong Pipino i Frankrige har ført den i Brug. Enten det nu samme Tiid maae have været een alleene til Religionen sigtende Ceremonie, eller derunder har allerede ligget skjult et det Pavelige Clerisies Konstgreb, og i sær den affhyelige Lærdom, som ved Kaysar Henrici IV. Afsettelse har yttret sig, og hvorom HELMOLD. in *Chronic. Slavor. L.I. c. 32.* skriver, (d) hvilket vi dog neppe kunde troe, saa kand dette være os nok, at der i vore Tider ikke meere findes nogen fornuftig Politicus, der skulde meene, at dette Pavelige Institutum staaer i nogen Relation med den Kongelige Værdighed og Magt, og at en Konge, end og uden Croning og Salving, ligesaavel er Guds Statholder paa Jorden, som den, paa hvilken denne Ceremonie er bleven forrettet: Som det og dets uden er en hos alle Danske bekient Sag, at Biskopen i Christiania, hvilken man i de nyere Tider kand ansee som Primas af Norge, alle Tider tillige med Biskopen af Kiöbenhavn conjunctim pleyer at forrette Actum consecrationis Regiæ, saa kand det ikke være rigtigt, at Kongeriget Norge ikke

(d) Nemlig HELMOLDUS fortæller, at Biskopperne ved den uheldige Kaysers Henrici IV. besluttede Afsettelse ikke vidste, hvorledes de skulde forholde sig, indtil paa det sidste Erke-Biskoppen af Mainz paa en ret geistlig Maade talte dem saaledes til: *Quousque trepidamus, o socii? Nonne officii nostri est Regem consecrare, consecratum investire? Quod ergo Principum decreto impendere licet, eorundem auctoritate tollere non licet? QVEM MERITUM INVESTIVIMUS, IMMERITUM QVARE NON DIVESTIAMUS?* og denne u-theologiske Tale virkede strax saa meget, at fornævnte HELMOLDUS setter dertil: *Statimque accepto conamine Regem aggressi sunt, eique coronam de capite abraperunt, deinde sublata de sede purpura, ceterisque, quæ ad sacram investituram pertinent, funditus exuerunt.*

ikke tager lige saa stor Deel i den Kongelige Salving, som det Kongerige Danmark. Ey at tale om, at foruden dette, det ikke er noget usædvanligt, at flere combinerte Rigers Croning forrettes under een Actu, hvilket man fandt see paa det Tydske Rysersdom, Spanien, Engelland, Ungarn og Frankrige; Thi saa lidet som man f. E. fandt slutte, at Kongeriget Navarra er en Provinz af Frankrige, fordi Kongerne i Frankrige ikke pleje i sær at cronas i Navarra; ligesaa lidet fandt og infereris noget til Norges Riges Præjudiz af denne Actes Efterladelse.

§. 15.

Dog hvad bemøje vi os med at fremsætte flere Grunde og Argumenter imod saa ugrundet et Foregivende? Den Stormægtigste Monarch *Fridericus III.*, hvilken Gud til en Naade Løn for sin imod sit Folk udviste faderlige Omhu og Kierlighed har givet et arveligt Kenevolds Herredømme over Danmark og Norge i sine Hænder, har tydelig nok forklaret, at hand ey ansaae Norge som en Provinz af det Danske Rige, naar hand i den om Arve-Successionen i begge Kongeriger oprettede Sanctione Pragmatica §. 19. udtrykkelig nævner det ved Navn, og derved setter det imod alle andre Provinzer, som *dependere* af begge Riger; Thi var det saa, at Norge nogensinde var bleven en Provinz af Danmarks Rige, saa havde det ikke været nødvendig, at denne præsvarlige Monarch, da hand vilde forbyde alle Alienationer af hvis der horte til Cronen, med klare Ord melder, at begge hans Kongel. Majestæts Arve-Kongeriger Danmark og Norge, med alle dertil hørende Provinzer og Lande, &c. uadskillelig skulde blive samlede: Hvorved altsaa Norge ligesaaavel, som Danmark navnlig *distingeres* fra en Provinz. Som nu denne store Stiftere af det Høylovlige Kongel. Arve-Huus i hans Allerhøieste Person har seet Arve-Rettigheden til Danmark igien i sin fulde Kraft oplivet, og af saadan ham ved Guds Beskikkelse forleente frie Magt har kundt givet begge Riger den Form og politisk Dannelselse, der efter hans Viljedom

dom syntes ham at være den beqvemste til begge Nationers Beste og Velstands Bedligeholdelse, hand og siden i forberorte Sanctione Pragmatica paa det allertydeligste har reguleret Arve-Successionen i begge Kongeriger; saa fand deraf med god Grund sluttes, at vi tilforn 6. II. intet have skrevet imod Sandheden, naar vi saaledes have yttret vore Tanker, at den Titel, Arving til Norge, ikke kand tilkomme nogen, uden alleene de Durchlaughtigste *Descendenter* af Hans Kongelige Majestæt, Høystbemeldte *Friderico III.* Hvilke da den Allerhøyeste indtil Verdens Ende vilde opholde i uforanderlig Flor og Velstand, ikke alleene til disse Kongerigers Nytte og Beste, men endog til den heele Evangeliske Kirkes særdeles Trøst, og derhos forleene af Naade, at under Deres velsignede Regimente maae boe Ære i begge Riger, Retfærdighed og Fred maae kysse hverandre,
Amen!

✻ (✻) ✻